

ผลของการจัดการใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ครีที่มีต่อ
ความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

โดย
นายปองพล วิชาดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

ผลของการจัดการใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ครีที่มีต่อ
ความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

EFFECTS OF USING DACIR INSTRUCTIONAL PROCESS
ON HISTORICAL REASONING OF EIGHTH GRADE STUDENTS

By
MR. Pongpol WICHADDEE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education (TEACHING SOCIAL STUDIES)

Department of Curriculum and Instruction

Silpakorn University

Academic Year 2022

Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ ผลของการจัดการใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ครีที่มีต่อ
ความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 2

โดย นายปองพล วิชาดี

สาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ดร. ศศิพัชร จำปา

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร. ชัยรัตน์ โตศิลา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรพร ภู่งศ์พันธุ์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาเรียม นิลพันธุ์)

พิจารณาเห็นชอบโดย
.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. มนัสนันท์ น้ำสมบูรณ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร. ศศิพัชร จำปา)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร. ชัยรัตน์ โตศิลา)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรพร ภู่งศ์พันธุ์)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุพิชฌาย์ จินดาวัฒนภูมิ)

60262305 : การสอนสังคมศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : กระบวนการเรียนการสอนแแต่คิร, ความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์, การจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์

นาย ปองพล วิชาดี: ผลของการจัดการใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่คิรที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : อาจารย์ ดร. ศศิพัชร จำปา

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพัฒนาการอาณาจักรอยุธยา ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่คิร 2) เปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่คิร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 ห้องเรียนจำนวน 45 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่มเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่คิร 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความรู้เรื่องอาณาจักรอยุธยา และ 3) แบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และสถิติทดสอบค่า t -test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t -test dependent)

ผลการศึกษาพบว่า

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่คิรสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

2) ความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่คิร สูงกว่าก่อนเรียน

60262305 : Major (TEACHING SOCIAL STUDIES)

Keyword : DACIR INSTRUCTIONAL PROCESS, HISTORICAL REASONING, TEACHING HISTORY

MR. Pongpol WICHADDEE : EFFECTS OF USING DACIR INSTRUCTIONAL PROCESS ON HISTORICAL REASONING OF EIGHTH GRADE STUDENTS Thesis advisor : Lecturer Sasiphat Champa, Ph.D.

The purpose of this research were to 1) compare academic achievements on the development of the Ayutthaya Kingdom. before and after classes of eight-graders using DACIR instructional process, 2) compare the ability to reason historically, before and after classes of eight-graders using DACIR instructional process. The sample of this research consisted of 45 students of Secondary 2 studying in the first semester of the academic year 2021 in Ayutthaya Witthayalai school, Ayutthaya Province. The instrument used in the experiment is the unit learning plan using DACIR instructional process. The tools used for collecting data were the learning achievements on an Ayutthaya Kingdom test and the abilities of historical reasoning measurements tool. The data were analyzed by arithmetic mean, standard deviation and t-test

The research finding found that:

1) The learning achievements gained on an Ayutthaya Kingdom test by students after using DACIR instructional process were higher than before learning at .05 level of significance.

2) The abilities of historical reasoning of students using DACIR instructional process were at high level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง ผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์ที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาเอาใจใส่ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่อง จากอาจารย์ ดร. ศศิพัชร จำปา อาจารย์ผู้เป็นที่ปรึกษาหลักของงานวิจัย อาจารย์ ดร. ชัยรัตน์ โตศิลา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร. มนัสนันท์ น้ำสมบูรณ์ ที่ช่วยให้คำแนะนำเกี่ยวกับข้อมูล สถิติที่ใช้ในงานวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรพร ภู่งศ์พันธ์ สาขาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้ที่เมตตาอ่านเนื้อหาและตรวจสอบข้อมูลประวัติศาสตร์ไทยสมัยอยุธยา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุพิชฌาย์ จินดาวัฒนภูมิ ผู้ให้คำแนะนำในการจัดกระบวนการการสอนทางด้านสังคมศึกษามานุกรณาการกับสาระประวัติศาสตร์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรพิน ศิริสัมพันธ์ ผู้ที่มีความเมตตาและกรุณาให้กำลังใจ ติดตามความก้าวหน้า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญพนอ พ่วงแพ ผู้คอยสอบถามและให้กำลังใจ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยะ มือนันต์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพชรรุ่ง เทียนบัวโรจน์ อาจารย์ประจำสาขาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา นางสาวสิริวรรณ มีรอด ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้ความเมตตาในการแนะนำวิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียนอย่างหลากหลาย และที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแก้ไขเครื่องมือในการวิจัย

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทุกท่าน และขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสาร หนังสือ วิทยานิพนธ์ ทุกเล่ม ที่ช่วยให้งานวิจัยเล่มนี้มีความสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร ครู นักเรียนโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย คุณครูภัสสรภรณ์ นาคสูสุข ผู้เมตตาให้โอกาสอย่างดียิ่งในการเก็บข้อมูลวิจัย ส่งผลให้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย เสร็จสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี คุณธัชชัย คุ่มเงิน น้องชายผู้เอื้อเฟื้อในการจัดรูปเล่มและพิสูจน์อักษรให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

สุดท้ายนี้กราบขอบพระคุณแม่สุภาวดี วิชาดี ผู้เป็นกำลังสำคัญที่ช่วยให้กำลังใจ และให้โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

นาย ปองพล วิชาดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญแผนภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	9
คำถามการวิจัย.....	11
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	11
สมมติฐานการวิจัย.....	11
ขอบเขตการวิจัย.....	11
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	13
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	14
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	15
1. แนวคิดการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์.....	16
2. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนแดค็รี.....	24
3. แนวคิดเกี่ยวกับการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์.....	39
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	57

ขอบเขตของการวิจัย.....	57
แบบแผนการวิจัย.....	61
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	61
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล	71
การวิเคราะห์ข้อมูล	73
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ กระบวนการเรียนการสอนเดคิรี เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.....	75
ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ก่อนและหลังเรียนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนเดคิรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	76
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	77
สรุปผลการวิจัย.....	78
อภิปรายผลการวิจัย	78
ข้อเสนอแนะ	86
รายการอ้างอิง.....	89
ภาคผนวก	94
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	95
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง.....	97
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล	129
ประวัติผู้เขียน	146

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างกระบวนการเรียนการสอนแต่ครีกับความสามารถ ในการใช้เหตุผลทางประวัติศาสตร์	34
ตารางที่ 2 ตารางสังเคราะห์องค์ประกอบของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์	49
ตารางที่ 3 ตารางแสดงความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐานพุทธศักราช 2551 กับเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย	59
ตารางที่ 4 แสดงแบบแผนการวิจัย	61
ตารางที่ 5 ตารางวิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง อาณาจักรอยุธยา	68
ตารางที่ 6 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการสอบก่อนและหลังเรียน โดยใช้ กระบวนการเรียนการสอนแต่ครี เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2	75
ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ก่อนเรียนและ หลังเรียนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ครีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	76
ตารางที่ 8 ตัวอย่างการบันทึกคำถามแต่ละประเภท ในแบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทาง ประวัติศาสตร์ จากผลงานนักเรียนคนที่ 1	81
ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบหลักฐานและวิเคราะห์หลักฐาน จากผลงานนักเรียนคนที่ 2	82

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิรั ที่มีต่อ ความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2	10
แผนภาพที่ 2 การเปรียบเทียบหลักฐานจากผลงานนักเรียนคนที่ 3.....	84
แผนภาพที่ 3 การเปรียบเทียบหลักฐาน จากผลงานนักเรียนคนที่ 4.....	85
แผนภาพที่ 4 ชิ้นงานที่เด็กนำเสนอจากผลงานนักเรียนคนที่ 5.....	86

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประวัติศาสตร์มาจากคำภาษาอังกฤษว่า History ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Historia ถูกพัฒนาไปเป็นคำนามในภาษากรีก คือ history แปลว่า Learned Man หรือ ผู้รู้ กับคำว่า Historia แปลว่า Knowledge หรือ ความรู้ ผู้บัญญัติศัพท์คือ เฮโรโดตัส ซึ่งทำให้คำว่า Historia มีความหมายว่าเป็นความรู้ที่ได้จากการสอบถาม (Knowledge Obtained by Enquiry) หรือความรู้ อันได้มาจากการสอบถาม ประวัติศาสตร์เป็นความพยายามของคนในสังคมใดสังคมหนึ่งและในยุคใด ยุคหนึ่งในการศึกษาเพื่อที่จะเข้าใจและอธิบายว่าเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์สำคัญทั้งหลายในอดีตได้เกิดขึ้นและดำเนินไปอย่างไร ทั้งนี้บนพื้นฐานของหลักฐานร่วมสมัยประเภทต่าง ๆ เท่าที่ยังหลงเหลือ อยู่มาจนถึงปัจจุบัน (วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2543: 5) ประวัติศาสตร์จึงเป็นวิธีการวิจัย ค้นคว้าหาความรู้ หรือการไต่สวน โดยมีจุดมุ่งหมายจะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในอดีต ดังนั้น ถ้าเรา ยอมรับว่าประวัติศาสตร์ คือวิทยาศาสตร์แขนงหนึ่งทั้งนี้วิชาวิทยาศาสตร์ก็คือกระบวนการค้นคว้าหา ความรู้ โดยการตั้งปัญหาขึ้นก่อนแล้วค้นหาคำตอบ ประวัติศาสตร์จึงอาจเป็นวิชาในแขนงวิชา วิทยาศาสตร์ก็ได้ เพราะเป็นการศึกษาโดยมีการหยิบยกปัญหาในทางประวัติศาสตร์ขึ้นพิจารณาแล้ว จึงพยายามค้นหาเหตุผล (R.G.Collingwood อ้างใน Cited by E.H.Carr, 1961: 24) วิชาประวัติศาสตร์จึงมี คุณค่าในฐานะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้พัฒนาการของเรื่องราวในอดีต ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตามเหตุ และปัจจัยที่เกิดขึ้น และเป็นวิชาที่สร้างให้คนคิดอย่างมีวิจารณญาณมีเหตุมีผล (สำนักวิชาการและ มาตรฐานการศึกษา, 2558: 5,7) สอดคล้องกันกับพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรม สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงเคยพระราชทานสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเรียน การสอนประวัติศาสตร์ที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าไว้ตั้งแต่ พ.ศ. 2538 ความว่า

“การเรียนประวัติศาสตร์ในโรงเรียนนายร้อยมีจุดประสงค์หลักในการให้นักเรียนฝึกหัด วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการค้นหาเหตุผล มีสำนึกทางประวัติศาสตร์ให้ มีความรู้เกี่ยวกับประวัติ ความเป็นมาของบ้านเมือง ในฐานะที่เป็นประชาชนคน ไทย....ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่ง ของประชาคมโลก....” และใน “สะพาน รวมบทความทางประวัติศาสตร์” จัดพิมพ์ในปีพ.ศ. 2520-21 ความว่า “ประโยชน์อย่างหนึ่งของวิชาประวัติศาสตร์ คือช่วยให้ผู้ศึกษารู้จักใช้ความคิดรู้จักหาเหตุผล

จากข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่เป็นการลบล้างและทำให้ได้รับความรู้ อันเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตและปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม”

ประวัติศาสตร์เป็นการศึกษาโดยผ่านงานเขียนของมนุษย์ซึ่งมีทั้งข้อเท็จและข้อจริงอยู่ที่เอกสารชั้นต้นซึ่งการเรียนประวัติศาสตร์ยุคปัจจุบันจึงควรเรียนแบบนำเอาสาระเรื่องราวในประวัติศาสตร์จากแหล่งต่าง ๆ มาตีความ เพื่อทำความเข้าใจเหตุผลที่มาที่ไปของเรื่องราวในประวัติศาสตร์ โดยไม่เน้นความถูกต้อง ไม่สรุปไว้ล่วงหน้าว่าต้องตีความแบบใดจึงจะถูกต้อง เน้นการเชื่อมโยงเหตุการณ์ สาระเพื่อให้คำอธิบายแสดงเหตุผล เพื่อฝึกฝนความคิด และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือโต้แย้งข้อสันนิษฐานต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์การเรียนรู้ย่อมประเทืองปัญญาอย่างยิ่ง การเรียนประวัติศาสตร์ควรเน้นที่การตั้งคำถามและเน้นการมีคำตอบหลายคำตอบสิ่งที่สำคัญกว่าการเรียนแบบท่องจำคือเรื่องของความคิดที่จะต้องรู้ว่า ทำไมถึงเกิดการเปลี่ยนแปลงและมีเหตุผลอย่างไรที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนี้ (ปริดี พิศภูมิวิถิ, 2554: 12; วินัย พงศ์ศรีเพียร , 2543: 8; วิจารย์ พานิช, 2551: 23; สมชาติ โสภณรณฤทธิ์, 2551: 45)

ประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่มนุษย์คิดและกระทำ ตามมิติของเวลาโดยศึกษาประสบการณ์ของมนุษย์ได้ดีกว่าวิชาแขนงอื่น เพราะเป็นการเชื่อมศาสตร์ทั้งสามสาขา คือ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า พื้นฐานความรู้และความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ จะเป็นรากฐานสำคัญในการเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร เหตุผล วิชาประวัติศาสตร์จึงเป็นศาสตร์ที่สำคัญยิ่งในการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2558: 4,21) การเรียนการสอนประวัติศาสตร์จึงควรคำนึงถึงเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนและเป้าหมายหลักทางการศึกษาที่ต้องการให้มนุษย์ทำความรู้จักตนเอง สังคมตนเองจากการเรียนรู้เหตุการณ์ในอดีต ช่วยปลูกฝังความรักมาตุภูมิ ความรักชาติและมีความเข้าใจวัฒนธรรมประจำชาติ (วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2543: 3) และยิ่งในโลกที่ข่าวสารที่รวดเร็วและมีอิทธิพลต่อการขยายขอบเขตได้อย่างกว้างขวางนี้ ประวัติศาสตร์จึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้รู้จักใช้วิจารณญาณในการรับรู้ และประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลต่าง ๆ ในขั้นตอนวิพากษ์วิธีการทางประวัติศาสตร์ด้วยการประเมินจากตัวหลักฐาน สิ่งเหล่านี้ถือเป็นกระบวนการศึกษาข้อมูลที่จำเป็นเพื่อที่จะฝึกฝนผู้เรียนให้ยึดถือเหตุผลเป็นสำคัญ และอธิบายเหตุการณ์สำคัญของสังคมมนุษย์ในอดีตตามมิติเวลาโดยใช้ร่องรอยหลักฐานทางประวัติศาสตร์และวิธีการทางประวัติศาสตร์สืบค้นอย่างเป็นระบบโดยมีนัยที่ต้องเข้าใจว่าเรื่องราวในประวัติศาสตร์ที่นำมาเป็นบทเรียนนั้น ไม่ใช่เรื่องราวสำคัญทั้งหมดของสังคมมนุษย์ในอดีต แต่เป็นเรื่องราวที่มี

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ปรากฏเท่านั้น ทั้งสิ่งที่คุณเรียนในปัจจุบันก็อาจเปลี่ยนแปลงได้หากมีการค้นพบหลักฐานใหม่ที่เชื่อถือได้ หรือมีการตีความใหม่จากหลักฐานเดิม (ศศิพัชร จำปา, 2558: 49-50) ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ เพราะวิธีศึกษาประวัติศาสตร์สามารถฝึกให้ผู้เรียนคิดเป็น คิดได้หลายรูปแบบคิดได้หลายมุมมอง และมองอะไรรอบด้านโดยใช้หลักฐานและความเป็นเหตุเป็นผล รู้จักหาเหตุผลจากข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่เป็นการลับสมองและทำให้ได้รับความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม (วารสารสมาคมประวัติศาสตร์ฯ, 2557: 51,55)

การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และอาจรวมถึงระดับมหาวิทยาลัยยังไม่เชื่อมโยงกับปรัชญาการศึกษาประวัติศาสตร์และวัตถุประสงค์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ที่ควรฝึกให้ผู้เรียนคิดหาเหตุผล เชื่อมโยงข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ ตลอดจนปลูกฝังมโนทัศน์และวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบันหรือคาดการณ์อนาคต แทนที่แบบเดิมที่มุ่งเน้นปลูกฝังอุดมการณ์ชาตินิยม การจดจำเนื้อหาที่ส่งผลให้เกิดการวัดประเมินผลผู้เรียนเป็นการวัดความจำจนทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติเชิงลบต่อการศึกษาด้านประวัติศาสตร์ และไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังด้านการคิดตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษาด้านประวัติศาสตร์ (วารสารสมาคมประวัติศาสตร์ฯ, 2557: 56-57; เฉลิม มลิลิต นิตินิตปริทัศน์, 2559: 46)

ครูผู้สอนประวัติศาสตร์จึงควรจัดกิจกรรมที่เชื่อมั่นในศักยภาพของมนุษย์ในการใช้เหตุผลในการค้นคว้าหาความรู้หรือหาความจริงโดยตัวมนุษย์เอง จึงจะสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยการเชื่อมโยงอดีตเพื่อให้เข้าใจเหตุการณ์ในปัจจุบัน ปลูกฝังค่านิยมจิตสำนึกความเป็นไทยและความเข้าใจอันดีต่อความแตกต่างและความหลากหลายของกลุ่มคน สร้างเสริมลักษณะใฝ่เรียนรู้ ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และความเป็นเหตุเป็นผลให้เกิดในตัวผู้เรียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2557: 4,21)

การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ คือ ความสามารถในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดในการอธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ โดยการถามที่นำไปสู่การวิเคราะห์สาเหตุ และผลที่ตามมาจากการเลือกใช้และอ้างอิงข้อมูลหลักฐาน และกระบวนการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ อธิบายถึงการจัดการองค์ความรู้ที่ผู้เรียนจะต้องนำไปใช้ร่วมกับทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ กระบวนการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ใช้ในการพัฒนาทักษะให้เป็นการจัดระบบทางความคิด เป็นลักษณะเฉพาะของกระบวนการทางปัญญา การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ใน

บริบทของการศึกษาประวัติศาสตร์จึงเป็นกิจกรรมในการที่ผู้ศึกษาจัดระเบียบข้อมูลเกี่ยวกับอดีตที่ผ่านมา เพื่อที่จะอธิบายการเปรียบเทียบ หรืออธิบายปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์ การพิจารณาเหตุผลทางประวัติศาสตร์ หรือการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์นั้น ขึ้นอยู่กับทักษะการเข้าถึงข้อมูล และหลักฐาน วิเคราะห์กับความพยายามที่จะแยกแยะหลักฐานร่วมกับการสร้างเหตุผล กระบวนการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์มีหลายทักษะ เช่น การถามและตอบคำถาม การให้เหตุผลและการอภิปรายในการแก้ปัญหา ความขัดแย้งและปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อน มีส่วนสำคัญที่นำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ของประวัติศาสตร์ (Van sledright, 2011: 176) เพราะ การศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนประวัติศาสตร์มักจะหมายถึงการพัฒนาของทั้งเหตุผลทางประวัติศาสตร์หรือความคิดทางประวัติศาสตร์ (Lévesque, 2008; Levstik & Bartan, 2011; Wineburg, 2007: 34) โดยทั่วไปแล้วองค์ประกอบของวิชาประวัติศาสตร์มีมากกว่าการท่องจำและหลายเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต้องใช้เหตุผลในการวิเคราะห์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ หลักปฏิบัติทั่วไปในการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ที่มีความต้องการในการคิดระดับสูงของกิจกรรมทางปัญญา (Carretero & Castorina, 2010: 14)

การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์จึงเป็นเป้าหมายและกิจกรรมสำคัญในการกระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ (Van sledright, 2011: 54) เพราะ การเรียนการสอนประวัติศาสตร์มุ่งเน้นการพัฒนาทางเหตุผลทางประวัติศาสตร์หรือความคิดทางประวัติศาสตร์ เหตุผลที่สำคัญทางประวัติศาสตร์คือการเน้นกิจกรรมของผู้เรียนเมื่อเรียนรู้ประวัติศาสตร์และความจริงที่ว่าผู้เรียนไม่เพียงแต่ได้รับความรู้ที่ผ่านมา แต่ยังต้องใช้ความรู้สำหรับการตีความปรากฏการณ์จากอดีตและปัจจุบัน (Van Drie & Van Boxtel, 2008: 8) สำหรับการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ผู้เรียนควรจะมีส่วนร่วมในการถามคำถามทางประวัติศาสตร์ การอธิบายเปรียบเทียบและเข้าใจในบริบท และการใช้เนื้อหาสาระหลักของวิชาประวัติศาสตร์ แนวคิดของพฤติกรรมผู้เรียนจะต้องกระทำอย่างชัดเจนในการคิดและการใช้ความคิดของผู้เรียน เมื่อคิดจะกระทำอย่างชัดเจนก็จะเปิดโอกาสให้ซักถามและอภิปราย และทำให้สามารถกระตุ้นผู้เรียนต้องพิจารณามุมมองที่หลากหลาย และข้อโต้แย้ง ด้วยวิธีนี้การอภิปรายสามารถช่วยเพิ่มคุณภาพของการการให้เหตุผล กระบวนการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ จึงเป็นการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ และการใช้หลักฐานที่จะอธิบายเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือทางประวัติศาสตร์ (Lemkae, 1990: 67; Monte- Sano, 2008: 11)

ผู้วิจัยพอสรุปความหมายของคำว่า การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 มองว่า การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ คือ ความสามารถในการอ้างอิงสาเหตุและผล

ที่ตามมาของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ช่วยอธิบายเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือทางประวัติศาสตร์ สำหรับทักษะที่สำคัญ อาทิเช่น การถามและตอบคำถาม การอธิบายสาเหตุ การวิเคราะห์หลักฐาน/เอกสาร การเลือกใช้หลักฐาน การอภิปราย การเข้าถึงข้อมูลและหลักฐาน ทักษะการวิเคราะห์ การประเมิน แยกแยะร่วมกับการสร้างเหตุผล การแก้ปัญหาความขัดแย้งและปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อน สิ่งเหล่านี้ต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเกิดความชำนาญ จนนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์

กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มที่มองว่า “การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์” เป็น กระบวนการในการหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ ถือเป็นแนวปฏิบัติที่สำคัญของสังคมที่จะช่วยให้เข้าใจวิถีชีวิตของมนุษย์ในอดีต และผลที่สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ควรส่งเสริมการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมมนุษย์ โดยต้องอาศัยการสร้างความรู้ความเข้าใจบริบทเพื่อทำหน้าที่พิจารณาและตัดสินใจในการสะท้อนถึงสาเหตุของเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ สำหรับกระบวนการให้เหตุผลในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องของมนุษย์ในอดีตนั้น ประกอบด้วย การประเมินจากบริบท ความสามารถในการพิจารณาตัดสินใจ สะท้อนเกี่ยวกับสาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ กระบวนการ, ความสำคัญ, ผลที่มีศักยภาพของหลักสูตรประวัติศาสตร์ ทางเลือกของการกระทำ และผลกระทบของอดีตกับปัจจุบัน (Carretero & Castorina, 2010: 14)

การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ยังเป็นส่วนหนึ่งของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ และผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ได้ 3 แนวทางคือ 1. ตั้งคำถามสำคัญที่นำไปสู่การสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ 2.เปรียบเทียบและตีความแนวคิด เรื่องราวประวัติศาสตร์จากแหล่งข้อมูล/หลักฐาน และ 3.วิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องตามบริบทของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ (Van Drie & Van Boxtel, 2008: 23)

กระบวนการเรียนการสอนแอดคีย์ ได้พัฒนาขึ้นโดยชัยรัตน์ โดศิลา (2555: 68) ได้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียนมีหลักการพื้นฐานสำคัญของกระบวนการเรียนการสอน 5 ประการ ดังนี้

1. ในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ผู้สอนควรฝึกให้ผู้เรียนฝึกตั้งสมมติฐานไว้เป็นกรอบความคิดเพื่อเชื่อมโยงคำถามที่ผู้เรียนต้องการแสวงหาคำตอบกับวิธีการค้นคว้าข้อมูลมาตอบคำถามนั้นได้ตรงตามประเด็นที่ตั้งไว้

2. การเตรียมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของครู เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาและอภิปรายประเด็นทางประวัติศาสตร์มีส่วนช่วยกระตุ้นความสนใจในการเรียนการสอนและทักษะในการสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์แก่ผู้เรียน

3. การใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์มีความสัมพันธ์กับประเด็นทางประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษามาใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเป็นการช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์และเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดมุมมองและแนวคิดทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขวางมากขึ้น

4. การให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดในการวิพากษ์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในประเด็นต่าง ๆ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความหลากหลายที่เกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาที่เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิดในระดับต่าง ๆ ในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์

5. การให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติในการแสวงหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์โดยการสืบค้น วิเคราะห์ ตีความ และสังเคราะห์ข้อมูล เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ พัฒนาความรู้ความเข้าใจขึ้นได้ด้วยตนเอง สามารถเชื่อมโยงข้อความรู้ได้อย่างถูกต้องสมเหตุสมผล จนนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์

กระบวนการเรียนการสอนแต่ครั้ง เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียนประกอบด้วย 5 ขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา เป็นการอภิปรายเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่จะนำไปสู่การกำหนดคำถามสำคัญ การตั้งสมมติฐาน การกำหนดกรอบเนื้อหาเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและการศึกษาเนื้อหาสาระเพื่อนำไปสู่การศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ผู้เรียนต้องศึกษาค้นคว้าและตรวจสอบ

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์หลักฐานหลักผู้สอนจัดเตรียมหลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญจำนวน 1 ชิ้น เพื่อให้ผู้เรียนอภิปรายบริบทต่าง ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นเปรียบเทียบข้อมูล ผู้สอนจัดเตรียมหลักฐานขั้นต้นหรือชั้นรองทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาจำนวนที่มากขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์และเชื่อมโยงข้อค้นพบดังกล่าวเพื่อนำไปสู่การเปรียบเทียบข้อค้นพบที่ได้จากขั้นที่ 2

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ผู้เรียนค้นคว้าและจัดเตรียมหลักฐานขั้นต้นหรือชั้นรองทางประวัติศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในขั้นที่

2 โดยนำมาวิเคราะห์และตีความเพื่อนำสู่การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงที่ได้จากข้อค้นพบที่ 2 และ 3

ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอข้อค้นพบ ผู้เรียนนำเสนอเรื่องราวที่ศึกษาเพื่อตอบสนองมติฐานอย่างมีเหตุผลมีความต่อเนื่องและมีการอ้างอิงข้อเท็จจริง โดยนำเสนอทั้งข้อมูลที่เป็นแนวคิดสนับสนุนและแนวคิดที่ขัดแย้งกับแนวคิดหลัก

ลักษณะเด่นของกระบวนการเรียนการสอนนี้ เป็นกระบวนการฝึกให้ผู้เรียนเกิดการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการอ่านเพื่อวิเคราะห์และตีความหลักฐานขั้นต้นที่ผู้สอนจัดเตรียมให้ อันเป็นหลักฐานสำคัญในการเรียนรู้ประเด็นทางประวัติศาสตร์ ต่อมาวิเคราะห์ ตีความ และเปรียบเทียบหลักฐานอื่น ๆ เพิ่มเติมตามที่คุณสอนกำหนด (ชัยรัตน์ โทศิลา 2555: 130-133) หากพิจารณากระบวนการเรียนการสอนแต่ครั้งแล้วจะพบว่า กระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ตามขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนแต่ครั้ง ดังกล่าว ผู้เรียนจะต้องอ่านหรือศึกษาข้อมูลจากหลักฐานขั้นต้นหรือขั้นรอง เพื่อจับประเด็นจากหลักฐานทั้ง 2 ประเภทนี้ ถือได้ว่า กระบวนการเรียนการสอนแต่ครั้งนอกจากจะส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ตามวัตถุประสงค์เริ่มแรกของการจัดการเรียนการสอนแล้ว ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวเมื่อนำช่วงวัยของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยเลือกหลักการพื้นฐานสำคัญของกระบวนการเรียนการสอนแต่ครั้ง 5 ประการ ดังนี้ 1) ผู้สอนควรฝึกให้ผู้เรียนฝึกตั้งสมมติฐานไว้เป็นกรอบความคิดเพื่อเชื่อมโยงคำถามที่ผู้เรียนต้องการแสวงหาคำตอบกับวิธีการค้นคว้าข้อมูลมาตอบคำถามนั้นได้ตรงตามประเด็นที่ตั้งไว้ 2) การเตรียมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของครู เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาและอภิปรายประเด็นทางประวัติศาสตร์มีส่วนช่วยกระตุ้นความสนใจในการเรียนการสอนและทักษะในการสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์แก่ผู้เรียน 3) การใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์มีความสัมพันธ์กับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษามาใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเป็นการช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์และเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดมุมมองและแนวคิดทางประวัติศาสตร์ที่กว้างขวางมากขึ้น 4) การให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดในการวิพากษ์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในประเด็นต่าง ๆ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความหลากหลายเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาที่เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิดในระดับต่าง ๆ ในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ 5) การให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติในการแสวงหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์โดยการสืบค้น วิเคราะห์ ตีความ และสังเคราะห์ข้อมูล เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิด

การเรียนรู้ พัฒนาความรู้ความเข้าใจขึ้นได้ด้วยตนเอง สามารถเชื่อมโยงข้อความรู้ได้อย่างถูกต้อง สมเหตุสมผล จนนำไปสู่การองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการ 1) ตั้งคำถามสำคัญที่นำไปสู่การสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ 2) เปรียบเทียบและตีความแนวคิด เรื่องราวประวัติศาสตร์จากแหล่งข้อมูล/หลักฐาน 3) วิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องตามบริบทของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์นั้น พบว่ามีความสอดคล้องกันกับผู้เรียนในช่วงวัย 12-15 ปี ผู้สอนต้องฝึกหัดการตัดสินใจที่ถูกต้อง ส่งเสริมการคิดและการถามและเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับลำดับขั้นของช่วงอายุที่เหมาะสม ต่อการพัฒนาความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ของ Egan (1997) พบว่าตรงกับขั้นที่ 2 Romantic อยู่ในช่วงอายุ 7-16 ปี ในขั้นนี้ผู้เรียนจะสนใจเรื่องราวที่ความจริงซึ่งมีความสำคัญ ผู้เรียนในวัยนี้จะมีความสนใจในการค้นหาอัตลักษณ์ของตน ทั้งนี้พวกเขาต้องการที่จะได้ยินและมุ่งเน้นความสนใจไปที่เรื่องราวหรือเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ หรือวีรกรรมที่สำคัญของบุคคลในประวัติศาสตร์ที่เป็นความจริง ผู้วิจัยจึงนำมาเชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ เรื่อง วิธีการทางประวัติศาสตร์ ใน 3 ระดับชั้น โดยกำหนดตัวชี้วัดไว้อย่างชัดเจนว่าผู้เรียนในระดับ ชั้นม.2 ต้อง

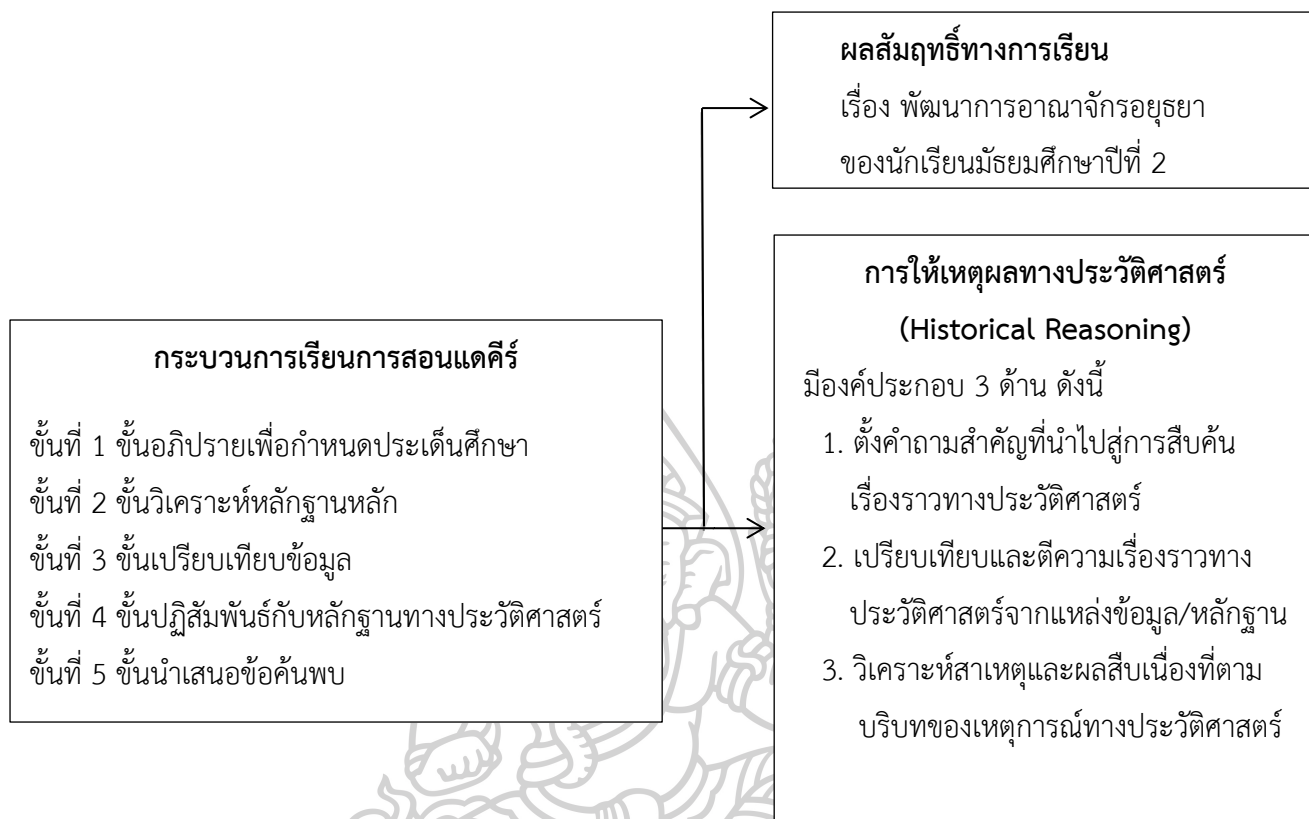
- 1) วิเคราะห์และอธิบายพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของสมัยอยุธยา 2) อธิบายการสถาปนาและความเสื่อมของอาณาจักรอยุธยา 3) อธิบายลักษณะวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยสมัยอยุธยา 4) วิเคราะห์และอธิบายอิทธิพลของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยสมัยอยุธยาที่มีต่อสังคมไทยปัจจุบัน โดยระบุทักษะการคิดที่สำคัญดังนี้ 1) ทักษะการสำรวจค้นหา 2) ทักษะการวิเคราะห์ 3) ทักษะการสังเคราะห์ และ 4) ทักษะการให้เหตุผล (ชัยรัตน์ โตศิลา, 2555: 88; สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2555: 26; สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2558: 61)

จากข้อมูลดังกล่าวพบว่า เนื้อหาและกระบวนการดังกล่าวมีความสอดคล้องกับผู้เรียนในช่วงวัย 12-15ปี ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะเลือกกระบวนการเรียนการสอนแต่ครีมาใช้พัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามแผนภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างกระบวนการเรียนการสอน แดคิรี กับความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ศึกษาความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ก่อนและหลังเรียนของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ลักษณะเด่นของกระบวนการเรียนการสอนนี้ เป็นกระบวนการฝึกให้ ผู้เรียนเกิดการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการอ่านเพื่อวิเคราะห์ และตีความหลักฐานขั้นต้นที่ผู้สอนจัดเตรียมให้ อันเป็นหลักฐานสำคัญในการเรียนรู้ประเด็นทาง ประวัติศาสตร์ ต่อมาวิเคราะห์ ตีความและเปรียบเทียบหลักฐานอื่น ๆ เพิ่มเติมตามที่คุณสอนกำหนด (ชัยรัตน์ โดติลา, 2555: 130-133) หากพิจารณากระบวนการเรียนการสอนแดคิรีแล้วจะพบว่า กระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ตามขั้นตอนกระบวนการเรียน การสอนแดคิรีดังกล่าว ผู้เรียนจะต้องอ่านหรือศึกษาข้อมูลจากหลักฐานขั้นต้นหรือชั้นรอง เพื่อจับประเด็น จากหลักฐานทั้ง 2 ประเภทนี้ ถือได้ว่า กระบวนการเรียนการสอนแดคิรีนอกจากจะส่งเสริมทักษะการ คิดทางประวัติศาสตร์ตามวัตถุประสงค์เริ่มแรกของการจัดการเรียนการสอนแล้ว ยังเปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์อีกด้วย นอกจากนี้ ในแต่ละ ขั้นตอนของการสอนของกระบวนการเรียนการสอนแดคิรีผู้เรียนจะได้ฝึกฝนให้ตั้งคำถามในประเด็นที่ สงสัยเกี่ยวกับสาเหตุและผลที่ตามมาของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ อันจะนำไปสู่การสอบสวนหาความจริงในอดีต

ผลการศึกษาดังกล่าวสามารถนำมากำหนดเป็นองค์ประกอบที่ใช้ในการพัฒนา ความสามารถการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิรีดังตัวอย่าง แสดงแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้กระบวนกรเรียนการสอนแต่คีร์
ที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2

คำถามการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพัฒนาการอาณาจักรอยุธยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่คิรหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน หรือไม่
2. ความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่คิรหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่คิร
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่คิร

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่คิร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเรื่องพัฒนาการอาณาจักรอยุธยา สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่คิร มีความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มีรายละเอียดและขั้นตอน ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 677 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 45 คน ได้มาด้วยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาในสาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ สาระที่ 4 มาตรฐานที่ 4.1 ตัวชีวิตที่ 1 2 และ 3 มาตรฐานที่ 4.3 ตัวชีวิตที่ 1 2 และ 3 หน่วยการเรียนรู้เรื่องพัฒนาการอาณาจักรอยุธยา จำนวน 3 หน่วย ตามรายละเอียด ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องการสถาปนารุงศรีอยุธยากับปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางการเมือง การปกครองและความมั่นคงภายในของอาณาจักรอยุธยา จำนวน 4 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องความสัมพันธ์ของโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญทางด้านศิลปวัฒนธรรมและสืบทอดเป็นมรดกทางภูมิปัญญาไทยสมัยอยุธยาจำนวน 4 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 1 และการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 จำนวน 4 ชั่วโมง

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้น

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่คี่ร์

ตัวแปรตาม

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา
2. ความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โดยใช้เวลาดทดลอง จำนวน 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กระบวนการเรียนการสอนแต่ดรี หมายถึง แบบแผนในการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมุ่งแสวงหาข้อเท็จจริง ด้วยการตรวจสอบหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบที่พัฒนาขึ้นโดยซัยรตัน โดคิลลา (2555) จากการบูรณาการแนวคิดของวิธีการทางประวัติศาสตร์และวิธีการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบโดยเรียงลำดับการพิจารณาเป็น 1-2 และ 3 ของ Drake & Brown (2003) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา (The discussion on the issue of the study) (D) คือ การอภิปรายเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่นำไปสู่การกำหนดเป้าหมายสำคัญ การตั้งสมมติฐาน การกำหนดกรอบเนื้อหาเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์หลักฐานหลัก (The analysis of the essential primacy evidence) (A) คือการจัดเตรียมหลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญจำนวน 1 ชิ้น เพื่อให้ผู้เรียนอภิปรายในบริบทต่าง ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นเปรียบเทียบข้อมูล (The comparison of data) (C) คือ การจัดเตรียมหลักฐานขั้นต้นและหรือชั้นรองทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาที่มากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และเชื่อมโยงข้อค้นพบดังกล่าวเพื่อนำไปสู่การเปรียบเทียบกับข้อค้นพบที่ได้จากข้อที่ 2

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (Interaction with the historical evidence) (I) คือการที่ผู้เรียนค้นคว้าและจัดเตรียมหลักฐานขั้นต้นหรือชั้นรองทางประวัติศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในขั้นตอนที่ 2 โดยนำมาวิเคราะห์และตีความเพื่อนำไปสู่การเชื่อมโยงความสัมพันธ์

ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอข้อค้นพบ (Report the finding) (R) คือการที่ผู้เรียนนำเสนอเรื่องราวที่ศึกษาเพื่อตอบสนองสมมติฐานอย่างมีเหตุผลมีความต่อเนื่องและมีการอ้างอิงข้อเท็จจริงโดยนำเสนอทั้งข้อมูลที่เป็นแนวคิดสนับสนุนและแนวคิดที่ขัดแย้งกับแนวคิดหลัก

2. การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดในการอธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ โดยการถามที่นำไปสู่การวิเคราะห์สาเหตุ และผลที่ตามมาจากการเลือกใช้และอ้างอิงข้อมูลหลักฐาน ประกอบด้วย 3 ข้อ ดังนี้

- 1) ตั้งคำถามสำคัญที่นำไปสู่การสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์
- 2) เปรียบเทียบและตีความเรื่องราว

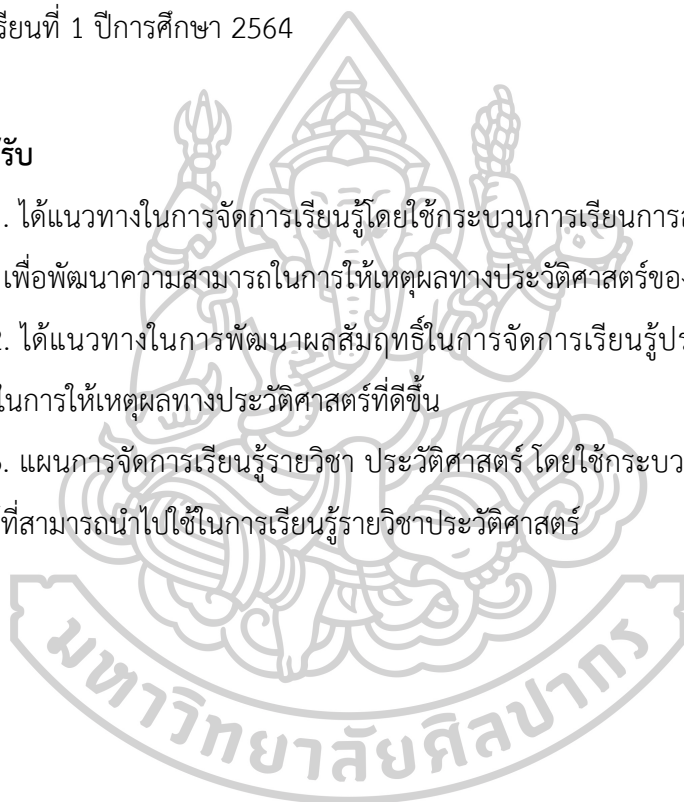
ประวัติศาสตร์จากแหล่งข้อมูล/หลักฐาน 3) วิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องที่ตามบริบทของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลที่เกิดจากกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการการเรียนการสอนแต่ศึร์ ซึ่งในการวิจัยนี้วัดโดยใช้คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา ส22103 ประวัติศาสตร์ 3 เรื่องพัฒนาการอาณาจักรอยุธยา ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้แนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียนได้
2. ได้แนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เพื่อพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ที่ดีขึ้น
3. แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ประวัติศาสตร์ โดยใช้กระบวนการกระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์ที่สามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่คี่ร์ที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาดำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์
 - 1.1 ความหมายและธรรมชาติของวิชาประวัติศาสตร์
 - 1.2 ความสำคัญและจุดมุ่งหมายของวิชาประวัติศาสตร์
 - 1.3 คุณค่าและประโยชน์ของวิชาประวัติศาสตร์
 - 1.4 แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์
2. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนแต่คี่ร์
 - 2.1 ความเป็นมาของกระบวนการเรียนการสอนแต่คี่ร์
 - 2.2 แนวคิด หลักการพื้นฐาน และวัตถุประสงค์ของกระบวนการเรียนการสอนแต่คี่ร์
 - 2.3 ขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอนแต่คี่ร์
3. แนวคิดเกี่ยวกับการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์
 - 3.1 ความหมายและความสำคัญของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์
 - 3.2 องค์ประกอบของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์
 - 3.3 การสังเคราะห์องค์ประกอบของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์
 - 3.4 การวัดและประเมินความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนแต่คี่ร์
 - 4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์

1. แนวคิดการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์

การศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดประวัติศาสตร์ในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติของวิชาประวัติศาสตร์ ความหมายประวัติศาสตร์ ความสำคัญประวัติศาสตร์ แนวทางการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ และคุณค่าของวิชาประวัติศาสตร์

1.1 ความหมายและธรรมชาติของวิชาประวัติศาสตร์

จากการศึกษาความหมายและธรรมชาติของวิชาประวัติศาสตร์ ได้มีนักปรัชญาประวัติศาสตร์ และนักวิชาการส่วนใหญ่ได้กล่าวถึงประวัติศาสตร์ ดังต่อไปนี้

Sir Charles Oman (1969: 7) ได้แสดงความเห็นว่า ประวัติศาสตร์คือการตรวจสอบหลักฐานทั้งประเภทเอกสารและวัตถุ เพื่อวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันแล้วหาข้อสรุปเป็นไปไม่ได้ที่เราจะสามารถได้ข้อเท็จจริงที่สมบูรณ์ของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตได้ แต่เราอาจจะสามารถอธิบายข้อเท็จจริงบางอย่างที่ได้จากการตรวจสอบและวิเคราะห์หลักฐานเหล่านั้น ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่พอจะยอมรับได้

แถมสุข นุ่มนนท์ (2533: 1) อธิบายว่า ประวัติศาสตร์คือการไต่สวนเข้าไปให้รู้ถึงความจริงของพฤติกรรมมนุษย์ที่เกิดขึ้นในช่วงใดช่วงหนึ่งของอดีต

นิธิ เอียวศรีวงศ์ และอาคม พัตยยะ (2548: 56) อธิบายว่า ประวัติศาสตร์ คือการศึกษาเพื่ออธิบายอดีตของสังคมมนุษย์ในมิติของเวลา หรือ ประวัติศาสตร์ คือ การศึกษาเพื่อเข้าใจอดีตของสังคมมนุษย์ในมิติของเวลา

วินัย พงศ์ศรีเพียร (2543: 16) สรุปความหมายของประวัติศาสตร์ เป็น 3 ลักษณะ

1. ประวัติศาสตร์ คือเรื่องราวหรือเหตุการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีต เพื่อรู้จักความเป็นมาของตัวเอง หรือเพื่อรู้จักประสบการณ์ในอดีตที่เชื่อมโยงประสานจิตวิญญาณของตนในสังคมเข้าด้วยกัน

2. ประวัติศาสตร์ คือบันทึกเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีตทำให้เกิดวิชาที่เรียกว่าประวัติศาสตร์นิพนธ์ (Historiography)

3. ประวัติศาสตร์ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ หรือการวิเคราะห์วิจารณ์

ศศิพัชร จำปา (2558: 49-50) นิยามความหมายของ ประวัติศาสตร์ว่า หมายถึง การศึกษาเพื่ออธิบายเหตุการณ์สำคัญของสังคมมนุษย์ในอดีตตามมิติเวลาโดยใช้ร่องรอยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และวิธีการทางประวัติศาสตร์สืบค้นอย่างเป็นระบบ โดยมีนัยที่ต้องเข้าใจว่าเรื่องราวใน

ประวัติศาสตร์ที่นำมาเป็นบทเรียนนั้น ไม่ใช่เรื่องราวสำคัญทั้งหมดของสังคมมนุษย์ในอดีต แต่เป็นเรื่องราวที่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ปรากฏเท่านั้น ทั้งสิ่งที่คุณเรียนในปัจจุบันก็อาจเปลี่ยนแปลงได้ หากมีการค้นพบหลักฐานใหม่ที่เชื่อถือได้ หรือมีการตีความใหม่จากหลักฐานเดิม

ดังนั้นสรุปได้ว่า ประวัติศาสตร์ หมายถึง กระบวนการสืบค้นอย่างเป็นระบบ เพื่ออธิบายเรื่องราวหรือเหตุการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ในอดีตภายใต้เงื่อนไขมิติเวลาผ่านการสอบถาม การตรวจสอบหลักฐาน วิเคราะห์หลักฐาน อธิบายหาข้อสรุป นำเข้าไปให้รู้ถึงความจริงที่เกิดขึ้นในอดีตของมนุษย์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1.2 ความสำคัญและจุดมุ่งหมายของวิชาประวัติศาสตร์

จากการศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญและจุดมุ่งหมายของประวัติศาสตร์ ได้มีนักประวัติศาสตร์ นักการศึกษา ได้กล่าวถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2543: 16) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของคำว่าประวัติศาสตร์ว่า วิชาประวัติศาสตร์เป็นการศึกษาความเป็นมาของมนุษย์ในอดีต ตั้งแต่เมื่อเริ่มมีการจดบันทึกกันด้วยลายลักษณ์อักษร เรื่องราวที่บันทึกในประวัติศาสตร์นั้นต้องเป็นเหตุการณ์อันสำคัญที่เกิดขึ้นในอดีตเท่านั้น เพราะในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ นั้น มีเหตุการณ์เกิดขึ้นมากมาย นักประวัติศาสตร์ไม่จำเป็นต้องสนใจทั้งหมด แต่เหตุการณ์อันสำคัญนั้น จะต้องเกี่ยวข้องกับมนุษย์หรือสังคมของมนุษย์เป็นส่วนใหญ่

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2527: 39) ให้ทรงสนะว่า หัวใจสำคัญของประวัติศาสตร์คือ เรื่องราวของอดีต ซึ่งนักประวัติศาสตร์ค้นคิดขึ้นมาอย่างมีหลักฐาน แล้วก็นำมาถกเถียงถึงความหมายของมันในปัจจุบัน ซึ่งก็หมายความว่าประวัติศาสตร์เป็นเรื่องอดีตที่ถกเถียงกันมิใช่เรื่องในอดีตเฉยๆ

วินัย พงศ์ศรีเพียร (2543:3) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสอนประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

1. เป็นการทำความรู้จักตนเอง สังคมตนเองจากการเรียนรู้เหตุการณ์ในอดีต
2. ช่วยปลูกฝังความรักมาตุภูมิความรักชาติและมีความเข้าใจวัฒนธรรมประจำชาติ

เฉลิม มลิลา นิตินิตปริชา (2545:5-6) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายในการสอนประวัติศาสตร์คือ

1. มุ่งหวังที่จะพัฒนาสังคมของมนุษย์ให้ถูกต้องตามกาลเทศะ บุคคลและเหตุการณ์
2. เพื่อเรียนรู้เรื่องราวในประวัติศาสตร์ทั้งที่เกี่ยวกับ บุคคล สังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม เพื่อเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตอย่างถูกแบบแผน

สมนึก ปฏิปทานนท์ (2545: 100) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสอนประวัติศาสตร์ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้มีความสามารถที่เป็นกระบวนการโดยวิธีทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีระบบและนำไปสู่ประสบการณ์ต่าง ๆ ไปใช้ในการดำรงชีวิต ทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เตรียมรากฐานโดยอาศัยการสอนประวัติศาสตร์ในอดีต เพื่อเข้าใจปัจจุบัน และนำไปใช้ได้อย่างมีเหตุผล

3. ส่งเสริมความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์อย่างถูกต้อง

4. เพื่อตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรม

รัชนิกร หงส์พนัส (2547: 113) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายในการศึกษาประวัติศาสตร์เพื่อนำเอาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของประวัติศาสตร์ไทยมาเป็นตัวอย่างในชีวิตประจำวัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เพื่อแยกแยะความผิดชอบชั่วดี สิ่งที่ควรปฏิบัติหรือไม่ควรปฏิบัติทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาดตนเอง สังคม และประเทศชาติ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2557: ข) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสอนประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ รู้จักใช้เหตุผลในการวิเคราะห์และตัดสินใจ โดยรู้จักนำเอาเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์มาเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน แล้วทำการวิเคราะห์ เหตุที่มาและผลที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การวางแผนอย่างรอบคอบสำหรับอนาคตต่อไป

2. เพื่อสอนให้นักเรียนมีความคิดทางประวัติศาสตร์โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อให้รับรู้ความจริง รวมทั้งสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตปัจจุบันได้อย่างกลมกลืน

3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงความเป็นเหตุเป็นผลในสังคมมนุษย์ว่าเหตุการณ์ในอดีตย่อมมีอิทธิพลต่อภาวะความเป็นอยู่ของสังคมในปัจจุบันและสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันก็มีอิทธิพลต่ออนาคต

4. ช่วยให้นักเรียนเข้าใจความเป็นมาของชาติบ้านเมือง เห็นความเสียสละและความสามารถในการที่จะรักษาความเป็นเอกราชของบรรพบุรุษ อันจะก่อให้เกิดความรู้สึกรักชาติบ้านเมือง

5. เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความคุ้นเคยกับสิ่งที่เป็นความรู้ทางประวัติศาสตร์ และเกิดความสนุกสนานในการเรียนประวัติศาสตร์

ดังนั้น กล่าวพอสรุปได้ว่า ความสำคัญและจุดมุ่งหมายในการสอนวิชาประวัติศาสตร์
ได้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจประวัติศาสตร์ชาติไทย เรียนรู้เรื่องราวในประวัติศาสตร์ทั้งที่
เกี่ยวกับบุคคล สังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม เพื่อเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการดำเนิน
ชีวิตอย่างถูกแบบแผน
2. เพื่อให้ผู้เรียนรักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทางประโยชน์และสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม
ให้สังคม
3. เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ รู้จักใช้เหตุผลในการวิเคราะห์และตัดสินใจ
โดยรู้จักนำเอาเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์มาเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ในปัจจุบันแล้วทำการวิเคราะห์
เหตุที่มาและผลที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การวางแผนอย่างรอบคอบสำหรับอนาคตต่อไป
5. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถที่เป็นกระบวนการ โดยวิธีทางประวัติศาสตร์
(Historical Method) มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และนำไปสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้
เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีระบบ และนำไปสู่ประสบการณ์ต่าง ๆ ไปใช้ในการดำรงชีวิตทั้งในปัจจุบัน และ
อนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 คุณค่าและประโยชน์ของวิชาประวัติศาสตร์

การศึกษาเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของประวัติศาสตร์ ได้มีนักประวัติศาสตร์
นักการศึกษา ได้กล่าวถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
(2520: 4) ทรงพระราชทาน ในบทความ “สะพาน รวมบทความทางประวัติศาสตร์” ความว่า
ประโยชน์อย่างหนึ่งของวิชาประวัติศาสตร์ คือช่วยให้ผู้ศึกษาจักใช้ความคิด รู้จักหาเหตุผลจากข้อมูล
ต่าง ๆ ที่มีอยู่เป็นการลับสมองและทำให้ได้รับความรู้อันเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตและปรับตัวให้
เข้ากับสิ่งแวดล้อม ในแง่ประวัติศาสตร์มิได้ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่รวบรวมไว้เพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นกับ
การตีความ ประเมินค่าของข้อมูลในแง่มุมใหม่ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำได้อยู่เสมอ รวมทั้งยังเป็นการคาดคะเน
แนวโน้มในอนาคตด้วย

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2540: 18) กล่าวถึงคุณค่าของประวัติศาสตร์ว่า ประวัติศาสตร์
ถึงแม้ว่า เป็นเรื่องของเมื่อวานนี้แต่ก็เกี่ยวข้องกับวันนี้ เพื่อที่จะเดินไปสู่วันพรุ่งนี้ ประวัติศาสตร์จึง
เชื่อมมิติของกาลเวลา ตั้งแต่อดีตสู่ปัจจุบันจนถึงอนาคต มนุษย์แต่ละคนเรียนรู้จากเมื่อวานนี้ของตน

เพื่อการปฏิบัติในวันนี้ความสำคัญของประวัติศาสตร์ช่วยให้สังคมเรียนรู้จากอดีตเพื่อการปฏิบัติในปัจจุบันอันจะนำไปสู่อนาคตได้ เราไม่สามารถแยกอดีตออกจากปัจจุบันและอนาคตได้โดยเด็ดขาดจากกัน

กาญจนา สิริมสิกะ (2544: 152) กล่าวว่า การเรียนประวัติศาสตร์มีประโยชน์ดังนี้

1. การเรียนรู้ประวัติศาสตร์เท่ากับเป็นความพยายามที่จะทำความเข้าใจความจริง
2. เป็นวิถีทางก่อกำเนิดและพัฒนาสติปัญญา เพราะการศึกษาและการค้นคว้าทางประวัติศาสตร์ต้องอาศัยบุคคลที่มีคุณสมบัติหลายประการ เช่น ความมีเหตุผล ความยุติธรรม ความวิริยะอุตสาหะ ช่างสังเกต มีระเบียบ รอบรู้และเฉลียวฉลาด

3. ทำให้ผู้ศึกษาเป็นคนเฉลียวฉลาด มีไหวพริบ ทนคน ทนเหตุการณ์
4. เป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ในแขนงต่าง ๆ เช่น สังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์ได้เป็นอย่างดี

5. สามารถสนองความต้องการและความอยากรู้อยากเห็น
6. ทำให้ผู้ศึกษาได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลินกับประวัติศาสตร์
7. ความรู้และแบบอย่างในประวัติศาสตร์เป็นประสบการณ์สำหรับผู้ศึกษาที่จะใช้เป็นแนวทางในการกล้าเผชิญกับความเป็นจริงในชีวิต
8. ประวัติศาสตร์สอนให้ผู้ศึกษาเป็นคนรักความจริง มีคุณธรรมมีหลักธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

9. ช่วยให้นักเรียนสามารถฝึกความคิดรวบยอด อันเป็นแก่นแท้ของความรู้
10. เป็นรากฐานนำไปสู่การฝึกให้มีนิสัย ทักษะคิดคำนึงที่ดีและถูกต้องในชีวิต เช่น การเป็นผู้มีมนุษยธรรม มีเหตุผลรู้จักเสียสละ และรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนมนุษย์ มีมนุษยสัมพันธ์ ชอบใฝ่หาความรู้ใส่ตน มีวิจารณ์ญาณ กล้าวิจารณ์ในแนวทางริเริ่ม และสร้างสรรค์ กล้าแสดงออก

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2557: 11) คุณค่าของประวัติศาสตร์ในแง่ของวิธีการศึกษาก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. ส่งเสริมจิตใจใฝ่รู้เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสังคม
2. มีทักษะในการจัดระบบข้อมูลที่ตรวจสอบและประเมินค่าข้อมูล
3. ปลูกฝังแนวคิดเชิงวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์บนพื้นฐานข้อเท็จจริง
4. มีทักษะในการวินิจฉัย แยกแยะข้อเท็จจริงจากข้อสนเทศที่หลากหลาย
5. มีทักษะในการเขียนความเรียง การเล่าเรื่อง การนำเสนออย่างมีเหตุผล

ภารดี มหาขันธ์ (2553: 11) กล่าวว่า ประวัติศาสตร์เป็นเครื่องมือกระตุ้นอันทรงพลังให้
 อยากรู้อยากเห็น กระจายใครู้ความจริง การศึกษาประวัติศาสตร์สอนให้ยอมรับความแตกต่างทาง
 ความเห็นซึ่งเป็นไปโดยถูกต้อง วิธีการคิดเชิงประวัติศาสตร์ ช่วยสร้างพื้นฐานของความเข้าใจ และช่วย
 ฝึกหัดกลวิธีของการวิพากษ์วิจารณ์ และสรุปตามเหตุผลเป็นการฝึกหัดให้เห็นคุณค่าของการวินิจฉัย
 ด้วยเหตุผล

สรุปได้ว่า คุณค่าและประโยชน์ของประวัติศาสตร์คือ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีกระบวนการทาง
 ความคิดที่อธิบายเรื่องราวจากอดีตอย่างมีเหตุผลผ่านการอ่าน การคิดเชิงวิเคราะห์ แยกแยะ
 ข้อเท็จจริง วินิจฉัย วิพากษ์วิจารณ์ข้อมูล จัดระบบข้อมูล เขียนความเรียง และเล่าเรื่องนำเสนอ ได้
 อย่างเป็นระบบ เพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ช่างสังเกต รอบรู้และ
 เฉลียวฉลาดและพัฒนาสติปัญญาเป็นพื้นฐานในการคิดขั้นสูง รู้จักแสวงหาความรู้ในแขนงต่าง ๆ อัน
 เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตและปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และเป็นแนวทางในการกล้าเผชิญกับ
 ความเป็นจริงในชีวิต

1.4 หลักการและแนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์

เฉลิม มลิตา นิตีเขตต์ปรีชา (2559: 216-227) กล่าวถึงหลักการและแนวทางการจัด
 กิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ว่า หลักเกณฑ์ในการเลือกจัดกิจกรรมทางประวัติศาสตร์ มีดังนี้

1. กิจกรรมที่เลือกมาต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสอน
2. กิจกรรมที่เลือกมาควรก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้เรียนที่จะปฏิบัติ
3. กิจกรรมที่จัดให้แก่เรียนควรอยู่ในขอบเขตและความสามารถทางด้านร่างกายของ
 ผู้เรียนที่จะปฏิบัติได้

4. กิจกรรมที่เลือกมาให้ผู้เรียนควรส่งเสริมจุดมุ่งหมายหลายด้าน

5. กิจกรรมที่เลือกมาให้ผู้เรียนควรสอดคล้องระหว่างความแตกต่างระหว่างบุคคล

ประเภทของกิจกรรมทางประวัติศาสตร์

1. กิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการสังเกต
2. กิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการอธิบาย
3. กิจกรรมเพื่อการฝึกทักษะการสรุปและทำนาย
4. กิจกรรมเพื่อฝึกการคิดสร้างสรรค์

กิจกรรมประวัติศาสตร์

1. กิจกรรมการอ่านประวัติศาสตร์
2. กิจกรรมการรวบรวมภาพเกี่ยวกับประวัติศาสตร์
3. กิจกรรมการจัดนิทรรศการ
4. สมาคมหรือสมาคมประวัติศาสตร์ของโรงเรียน
5. กิจกรรมการแสดงละคร
6. กิจกรรมการอภิปรายโต้ตอบ และแสดงปาฐกถา
7. กิจกรรมการจัดบันทึก
8. กิจกรรมเชิญวิทยากรมาบรรยายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์
9. กิจกรรมการนำเสนอรายงานค้นคว้าทางประวัติศาสตร์
10. กิจกรรมการฉายภาพยนตร์
11. กิจกรรมการตัดสินใจในสถานการณ์จำลอง
12. กิจกรรมการทำชุดการเรียนอย่างง่าย
13. กิจกรรมการรวบรวมข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน
14. กิจกรรมการจัดรายการทางวิทยุและโทรทัศน์

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2557:77-141) กล่าวถึง แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ พอสรุปได้ดังนี้ 1) การจัดค่ายประวัติศาสตร์ 2) กิจกรรมการศึกษา นอกสถานที่ 3) กิจกรรมเส้นลำดับเวลา 4) การจัดกิจกรรมจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น 5) การใช้ ภาพยนตร์เป็นสื่อ 6) การจัดการเรียนรู้โดยไปทัศนศึกษา 7) การวิจัยทางประวัติศาสตร์ 8) กิจกรรม แรลลี่ประวัติศาสตร์ 9) วิธีสอนแบบ 4 MAT 10) กิจกรรมโครงการงานประวัติศาสตร์

ปรีดี พิศภูมิวิถี (2557:6) กล่าวถึง การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่จะเสริมสร้างจิตสำนึก ความเป็นไทย คือ การจัดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ดังนี้

1. กระตุกกระตุ้น เพื่อให้เกิดความสนใจในเรื่องที่จะเรียนรู้ ซึ่งอาจสะท้อนผ่านประสาทสัมผัสต่าง ๆ เช่น การบรรยายภาพตามความเข้าใจของตน การดูวีดิทัศน์
 2. สร้างความตระหนักในสำคัญของเรื่องที่เรียน เช่น การตั้งปัญหาในสภาพสังคมที่เกี่ยวข้องให้วิพากษ์วิจารณ์ ข้อดี ข้อเสีย สาเหตุและผลกระทบ เป็นต้น
 3. วางแผนการเตรียมและโต้ตอบด้วยประสาทสัมผัสให้มากกว่าการฟัง
- การเขียนการตอบคำถามตามที่ครูกำหนด

4. การตรึงตรอง เป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสำนึก เป็นทักษะด้านการคิดวิเคราะห์จากข้อเท็จจริง ถึงสาเหตุและผลกระทบที่เกิดขึ้น

5. การตรวจสอบ เป็นขั้นตอนของการรับรู้สภาพความเป็นจริงนั้นในสังคมรอบตัว ตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง กับความเข้าใจของผู้อื่น รวมทั้งการประเมินสถานการณ์และความเข้าใจที่ถูกต้อง

6. การถลบทคิด หรือการย้อนพินิจถึงประโยชน์ที่มีต่อสังคมและประเทศชาติโดยรวม สมนึก ปฏิพทานนท์ (2545:102) ได้กล่าวถึงแนวปฏิบัติในการสอนประวัติศาสตร์ดังนี้

1. สอนให้คิดเป็น คือให้คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและมีเหตุผล สามารถสรุปวิเคราะห์ผลสะท้อนถึงเหตุการณ์รู้จักเปรียบเทียบเหตุการณ์เพื่อประเมินค่า

2. สอนให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ เพื่อให้เกิดบูรณาการในเนื้อหา

3. สอนเกี่ยวกับบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ซึ่งได้ฝากผลงานที่มีคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติเพื่อให้นักเรียนได้ยึดเป็นแบบอย่างคุณธรรมความดีของบุคคลสำคัญเป็นหลักการปฏิบัติและพัฒนาตน

4. สอนเกี่ยวกับศัพท์ประวัติศาสตร์โดยใช้กิจกรรมให้เกิดความรู้ความเข้าใจสามารถอธิบายศัพท์หรือชื่อต่าง ๆ ได้

5. สอนเกี่ยวกับสถานที่ในประวัติศาสตร์โดยจะต้องสอนจากไกลตัวมาให้ใกล้ตัวผู้เรียนมากที่สุด โดยการอธิบายชื่อเมืองในอดีตต้องสอดคล้องเชื่อมโยงกับสภาพปัจจุบัน เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ เช่น เมืองสองแคว (จังหวัดพิษณุโลก) ดอนมดแดง (จังหวัดอุบลราชธานี)

6. สอนเกี่ยวกับ วัน เดือน ปีที่สำคัญทางประวัติศาสตร์โดยเมื่อมาบรรจบครบรอบเมื่อใด ผู้สอนควรนำเสนอและให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้า นำมาอภิปราย และจัดป้ายนิเทศ นิทรรศการ จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญ ตลอดจนสนุกสนานกับกิจกรรมทางประวัติศาสตร์ด้วย เช่น วันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475 ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับถาวรเป็นครั้งแรกของประเทศไทย

สรุปได้ว่า หลักการและแนวทางในการสอนวิชาประวัติศาสตร์นั้น ต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูทำหน้าที่เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกิดทักษะในการแสวงหาความรู้ และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ ประเมินค่าความคิดสร้างสรรค์ โดยครูจัดกิจกรรมการเรียนที่ใช้วิธีการและเทคนิคหลากหลาย นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งจะทำได้

เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ซึ่งจากหลักการสอนวิชาประวัติศาสตร์ที่กล่าวมา ผู้วิจัยได้นำมาเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์แก่นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนแต่คิรี

การนำกระบวนการเรียนการสอนแบบแต่คิรี มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของกระบวนการเรียนการสอนแต่คิรีแนวคิดหลักการพื้นฐาน วัตถุประสงค์ของกระบวนการเรียนการสอนแต่คิรี และกระบวนการเรียนการสอนแต่คิรี ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักการและจุดมุ่งหมาย มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ความเป็นมาของกระบวนการเรียนการสอนแต่คิรี

กระบวนการเรียนการสอนแต่คิรี ได้พัฒนาขึ้นอันเนื่องจากสภาพการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในประเทศไทยที่พบว่า การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่เน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการบรรยายของผู้สอน การศึกษาด้วยตนเองจากใบความรู้และแบบเรียนประวัติศาสตร์ และการทำรายงานการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวประวัติศาสตร์ตามที่คุณสอนได้มอบหมาย นอกจากนี้ยังพบปัญหาว่าผู้สอนประวัติศาสตร์โดยส่วนใหญ่มีความรู้ไม่เพียงพอ ในการสอน วุฒิการศึกษาไม่ตรงกับวิชาที่สอน และไม่มี ความเข้าใจในทักษะหรือกระบวนการทางประวัติศาสตร์ ในขณะที่ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ไม่ให้ความสนใจในวิชาประวัติศาสตร์ ขาดส่วนร่วมในการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ไม่สนใจในกิจกรรมการเรียนการสอนเพราะเห็นว่าเป็นวิชาที่เน้นการท่องจำ และไม่คอยได้มีส่วนร่วมหรือพยายามในการทำความเข้าใจกับเนื้อหาที่เรียน เป็นต้น

ด้วยสภาพการเรียนการสอนที่กล่าวมาข้างต้น ชัยรัตน์ โตศิลา จึงศึกษาวิธีการจัดการเรียน การสอนประวัติศาสตร์ ด้วยความมุ่งหวังที่จะพัฒนากระบวนการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ และทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา นำมาสู่การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนผ่านการศึกษาวิธีการทางประวัติศาสตร์ และวิธีการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบโดยเรียงลำดับการพิจารณาเป็น 1-2 และ 3 ตามลำดับของ Drake & Brown (2003) เกิดเป็นกระบวนการเรียนการสอนแต่คิรี โดยได้นำมาทดลองกับผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อายุระหว่าง 14-15 ปี เป็นวัยที่เหมาะสมต่อการพัฒนาความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ที่มุ่งความสนใจไปที่การศึกษาเรื่องราวความเป็นจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ในอดีต อันเกี่ยวข้องกับวีรกรรมของบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อความเป็นอัตลักษณ์ของตนเอง (ชัยรัตน์ โตศิลา, 2555: 65,88)

2.2 แนวคิดหลักการพื้นฐานและวัตถุประสงค์ของกระบวนการเรียนการสอนแแต่คิรี

กระบวนการเรียนการสอนแแต่คิรี เกิดจากการบูรณาการแนวคิดของวิธีการทางประวัติศาสตร์ และวิธีการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบโดยเรียงลำดับการพิจารณาเป็น 1-2 และ 3 ของ Drake & Brown (2003) มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 วิธีการทางประวัติศาสตร์

วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นวิธีการอย่างหนึ่ง ที่ผู้เรียนใช้ในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และแสวงหาข้อเท็จจริงตามที่ Louis Gottschalks (1964) (พรเพ็ญ ฮันตระกูล, 2547:45) กล่าวว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นการตรวจสอบอย่างวิเคราะห์วิพากษ์ในหลักฐานการบันทึก (Record) และสิ่งที่หลงเหลือมาจากอดีต (survival of the past) หลักฐานดังกล่าวเกิดจากการสะสมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอดีตจากสาขาต่าง ๆ ของนักประวัติศาสตร์ แล้วนำมาคัดเลือกเพื่อให้ได้ส่วนที่เกี่ยวข้อง และประเมินความสนใจของข้อเท็จจริง พร้อมกับการตั้งคำถามที่เพื่อพิสูจน์ความน่าเชื่อถือของหลักฐาน ลำดับความสำคัญ ใช้วิจารณ์ญาณในการแจกแจง ข้อเท็จจริง และหาสาเหตุอันนำมาสู่ความสัมพันธ์กัน พร้อมทั้งเรียบเรียงคำอธิบายตามลีลาการประพันธ์ของนักประพันธ์ประวัติศาสตร์แต่ละคน (เตช บุนนาค, 2514: 83-90) โดยที่วิธีการทางประวัติศาสตร์ถูกนำมาเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในชั้นเรียนด้วยเช่นกัน

ชัยรัตน์ โตศิลา (2555: 19-24) ได้อธิบายถึงขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่นำมาเป็นหลักในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน มีรายละเอียดดังนี้

1. การกำหนดประเด็น/ปัญหา/เรื่องที่จะศึกษา

ผู้เรียนต้องกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนว่าจะศึกษาอะไร สมัยไหน เพราะเหตุใด กล่าวคือ จะต้องมีการคิดถึงสมมติฐานหลักและตั้งคำถามประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งใช้ในการตั้งคำถามที่ดีจะนำไปสู่การแสวงหาคำตอบด้วยเหตุผล ในการกำหนดประเด็นปัญหานั้น สิ่งจำเป็นสำหรับผู้เรียนก็คือ จะต้องถามและตอบปัญหาดังต่อไปนี้

1) อะไร จะศึกษากิจกรรมของมนุษย์ในด้านใด อาจจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปฏิสัมพันธ์ในสังคมใดสังคมหนึ่ง

2) ที่ไหน ผู้ศึกษาจะต้องระบุสถานที่หรือดินแดนที่สนใจจะศึกษาค้นคว้าเช่น ประเทศ จังหวัด หรือสถานที่ต่าง ๆ ที่สนใจจะศึกษา คำถามนี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับภูมิศาสตร์เพื่อกำหนดขอบเขตในการศึกษา

3) ใคร ใครเป็นบุคคลที่ผู้เรียนสนใจศึกษา โดยอาจจะเป็นชาวจีน ชาวไทย บรรพบุรุษของตน คำถามนี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับด้านชีวประวัติ

4) เมื่อไหร่ สมัยหรือยุคสมัยใดที่ผู้เรียนสนใจจะศึกษา เช่น สมัยก่อนประวัติศาสตร์ สมัยประชาธิปไตย ยุคกลางปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 คำถามนี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับเวลา

ถ้าผู้ศึกษาสามารถระบุขอบเขตของปัญหาหรือประเด็นที่จะศึกษาให้ชัดเจนมากขึ้นเพียงใด ก็จะเป็นการช่วยให้สามารถศึกษาค้นคว้าในขั้นตอนที่ 2 ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในทางการสอนสังคมศึกษานั้นโดยทั่วไปสามารถแบ่งการได้มาซึ่งหัวข้อหรือประเด็นในการศึกษาเป็น 2 ประเภทคือ ผู้สอนกำหนดประเด็นหัวข้อหรือประเด็นให้ผู้เรียน หรือผู้สอนกำหนดแต่ขอบข่ายกว้าง ๆ แล้วให้ผู้เรียนเสนอหัวข้อที่สนใจ แต่ทั้งนี้ หัวข้อหรือประเด็นที่จะศึกษาควรอยู่ในขอบข่ายของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผู้สอนจะต้องพิจารณาความง่ายของหัวข้อหรือประเด็นที่จะศึกษาให้เหมาะสมกับผู้เรียน และมีหลักฐานหรือแหล่งข้อมูลที่เพียงพอต่อการศึกษาค้นคว้า

2. การสืบค้น รวบรวม และจัดระบบหลักฐานหรือข้อมูลต่าง ๆ

หลังจากที่ได้กำหนดประเด็นหัวข้อได้แล้ว ขั้นตอนต่อไปคือต้องหาข้อมูลเพื่อที่จะได้ทราบสถานภาพความก้าวหน้าหรือเนื้อหาในหัวข้อนั้น ๆ การอ่านหนังสือจำนวนมากและพิจารณาบรรณานุกรมหรืออ้างอิงในหนังสือเหล่านั้นจะช่วยให้สร้างเครือข่ายทางความรู้ในประเด็นที่จะศึกษาได้ง่ายขึ้น ผู้เรียนจึงต้องเก็บรวบรวมหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษาที่มีอยู่หลากหลายประเภท ทั้งหลักฐานขั้นต้นและหลักฐานขั้นรองให้ได้มากที่สุด

3. การวิเคราะห์ วิพากษ์ และการตีความหลักฐาน

เป็นการตรวจสอบหลักฐานด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อประเมินคุณค่าของหลักฐานว่าน่าเชื่อถือเพียงใด โดยแบ่งเป็น 2 วิธี คือ

1) การวิพากษ์ภายนอก เป็นกรรมวิธีในการตรวจสอบประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่แท้จริงของข้อมูล โดยทำการตรวจสอบเวลา สถานที่ ชื่อผู้แต่งหรือผู้เขียนความมุ่งหมายของ

ผู้เขียน และจะต้องหาคำตอบว่าข้อมูลหรือหลักฐานนั้นถูกสร้างขึ้นเมื่อไร ที่ไหน เพราะเหตุใด และ โดยให้กับหลักฐานอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องในช่วงเวลาดังกล่าว

2) การวิพากษ์ภายใน เป็นกรรมวิธีในการตรวจสอบ สืบหาความหมาย ความน่าเชื่อถือได้ในเนื้อหาของข้อมูล โดยอาศัยหลักฐานเกี่ยวกับผู้เขียนเวลา สถานที่ พยายามค้นหา ความหมายของคำศัพท์ที่ใช้ว่าหมายถึงอะไร ข้อความน่าเชื่อถือเพียงใด ผู้เขียนมีเหตุ จูงใจอะไร มีวิธีการดำเนินงานอ้างอิงหลักฐานถูกต้องหรือไม่

ในการวิพากษ์หลักฐานทั้งภายนอกและภายใน ต้องอาศัยความชำนาญและฝึกฝน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจในเรื่องความน่าเชื่อถือ ความเที่ยงตรงแม่นยำ แนวคิดแทรก ทักษะคิด ความเชื่อ และการชำระในหลักฐานประเภทต่าง ๆ นั้น

4) การวิเคราะห์และผูกเรื่องจากหลักฐาน

เป็นการนำเสนอข้อมูลและข้อเท็จจริงในอดีตที่ผ่านขั้นตอนการวิเคราะห์และการตีความจากหลักฐานต่าง ๆ มาผสมผสานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อที่จะอธิบายประเด็นปัญหาหรือสมมติฐานที่ตั้งไว้ การสังเคราะห์ที่ดีต้องมาจากการวางโครงเรื่อง และตั้งสมมติฐานที่ชัดเจน ความสามารถในการวิเคราะห์และตีความหลักฐาน ความสามารถในการสรุปเรื่อง และการอธิบายอย่างเที่ยงธรรม และความสามารถเชิงวรรณศิลป์ในการเรียบเรียง นำเสนอเรื่องราวประวัติศาสตร์อย่างต่อเนื่อง

5) การนำเสนอ

การจัดระเบียบข้อเท็จจริงแล้วนำเสนอประเด็นทางประวัติศาสตร์ให้น่าสนใจมีความต่อเนื่องตามความเป็นจริงมากที่สุด การนำเสนออาจอยู่ในรูปแบบของการเขียนหรือ การบอกเล่า ต้องอาศัยทักษะทางด้านภาษา ตลอดจนอ้างอิงหลักฐานอย่างเป็นระบบซึ่งจะทำให้เป็นผลงานทางประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่าและมีความหมาย

2.2.2 วิธีการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบโดยเรียงลำดับการพิจารณาเป็น 1-2 และ 3 (The Systematic Approach of 1-2-/and 3- Order Document) Drake & Brown (2003)

วิธีการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบโดยเรียงลำดับการพิจารณาเป็น 1-2 และ 3 (The Systematic Approach of 1-2-/and 3- Order Document) ของ Drake & Brown (2003) มีเป้าหมายที่จะพัฒนาการสอนประวัติศาสตร์ของผู้สอนประวัติศาสตร์ โดยมีกลยุทธ์การสอนเพื่อปรับปรุงความรู้ด้านเนื้อหา และความสามารถในการคิดทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียน

และนำหลักฐานขั้นต้นมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เข้ามามีประสบการณ์ในการใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ด้วยตนเอง (Drake & Brown, 2003: 465) มีรายละเอียดดังนี้

ชัยรัตน์ โตศิลา (2555: 24-28) ได้อธิบายว่า วิธีการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบโดยเรียงลำดับพิจารณาเป็น 1-2 และ 3 (The Systematic Approach of 1 -2 -/ and 3- Order Document) Drake & Brown (2003) ได้สำรวจนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์และการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนประวัติศาสตร์ ได้ข้อค้นพบว่าผู้สอนประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่จะใช้หลักฐานขั้นต้นทั้งที่เป็นเอกสารและรูปภาพ โดยนำมาใช้ 2 แนวทาง ได้แก่ การใช้หลักฐานขั้นต้นเพียงหลักฐานเดียว และการใช้หลักฐานขั้นต้นที่มีความหลากหลายเป็นแนวทางในการศึกษาประวัติศาสตร์ โดยแนวทางดังกล่าวจะส่งเสริมผู้เรียนให้ได้รับข้อมูลในการนำเสนอของผู้สอนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ผู้สอนส่วนใหญ่จะมีการจัดการเตรียมหลักฐานขั้นต้นที่มีความหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบข้อมูลที่ผู้สอนนั้นทราบอยู่แล้วด้วยตนเอง ในแนวทางที่ 2 นี้มีความซับซ้อนและเกี่ยวพันกันกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบจิ๊กซอว์ และเทคนิคกระบวนการกลุ่ม เนื่องจากความหลากหลายของแหล่งข้อมูลที่จะนำไปสู่การกำหนดหัวข้อทางประวัติศาสตร์ในห้องเรียนโดยที่แนวที่ 2 ในการศึกษาประวัติศาสตร์นั้น Joan (2001 อ้างถึงใน ชัยรัตน์ โตศิลา, 2555: 88) ได้นำเสนอแนวทางที่ผู้สอนควรดำเนินการดังนี้

1. ผู้สอนควรเลือกหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความเหมาะสม
 2. ผู้สอนควรมีความมั่นใจในการเลือกหลักฐานที่สามารถอ่านได้และมีการเรียบเรียงได้อย่างเหมาะสม
 3. ผู้สอนควรมีพื้นฐานความรู้ในการช่วยผู้เรียนแปลความหมายจากหลักฐานประวัติศาสตร์
 4. ผู้สอนควรจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มในการศึกษาหลักฐานประวัติศาสตร์
 5. ผู้สอนควรสร้างเป้าหมายและแรงจูงใจในการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์
- เหตุผลที่ผู้สอนควรใช้หลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นั้น เนื่องจากจะเป็นการช่วยให้บรรยากาศในการจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างตื่นตัว ผู้สอนควรใช้คำถามเพื่อเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การอ่านและตรวจสอบหลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์แก่ผู้เรียน วัตถุประสงค์ของแนวทางในการจัดการศึกษาดังกล่าวนี้ จะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีมุมมองเชิงบวกในท้ายที่สุด จะเป็นการช่วยในการสืบสอบทางประวัติศาสตร์และการตีความทางประวัติศาสตร์แก่ผู้เรียน

จากวิธีการในการใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ได้กล่าวถึงไปแล้วนั้นจะช่วยให้มีการนำหลักฐานทางประวัติศาสตร์มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อย่างไรก็ตามผู้สอนควรพิจารณาแนวทางที่ 3 ที่จะช่วยในการศึกษาหลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ โดยที่ได้มีการศึกษาจากบัณฑิตนักศึกษา และผู้สอนในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ว่าวิธีการดังกล่าวนี้ สามารถทำให้ผู้สอนประสบความสำเร็จในการสอนประวัติศาสตร์แนวทางที่ 3 นี้คือ วิธีการสืบสอบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ครอบคลุมขั้นตอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ การพิจารณาหลักฐานประวัติศาสตร์ลำดับที่ 1 (First-Order Document) การพิจารณาหลักฐานประวัติศาสตร์ลำดับที่ 2 (Second- Order Document) และการพิจารณาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ลำดับที่ 3 (Third-Order Document) (Drake & Brown 2003)

Drake & Brown (2003) ได้กล่าวว่า วิธีการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบนี้มีเป้าหมายเตรียมการเริ่มต้นให้กับผู้สอนประวัติศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ที่ช่วยให้ผู้สอนสามารถออกแบบการสอนเพื่อพัฒนาความรู้ในด้านเนื้อหาทางประวัติศาสตร์และสมรรถนะการคิดทางประวัติศาสตร์ให้กับผู้เรียน โดยเป็นการนำเสนอเกี่ยวกับวิธีการเชิงระบบในการใช้หลักฐานขั้นต้น มุ่งเน้นไปที่การปฏิบัติกิจกรรมทางประวัติศาสตร์ วิธีการเชิงระบบนี้มีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อการปฏิบัติดีเลิศในศาสตร์ทางด้านการสอน โดยมีพื้นฐานมาจากการอภิปรายเกี่ยวกับประสบการณ์การสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาและระดับมหาวิทยาลัยจากรายวิชาที่เกี่ยวกับเนื้อหาและวิธีสอนประวัติศาสตร์เนื้อหาเกี่ยวกับทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ และประสบการณ์ในห้องเรียนของครูประวัติศาสตร์

วิธีการดังกล่าวนี้ออกแบบครอบคลุมลำดับขั้นตอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ การพิจารณาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ลำดับที่ 1 การพิจารณาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ลำดับที่ 2 และการพิจารณาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ลำดับที่ 3 วิธีการดังกล่าวจัดเป็นแนวทางเชิงระบบสำหรับผู้สอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาคิดทางประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ได้มีผู้สอนและนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนได้นำวิธีการเชิงระบบดังกล่าวไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และข้อค้นพบว่า วิธีการดังกล่าว ช่วยสร้างให้ผู้เรียนได้มีความระมัดระวังในการใช้หลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ในการเรียนรู้ โดยที่หลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์สามารถสืบค้นได้จากหนังสือและอินเทอร์เน็ต วิธีการดังกล่าวนี้ จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีความคิดในการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ใกล้เคียงกับนักประวัติศาสตร์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ และสามารถเชื่อมโยงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ 1 หลักฐาน ไปสู่หลักฐานทางประวัติศาสตร์อื่น ๆ ได้อย่างเป็น

ระบบ ทั้งนี้ นักวิชาการทางประวัติศาสตร์มีความเชื่อว่าวิธีการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างระบบนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์และสามารถที่จะพัฒนาความรู้ความเข้าใจทางประวัติศาสตร์ให้แก่ผู้เรียน

คำศัพท์ที่ใช้เป็นขอบเขตของวิธีการนี้ ใช้คำว่าลำดับ (order) ซึ่งผู้พัฒนาวิธีการดังกล่าวตระหนักว่าคำดังกล่าวไม่มีความหมายในเชิงปฏิบัติการที่ชัดเจน สำหรับผู้สอนในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาความรู้และความเข้าใจของประวัติศาสตร์ของผู้เรียน ทว่าวิธีการดังกล่าวสามารถนำไปเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมการตัดสินใจ นำวิธีการดังกล่าวไปใช้นี้ขึ้นอยู่กับความรู้ในเนื้อหาและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของผู้สอน

Drake & Brown (2003: 467-468) ได้นำเสนอลำดับขั้นตอนของ วิธีการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบโดยเรียงลำดับการพิจารณาเป็น 1-2 และ 3 ไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การพิจารณาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ลำดับที่ 1 (First-Order Document) ขั้นตอนนี้ผู้สอนจะต้องเป็นผู้จัดเตรียมหลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ จำนวน 1 ชิ้น โดยที่ผู้สอนจะเป็นผู้พิจารณาถึงความสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวซึ่งต้องเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนรู้ และผู้สอนจะเป็นผู้นำในการอภิปรายหลักฐานดังกล่าว โดยมีพื้นฐานอยู่บนความเป็นความเป็นอิสระซึ่งผู้สอนจะเป็นผู้นำ ในการอภิปรายหลักฐานดังกล่าว โดยมีพื้นฐานอยู่บนความเป็นอิสระซึ่งผู้สอนจะเป็นผู้ใช้คำถามทั้งปลายเปิดและปลายปิดแก่ผู้เรียน ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนจะต้องไม่มีอคติในการใช้หลักฐานดังกล่าว

2. การพิจารณาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ลำดับที่ 2 (Second-Order Document) เป็นการนำหลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์จำนวนที่เพิ่มมากขึ้นเพื่อนำมาใช้ในการสนับสนุนหรือท้าทายหลักฐานในลำดับที่ 1 ผู้สอนควรใช้หลักฐานประกอบ 3-5 ชิ้น โดยที่อาจจะเป็นหลักฐาน เอกสาร ภาพ หรือสิ่งประดิษฐ์ ในการดำเนินการในลำดับนี้มีเป้าหมายที่สนับสนุนแนวคิดที่เป็นข้อค้นพบจากการศึกษาหลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ในลำดับที่ 1 เพราะฉะนั้นลำดับที่ 2 จะมีความเกี่ยวข้องกับลำดับที่ 1 ทั้งนี้เป้าหมายดังกล่าวมีเพื่อให้ผู้เรียนได้อภิปรายอันจะนำไปสู่ความแตกต่างทางความเข้าใจเกี่ยวกับอดีตที่พวกเขาได้พิจารณาจากวิธีการในลำดับที่ 2 ที่เป็นการสนับสนุนหรือท้าทายข้อค้นพบจากลำดับที่ 1

3. การพิจารณาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ลำดับที่ 3 (Third-Order Document) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนเป็นผู้จัดหาหลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ด้วยตนเอง โดยผู้สอนจะเป็นผู้

อธิบายถึงแหล่งข้อมูลของหลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ด้วยตนเอง โดยผู้สอนจะเป็นผู้อธิบายถึง แหล่งข้อมูลหลักฐานขั้นต้นที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับหัวข้อประเด็น หรือแนวคิดในการอภิปรายชั้น เรียนที่ผู้เรียนจะต้องไปค้นคว้าและจัดหา อาทิ ภาพถ่าย จดหมาย บทความ ในหนังสือพิมพ์ เรื่องเล่าจากบุคคล อินเทอร์เน็ต เป็นต้น วิธีการดังกล่าวจะเป็นการส่งเสริมประสบการณ์ให้กับผู้เรียน อย่างเป็นระบบมากขึ้น เพราะฉะนั้นลำดับที่ 3 จะเป็นการใช้หลักฐานขั้นต้นที่ผู้เรียนเป็นผู้จัดเตรียม เป็นสำคัญ ทั้งนี้ การค้นคว้าและจัดเตรียมหลักฐานของผู้เรียนในลำดับที่ 3 จะต้องมีความสัมพันธ์กับ หลักฐานที่ผู้สอนได้จัดเตรียมไว้ในลำดับที่ 1

สรุปได้ว่า กระบวนการเรียนการสอนแต่ครี ได้พัฒนาขึ้นจากการปรับและประยุกต์ แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ และแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามวิธี การศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบโดยการเรียงลำดับการพิจารณาเป็น 1-2 และ 3 (Drake และ Brown (2003) เกิดเป็นหลักการของกระบวนการเรียนการสอน ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง วัตถุประสงค์ของกระบวนการเรียนการสอน และขั้นตอนของการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้นำ กระบวนการเรียนการสอนแต่ครี (ชัยรัตน์ โตศิลา: 2555) มาใช้ในงานวิจัย เพื่อพัฒนาความสามารถ ในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ เพื่อตั้งคำถามสำคัญในการสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ เปรียบเทียบและตีความเรื่องราวทางประวัติศาสตร์จากแหล่งที่มา ทั้งนี้ การจัดการจัดการเรียนรู้ด้วย กระบวนการเรียนการสอนแต่ครี จะฝึกเน้นให้ผู้เรียนตั้งคำถาม การฝึกคิดทางประวัติศาสตร์ และ อธิบายปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นเหตุผล อยู่บนพื้นฐานความจริงของหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ในทุกขั้นตอน

2.2.3 หลักการพื้นฐานและวัตถุประสงค์ของกระบวนการเรียนการสอนแต่ครี

ชัยรัตน์ โตศิลา (2555) ได้พัฒนากระบวนการเรียนการสอนแต่ครี ขึ้นโดยมี วัตถุประสงค์สำคัญเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียนมีหลักการพื้นฐานสำคัญ ของกระบวนการเรียนการสอน 5 ประการดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ผู้สอนควรฝึกให้ผู้เรียนฝึกตั้งสมมติฐาน ไว้เป็นกรอบความคิดเพื่อเชื่อมโยงคำถามที่ผู้เรียนต้องการแสวงหาคำตอบกับวิธีการค้นคว้าข้อมูลมา ตอบคำถามนั้นได้ตรงตามประเด็นที่ตั้งไว้
2. การเตรียมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของครู เพื่อนำมาใช้ในการศึกษา และ อภิปรายประเด็นทางประวัติศาสตร์มีส่วนช่วยกระตุ้นความสนใจในการเรียนการสอนและทักษะใน การสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์แก่ผู้เรียน

3. การใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์มีความสัมพันธ์กับประเด็นทางประวัติศาสตร์ ที่ศึกษามาใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเป็นการช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการปฏิสัมพันธ์ กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์และเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดมุมมองและแนวคิดทางประวัติศาสตร์ที่ กว้างขวางมากขึ้น

4. การให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดในการวิพากษ์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ประเด็นต่าง ๆ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความหลากหลายที่เกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษา ที่เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิดในระดับต่าง ๆ ในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์

5. การให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติในการแสวงหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ โดยการสืบค้น วิเคราะห์ ตีความ และสังเคราะห์ข้อมูล เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ พัฒนาความรู้ความเข้าใจขึ้นได้ด้วยตนเอง สามารถเชื่อมโยงข้อความรู้ได้อย่างถูกต้องสมเหตุสมผล จนนำไปสู่การองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์

2.3 ขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอนแต่ครี

กระบวนการเรียนการสอนแต่ครี เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนการสอน ดังตารางที่ 5 ต่อไปนี้ (ชัยรัตน์ โตศิลา, 2555: 88) มีขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา เป็นการอภิปรายเกี่ยวกับเหตุการณ์ทาง ประวัติศาสตร์ที่จะนำไปสู่การกำหนดคำถามสำคัญ การตั้งสมมติฐาน การกำหนดกรอบเนื้อหาเพื่อ เป็นแนวทางในการศึกษาและการศึกษาเนื้อหาสาระเพื่อนำไปสู่การศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่ผู้เรียนต้องศึกษาค้นคว้าและตรวจสอบ

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์หลักฐานหลักผู้สอนจัดเตรียมหลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ ที่สำคัญจำนวน 1 ชิ้น เพื่อให้ผู้เรียนอภิปรายบริบทต่าง ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นเปรียบเทียบข้อมูล ผู้สอนจัดเตรียมหลักฐานขั้นต้นหรือชั้นรองทาง ประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาจำนวนที่มากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์และเชื่อมโยงข้อค้นพบดังกล่าว เพื่อนำไปสู่การเปรียบเทียบข้อค้นพบที่ได้จากขั้นที่ 2

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ผู้เรียนค้นคว้าและจัดเตรียม หลักฐานขั้นต้นหรือชั้นรองทางประวัติศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในขั้นที่

2 โดยนำมาวิเคราะห์และตีความเพื่อนำสู่การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงที่ได้จากข้อค้นพบที่ 2 และ 3

ขั้นที่ 5 ชี้นำเสนอข้อค้นพบ ผู้เรียนนำเสนอเรื่องราวที่ศึกษาเพื่อตอบสนองมาตรฐานอย่างมีเหตุผลมีความต่อเนื่องและมีการอ้างอิงข้อเท็จจริง โดยนำเสนอทั้งข้อมูลที่เป็นแนวคิดสนับสนุนและแนวคิดที่ขัดแย้งกับแนวคิดหลัก

ผู้วิจัยเขียนวิเคราะห์วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างกระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร่กับความสามารถในการใช้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และความสอดคล้องในการวิเคราะห์กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร่กับความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างกระบวนการเรียนการสอนแดคิรักับความสามารถในการใช้เหตุผลทางประวัติศาสตร์

กระบวนการเรียนการสอนแดคิรั (DACIR)	ความสามารถในการใช้เหตุผลทางประวัติศาสตร์	แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อสอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้
<p>ขั้นที่ 1 ขั้นอธิบายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา เป็นการอธิบายเกี่ยวกับการอธิบายเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่จะนำไปสู่การกำหนดคำถามสำคัญ การตั้งสมมติฐาน การกำหนดกรอบเนื้อหาเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและการศึกษาเนื้อหาสาระเพื่อนำไปสู่การศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ผู้เรียนต้องศึกษาค้นคว้าและตรวจสอบ</p>	<p>การถามคำถามสำคัญที่นำไปสู่การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ Asking historical questions เป็นการตั้งคำถามที่นำไปสู่การเรียนรู้ประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาวิธีการสืบหาความจริงในอดีต วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนมีแนวทางที่ต้องการในการถามและวิธีการหาคำตอบโดยวิธีการค้นหาข้อมูล, การประเมินคุณค่าหลักฐาน และการรวมคำอธิบายที่ขัดแย้งกัน เพื่อให้มีการตีความ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สอนยกตัวอย่างเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสงสัย 2. ผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกตั้งคำถามจากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ผู้สอนยกตัวอย่าง 3. ผู้สอนใช้คำถาม 6 ข้อ คือ <ol style="list-style-type: none"> 3.1 เหตุการณ์ที่สำคัญที่สุดในรอบระยะเวลา/ช่วงเวลาที่ผ่านมา คืออะไร 3.2 สิ่งที่เป็นประโยชน์และผลกระทบที่เป็นอันตรายของเหตุการณ์ที่ถูกสร้างขึ้นมานี้คืออะไร 3.3 สิ่งที่มีผลยังคงมีอยู่จากเหตุการณ์ครั้งนี้จนมาถึงช่วงเวลาปัจจุบัน คืออะไร 3.4 ทำไมเหตุการณ์นี้จึงเกิดขึ้น 3.5 สิ่งที่เป็นหลักฐาน /แหล่งที่มาสนับสนุนกรณี/เหตุการณ์นี้คืออะไร 3.6 สิ่งที่คุณคิดว่าแนวโน้มของเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตมีอยู่หรือไม่ คืออะไรกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งสมมติฐานเพื่อตอบคำถามสำคัญที่ผู้เรียนกำหนดขึ้น อันเป็นการกำหนดกรอบแนวทางที่ผู้เรียนต้องศึกษา

กระบวนการเรียนการสอน แดคิรั (DACIR)	ความสามารถในการใช้ เหตุผลทางประวัติศาสตร์	แนวทางการจัดการเรียน การสอนเพื่อสอดคล้องกับ พฤติกรรมการเรียนรู้
		<p>ค้นคว้า และตรวจสอบต่อไป</p> <p>4. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานอันเกี่ยวข้องกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ต้องศึกษาจากเอกสาร/หลักฐานต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย โดยผู้สอนแนะนำหรือผู้เรียนเตรียมมา</p>
<p>ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์หลักฐานหลัก</p> <p>ผู้สอนจัดเตรียมหลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญจำนวน 1 ชิ้น เพื่อให้ผู้เรียนอภิปรายบริบทต่างๆ</p>	<p>การเลือกใช้และเปรียบเทียบแหล่งข้อมูล/หลักฐานที่ใช้ยืนยันอย่างมีความน่าเชื่อถือ</p> <p>เป็นการจัดหมวดหมู่และคัดเลือกและเปรียบเทียบ</p>	<p>5. ผู้เรียนระบุนความแตกต่างระหว่างหลักฐานขั้นต้นและหลักฐานขั้นรองเพื่อจัดเรียงลำดับความสำคัญของแหล่งข้อมูล/หลักฐานในการเลือกใช้</p> <p>6. ผู้สอนจัดเตรียมหลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญซึ่งมี</p>
<p>ขั้นที่ 3 ขั้นเปรียบเทียบข้อมูล</p> <p>ผู้สอนจัดเตรียมหลักฐานขั้นต้นหรือขั้นรองทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาจำนวนมากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์และเชื่อมโยงข้อค้นพบดังกล่าวเพื่อนำไปสู่การเปรียบเทียบกับข้อค้นพบที่ได้จากขั้นที่ 2</p>	<p>และทำการยืนยันหลักฐานเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ</p> <p>ช่วยให้สามารถค้นพบข้อมูลที่มีความรอบด้านมากยิ่งขึ้น</p>	<p>ความสัมพันธ์กับประเด็นทางประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษา จำนวน 1 ชิ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา</p> <p>7. นักเรียนอ่านเนื้อหาในเอกสารจากแหล่งข้อมูล/หลักฐานที่ผู้สอนเตรียมไว้/ผู้เรียนเตรียมมา</p> <p>8. ผู้เรียนร่วมอภิปรายหลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ในประเด็นกับผู้เขียนหรือแหล่งที่มา ชื่อเรื่อง วันที่ ชนิดของเอกสาร สารสำคัญของเอกสาร และวัตถุประสงค์ของผู้เขียน และอคติของผู้เรียน</p> <p>9. นักเรียนอธิบายเหตุผลของ</p>

กระบวนการเรียนการสอน แดคิรั (DACIR)	ความสามารถในการใช้ เหตุผลทางประวัติศาสตร์	แนวทางการจัดการเรียน การสอนเพื่อสอดคล้องกับ พฤติกรรมการเรียนรู้
<p>ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิสัมพันธ์กับ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ผู้เรียนค้นคว้าและจัดเตรียม หลักฐานขั้นต้นหรือชั้นรอง ทางประวัติศาสตร์ที่มีความ สัมพันธ์กับหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ในขั้นที่ 2 โดย นำมาวิเคราะห์และตีความ เพื่อนำสู่การเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ระหว่าง ข้อเท็จจริงที่ได้จากข้อค้นพบ ที่ 2 และ 3</p>		<p>ข้อสนับสนุนหรือ ข้อขัดแย้งเกี่ยวกับ อคติของผู้สร้างหลักฐาน</p> <p>10. ผู้สอนจัดเตรียมหลักฐานขั้นต้น และหรือหลักฐานชั้นรองทาง ประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็น ทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาจำนวนที่ มากขึ้นที่มีเนื้อหาสนับสนุนเนื้อหาที่ แตกต่างจากหลักฐานในขั้นตอนที่ 2 เพื่อให้ผู้เรียนศึกษา</p> <p>11. ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์และ ตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ ละชั้นในประเด็นเกี่ยวกับผู้เขียนหรือ แหล่งที่มา ชื่อเรื่อง วันที่ ชนิดของ เอกสาร สาระสำคัญของเอกสาร วัตถุประสงค์และอคติของผู้เขียนที่ สัมพันธ์ประเด็น/ บริบททาง ประวัติศาสตร์โดยใช้คำถามเพื่อหาข้อ พิสูจน์ร่วมกันของความน่าเชื่อถือใน แหล่งข้อมูล/หลักฐาน</p> <p>12. ผู้เรียนเปรียบเทียบข้อมูลของ หลักฐานทางประวัติศาสตร์แต่ละชั้น ตามประเด็นที่ได้วิเคราะห์และตีความ กับหลักฐานในขั้นที่ 2</p> <p>14. ผู้เรียนนำเสนอผลการ เปรียบเทียบข้อเท็จจริงที่ได้จากการ ค้นพบในขั้นตอนนี้กับข้อค้นพบที่ได้ จากหลักฐานหลักฐานในขั้นที่ 2</p> <p>14. ผู้เรียนเป็นผู้ค้นคว้าและจัดเตรียม</p>

กระบวนการเรียนการสอน แดคิรั (DACIR)	ความสามารถในการใช้ เหตุผลทางประวัติศาสตร์	แนวทางการจัดการเรียน การสอนเพื่อสอดคล้องกับ พฤติกรรมการเรียนรู้
		<p>หลักฐานขั้นต้นและหรือชั้นรองทางประวัติศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในชั้นตอนที่ 2</p> <p>15. ผู้สอนนำหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ได้ค้นคว้าและจัดเตรียมด้วยตนเองมาวิเคราะห์และตีความในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้เขียนหรือแหล่งที่มา ชื่อเรื่อง วันที่ ชนิดของเอกสาร สาระสำคัญของเอกสาร วัตถุประสงค์และอคติของผู้เขียนที่สัมพันธ์กับประเด็น/บริบททางประวัติศาสตร์</p> <p>16. ผู้เรียนเปรียบเทียบเอกสารที่มีความแตกต่างกันเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์และผสมผสานข้อมูลข้อเท็จจริงต่าง ๆ ของเอกสารกับแหล่งข้อมูล/หลักฐานที่มีมาก่อนและหลักฐานที่ถูกค้นพบใหม่ในชั้นตอนที่ 2 และ 3 เพื่อตอบสนองมาตรฐาน</p>
<p>ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอข้อค้นพบ ผู้เรียนนำเสนอเรื่องราวที่ศึกษาเพื่อตอบสนองมาตรฐานอย่างมีเหตุผลมีความต่อเนื่องและมีการอ้างอิงข้อเท็จจริง โดยนำเสนอทั้งข้อมูลที่เป็นแนวคิดสนับสนุนและแนวคิด</p>	<p>การวิเคราะห์บริบทและอธิบายสาเหตุและผลสืบเนื่องที่ตามมาในเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นการอธิบายความแตกต่างของช่วงเวลา</p>	<p>17. ผู้เรียนออกแบบแนวทางการนำเสนอเรื่องราวที่ศึกษาอย่างมีเหตุผล มีความต่อเนื่องและมีการอ้างอิงข้อเท็จจริง โดยนำเสนอทั้งข้อมูลที่เป็นแนวคิดสนับสนุนและแนวคิดที่ขัดแย้งกับแนวคิดหลักในลักษณะของแผนผังกราฟิกหรือเส้นเวลา</p>

กระบวนการเรียนการสอน แดคิรั (DACIR)	ความสามารถในการใช้ เหตุผลทางประวัติศาสตร์	แนวทางการจัดการเรียน การสอนเพื่อสอดคล้องกับ พฤติกรรมการเรียนรู้
ที่ขัดแย้งกับแนวคิดหลัก	สถานที่ เหตุการณ์ ในด้าน ต่าง ๆ ส่งผลต่อการกระทำ ของมนุษย์ในอดีตโดยที่ไม่ นำปัจจุบันมาเป็นข้อกำหนด ต่ออดีตและสามารถระบุ พร้อมทั้งวิเคราะห์สาเหตุ และผลที่สืบเนื่องของ เหตุการณ์สำคัญทางประวัติ ศาสตร์ที่ส่งผลมาถึงปัจจุบัน	โดยจัดเรียงลำดับความสำคัญของ ช่วงเวลาและสถานที่ได้มากกว่าหนึ่ง เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ หรือเหตุการณ์ที่ร่วมสมัยกัน 18. ผู้เรียนนำเสนอเรื่องราวที่ศึกษา พร้อมอธิบายสาเหตุผลกระทบที่ เกิดขึ้นของเหตุการณ์ทาง ประวัติศาสตร์ 19. ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายข้อสรุปที่ เกี่ยวกับประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ ได้ศึกษาโดยเชื่อมโยงผลกระทบของ เหตุการณ์ในอดีตและพิจารณาเทียบ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตและ ปัจจุบัน 20. ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์การเรียนรู้ ที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนการสอน ตามขั้นตอนของกระบวนการเรียนการ สอน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์

การศึกษาเกี่ยวกับการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความหมายของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ความสำคัญของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ และองค์ประกอบของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์

3.1 ความหมายและความสำคัญของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์

การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ (Historical reasoning) เป็นเรื่องที่ได้ได้รับความสนใจจากนักวิชาการ ทั้งด้านการศึกษาประวัติศาสตร์เป็นอย่างมาก คำว่า Historical reasoning มีความหมายตรงตามพจนานุกรมกับคำว่า การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ หมายถึง การอธิบายเรื่องราวประวัติศาสตร์อย่างเป็นกระบวนการ หรือเรายังพบว่า การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ เป็นส่วนหนึ่งของการคิดทางประวัติศาสตร์ อีกด้วย (สารานุกรมประวัติศาสตร์, 2559) เนื่องจากความหมายของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ (Historical reasoning) ยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก ผู้วิจัยจึงทำการค้นคว้าและพบว่าส่วนมากนักวิชาการต่างชาติได้ศึกษาความหมายของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์

ตามแนวคิดของ Leinhardt, Stainton, Virji & Odoroff (1994: 34) อธิบายเหตุผลทางประวัติศาสตร์ในฐานะที่เป็นกระบวนการ ที่ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงที่สำคัญ แนวคิดที่จะจัดสร้างเป็นกรณีศึกษาทางประวัติศาสตร์ และการสื่อความหมาย ในการสร้างนั้นต้องประกอบด้วย การสังเคราะห์สมมติฐานเพื่อการสร้างข้อสรุป และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ในขณะที่ Voss, Wiley & Sandak (1999: 54) ก็ให้ความหมายสอดคล้องกันกับลินนาร์ต กล่าวว่า ลักษณะการให้เหตุผลเป็นกระบวนการอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นผ่านการอนุมาน เพื่ออธิบายกระบวนการสาเหตุและผลของเหตุการณ์ เป็นสิ่งจำเป็นในการกำหนดสาเหตุของเหตุการณ์หนึ่งไปยังอีกเหตุการณ์หนึ่ง

Jannet van Dire & Carla van Boxtel (2008: 8) ให้ความหมายของคำว่า การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ได้ใกล้เคียงกันนั่นคือ การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ในบริบทของการศึกษาประวัติศาสตร์ ว่าเป็นกิจกรรมในการที่บุคคลจัดระเบียบข้อมูลเกี่ยวกับอดีตที่ผ่านมา เพื่อที่จะอธิบายการเปรียบเทียบ หรืออธิบายปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์ และกล่าวว่า การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์สามารถอธิบายได้ว่า การสร้างหรือการประเมินรายละเอียดของกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่องของเหตุการณ์ การอธิบายปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์หรือการเปรียบเทียบของปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์หรือช่วงระยะเวลา สอดคล้องกับ Mercer, (1995:19) อธิบายว่า การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ เป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน

ร่วมกันในการวัดพฤติกรรมผู้เรียนทั้งสามด้านที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยแสดงรายละเอียดถึง การบรรยายที่มาของเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ มีความเห็นพ้องกันกับ Hallden (1997: 42) อธิบายว่า สถานการณ์ที่เกิดจากปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์ในบริบททางประวัติศาสตร์ สามารถพิจารณาเป็นกิจกรรมสำคัญในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์

นักวิชาการหรือนักการศึกษาบางท่านได้ให้คำจำกัดความของคำว่า การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ในแง่ ของทักษะและความสามารถ อาทิเช่น Perfetti et al. (1995: 56) กล่าวว่า การพิจารณาเหตุผลทางประวัติศาสตร์ หรือการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์นั้น ขึ้นอยู่กับทักษะ การเข้าถึงข้อมูลและหลักฐาน วิเคราะห์กับความพยายามที่จะแยกแยะหลักฐานร่วมกับการสร้าง เหตุผล Perfetti et al. (1999: 56) ก็ให้ความหมายสอดคล้องกันกับ Brown, Collins & Duguid (1989: 45) ยกตัวอย่างกระบวนการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ไว้ว่ามีหลายทักษะ เช่น การถามและตอบคำถาม การให้เหตุผลและการอภิปรายในการแก้ปัญหา ความขัดแย้งและปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อน มีส่วนสำคัญที่นำไปสู่กระบวนการเรียนรู้

Rosa et al. (1998); Kuhn et al. (1994: 66); Barton & Levstik (2004: 5) ยืนยันว่า ประวัติศาสตร์ควรส่งเสริมการตัดสินใจเหตุผลเกี่ยวกับเรื่องของมนุษย์เป็นสำคัญนั้น ต้องใช้ความสามารถในการที่จะสร้างความเข้าใจบริบทเพื่อพิจารณา และทำหน้าที่ตัดสินใจ เพื่อที่จะสะท้อนให้เห็นถึงสาเหตุของเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ และกระบวนการสำคัญและผลลัพธ์ที่มีศักยภาพของ หลักสูตร ทางเลือกของการกระทำ และสุดท้ายที่จะสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบของอดีตที่ผ่านมา จนถึงปัจจุบัน โรซ่าและคณะ ก็ให้ความหมายสอดคล้องกันกับ Monte- Sano (2008: 90) อธิบายว่า การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ เป็นการวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ และการใช้หลักฐานที่จะอธิบายเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือทางประวัติศาสตร์

ตามที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปความหมายของคำว่า การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 มองว่า การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ คือ ความสามารถในการอ้างอิงถึงสาเหตุและผลที่ตามมาของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ช่วยอธิบายเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือทางประวัติศาสตร์ สำหรับทักษะที่สำคัญ อาทิเช่น การถามและตอบคำถาม การอธิบายสาเหตุ การวิเคราะห์หลักฐาน/เอกสาร การเลือกใช้หลักฐาน การอภิปราย การเข้าถึงข้อมูลและหลักฐาน ทักษะการวิเคราะห์ การประเมิน แยกแยะร่วมกับการสร้างเหตุผล การแก้ปัญหาความขัดแย้ง และปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเกิดความชำนาญ จนนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์

กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มที่มองว่า “การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์” เป็น กระบวนการในการหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ ถือเป็นแนวปฏิบัติที่สำคัญของสังคมที่จะช่วยให้เข้าใจวิถีชีวิตของมนุษย์ในอดีต และผลที่สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ควรส่งเสริมการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมมนุษย์ โดยต้องอาศัยการสร้างความเข้าใจบริบทเพื่อทำหน้าที่พิจารณาและตัดสินใจในการสะท้อนถึงสาเหตุของเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ สำหรับกระบวนการให้เหตุผลในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องของมนุษย์ ในอดีตนั้นประกอบด้วย การประเมินจากบริบท ความสามารถในการพิจารณาตัดสินใจสะท้อนเกี่ยวกับสาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ กระบวนการความสำคัญ ผลที่มีศักยภาพของหลักสูตรประวัติศาสตร์ ทางเลือกของการกระทำ และผลกระทบของอดีตกับปัจจุบัน

ผู้วิจัยจึงนิยามความหมายของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดในการอธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ โดยการถามที่นำไปสู่การวิเคราะห์สาเหตุ และผลที่ตามมาจากการเลือกใช้และอ้างอิงข้อมูลหลักฐาน

3.2 องค์ประกอบของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์

การศึกษาความสำคัญเกี่ยวกับองค์ประกอบของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ พบว่ามีความเกี่ยวข้องกับทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ กล่าวคือ การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ และได้มีนักประวัติศาสตร์ นักวิชาการและนักการศึกษา ได้กำหนดแนวคิดหลักหรือองค์ประกอบอันเป็นลักษณะของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์

องค์ประกอบแนวคิดเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงกระบวนการคิดและเป็นพื้นฐานอันสำคัญที่จะนำไปสู่การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ได้ แนวคิดหรือองค์ประกอบของการให้เหตุผลและส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคิดทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้เลือกจากงานวิจัยทางการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาและประวัติศาสตร์ พบว่า มี 3 แนวคิดหลักหรือองค์ประกอบหลักอันเป็นลักษณะที่มีความสอดคล้องตรงกับการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ดังนี้

3.2.1 Amsterdam University (2008) ได้เสนอแนวคิดหลักของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ที่ถูกพัฒนาขึ้นโดย Jannet van Drie & Carla van Boxtel ซึ่งแนวคิดนี้ได้รับการพัฒนามาจาก Socio-constructivist และ Socio-cultural แนวคิดของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ จะช่วยเสริมสร้างการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ วิธีการเพื่อเพิ่มศักยภาพในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ในห้องเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษา การศึกษาเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์สามารถเพิ่มผ่านการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งพิจารณาผู้เรียนจากทักษะการให้

เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ซึ่งต้องการให้ผู้เรียนอธิบายปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์ผ่านกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม คือ

3.2.1.1 การถามคำถามประวัติศาสตร์ (asking historical questions)

Schreiber et al. (2006) อธิบายว่า การถามคำถาม คือ ความตั้งใจที่จะสืบหาความจริงด้วยการเลือกใช้คำที่เหมาะสม ต้องมีความทรงจำในเนื้อหาอย่างถูกต้องแม่นยำ และมีความเข้าใจในคำถามนั้นเป็นอย่างดีการตั้งคำถามจึงเป็น "เครื่องมือ" สำหรับใช้เพื่อสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ และคำถามก็เป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยพัฒนาเหตุผลทางประวัติศาสตร์ เพราะคำถามเป็นการอธิบายกระบวนการของความเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่อง การเปรียบเทียบปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์และอธิบายปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์ สอดคล้องกับ Wineburg (1998: 87) ที่กล่าวว่า คำถามเป็นแนวทางในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ Halldén (1998: 4) อธิบายว่า ปัญหาในการตั้งคำถามของนักเรียนประการแรก คือ ปัญหาในการค้นหาความหมาย "ถูกต้อง" ของคำถามประวัติศาสตร์ เป็นคำถามไม่มีความชัดเจน ประการที่สอง นักเรียนไม่ได้รับการฝึกจนเคยชินจากทางโรงเรียนในการใช้รูปแบบการพัฒนาแนวคิดของการตีกรอบคำถามของตนเองที่อาจจะแตกต่างจากครูและนักประวัติศาสตร์ Counsell (2000: 51) กล่าวถึง ชนิดของคำถามที่ผู้เรียนใช้ในการร่วมกิจกรรมว่ามีอยู่ 4 ประเภท ดังนี้

1) คำถามเชิงบรรยาย (Descriptive questions) มีจุดประสงค์เพื่ออธิบายเหตุการณ์ เรื่องราวทางประวัติศาสตร์โดยทั่วไป เช่น “นักเรียนอธิบายเหตุการณ์สงครามโลกที่ 1 ว่าเป็นอย่างไร”

2) คำถามเชิงสาเหตุ (Causal questions) มีจุดประสงค์เพื่อหาปัจจัยที่เกิดขึ้นเพื่ออธิบายที่มาของเหตุการณ์ เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ เช่นทำไมถึงเกิดเหตุการณ์สงครามโลกที่ 1

3) คำถามเชิงเปรียบเทียบ (Comparison questions) มีจุดประสงค์เพื่อหาความถูกต้อง แม่นยำของเหตุการณ์ เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ เช่น หลักฐาน/ข้อมูลเหตุการณ์สงครามโลก ครั้งที่ 1 จากเอกสารต่าง ๆ มีความสอดคล้องหรือขัดแย้งกันหรือไม่

4) คำถามเชิงประเมินค่า (Evaluative questions) มีจุดประสงค์เพื่อคาดการณ์ความเปลี่ยนแปลง หรืออธิบายผลที่สืบเนื่องของเหตุการณ์ เรื่องราวทางประวัติศาสตร์เช่น ผลกระทบของการเกิดสงครามโลก ครั้งที่ 1 คืออะไร

การตั้งคำถามเป็นกิจกรรมหลักที่สามารถพัฒนาการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมคือ 1) อธิบายกระบวนการเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่อง 2) เปรียบเทียบปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์ และ 3) อธิบายปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์

3.2.1.2 การใช้แหล่งข้อมูล (Using sources) การใช้แหล่งข้อมูล/หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ในแนวทางการพัฒนาเหตุผลในประวัติศาสตร์ ต้องมีการประเมินผลของแหล่งที่มาของข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับการตั้งคำถาม และการคัดเลือก การตีความและการเชื่อมโยงข้อมูลจากแหล่งที่มาเพื่อให้สอดคล้องกับคำถามในอดีต หรือเพื่อให้หลักฐานเกี่ยวกับการยืนยันอดีตข้อมูลเกี่ยวกับอดีต จะได้มาจากช่วงที่แตกต่างกันของชนิดของแหล่งที่มา/หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เช่น เอกสารที่เป็นรูปภาพ และวัตถุที่เป็นลายลักษณ์อักษรทุกชนิด ซึ่งอาจถูกจำแนกได้เป็นหลักฐาน 2 ลักษณะ คือ หลักฐานขั้นต้น และหลักฐานขั้นรอง

Lee and Ashby (2000: 43) อธิบายถึง 6 ขั้นตอนหลักคิดของนักเรียนในการอธิบายเรื่องราวและความสัมพันธ์เกี่ยวกับอดีตไว้ว่า

1. อดีตเป็นเรื่องที่ผ่านมาแล้ว
2. อดีตเป็นเรื่องราวที่ไม่สามารถเข้าถึงหรือย้อนกลับไปได้
3. อดีตเป็นการกำหนดเรื่องราวทางประวัติศาสตร์
4. อดีตเป็นรายงานแนวโน้มของอดีตทางประวัติศาสตร์
5. อดีตที่เลือกและจัดระเบียบจากมุมมองทางประวัติศาสตร์
6. ในอดีตที่ผ่านมาเป็นการสร้างคำตอบในคำถามที่ต้องใช้หลักเกณฑ์

เรากำหนดการใช้แหล่งที่มาในบริบทของเหตุผลทางประวัติศาสตร์เนื่องจากการประเมินผลของแหล่งที่มา เช่น ความมีประโยชน์ ความน่าเชื่อถือของหลักฐาน ที่เกี่ยวข้องกับการตั้งคำถามที่มีอยู่ในปัจจุบัน การคัดเลือกการตีความและการเชื่อมโยงข้อมูลจากแหล่งที่มาเพื่อตอบรับคำถามในอดีตหรือเพื่อให้หลักฐาน ในการเกี่ยวกับการยืนยันอดีต

Wineburg (1991: 23) กล่าวถึง วิธีการศึกษาเอกสารทางประวัติศาสตร์ต้องระบุ:

1. สภาพแวดล้อม หรือสถานการณ์ที่ปรากฏการกระทำในเอกสารในช่วงเวลาและสถานที่ในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์
2. ค้นหา/เตรียมแหล่งที่มา หลักฐาน/ข้อมูลหรือการกระทำของเอกสาร ก่อนที่จะอ่านเนื้อหาของข้อมูล/หลักฐานขั้นนั้น

3. การยืนยันหรือการกระทำของการเปรียบเทียบชนิดเอกสารกับแต่ละชั้น และยังคงกล่าวถึง ความแตกต่างเกี่ยวกับระบบความเชื่อเกี่ยวกับแหล่งข้อมูล/หลักฐานที่แตกต่างกัน ระหว่างนักประวัติศาสตร์และนักเรียนดังนี้

ประการที่ 1 ผู้เรียนและนักประวัติศาสตร์มีความเชื่อที่แตกต่างกันเกี่ยวกับ ประเด็น/เรื่องที่ทำกรสืบค้นหรือได้รับมอบหมาย ยกตัวอย่างเช่น ถ้ามีคำถาม 1 คำถามเกิดขึ้น เช่น การเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 เกิดขึ้นได้อย่างไร ถ้าเป็นนักเรียนตอบคำถาม ก็จะหาคำตอบจากเอกสาร หลักฐานเท่าที่มี และคิดว่าเป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุด เท่าที่พวกเขาต้องค้นหาได้เท่านั้น แต่สำหรับ นักประวัติศาสตร์ เมื่อเทียบกับคำถามที่มีความคิดเห็น พวกเขาพยายามจะตั้งคำถามต่อเพื่อให้เกิด การสืบค้นเรื่องราวที่ถูกต้อง เช่น "สิ่งที่ไม่เกิดขึ้นจริง? สิ่งที่เกิดขึ้นจริงคืออะไร?" ผลสุดท้ายของพวกเขา ได้คำตอบที่มีความหลากหลายมากขึ้น

ประการที่ 2 การรื้อฟื้นเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ นักประวัติศาสตร์จะพิจารณา สถานที่และเวลาของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

ประการที่ 3 ความแตกต่างที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเกี่ยวกับแหล่งข้อมูล/ หลักฐาน ของเอกสารชั้นต้น ในขณะที่นักประวัติศาสตร์ถือว่าเป็นข้อมูลเกี่ยวกับข้อความเป็นเรื่อง จำเป็น เช่น ผู้เขียนข้อความในเอกสาร และสิ่งที่เป็นช่วงเวลาจะเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ส่วนนักเรียน มุ่งเน้น ไปที่ข้อมูลในข้อความในตำรา/แบบเรียนเป็นหลัก

3.2.1.3 บริบท (Contextualization)

บริบท หมายถึง สถานที่/สภาพแวดล้อม ทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏการณ์อยู่ บนวัตถุ ข้อความ หรือภาพ ในช่วงเวลาหนึ่ง เพื่ออธิบายตีความเปรียบเทียบหรือประเมินพื้นที่และภูมิ หลังทางสังคมของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

จุดเน้นความรู้เกี่ยวกับการสร้างบริบท ของผู้เรียน และครูแตกต่างกัน ในขอบเขตประวัติศาสตร์ที่ใช้ ในการสร้างบริบททางประวัติศาสตร์ของเอกสารที่ไม่ระบุช่วงเวลา หรือรูปภาพในอดีตเพื่อตรวจสอบ หาววันที่/ช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์

นักเรียนต้องจัดการเกี่ยวกับวันที่/กำหนดช่วงเวลา แหล่งที่มาใช้อย่างถูกต้อง ต้องมีความรู้เกี่ยวกับ

1. ความรู้อย่างถูกต้องอย่างมีนัยสำคัญของเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์

2. ความเชื่อมโยงแนวคิดทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและปฏิสัมพันธ์ระหว่าง

ช่วงเวลาและสถานที่ทางประวัติศาสตร์

3. ความรู้ของกระบวนการลำดับเรื่องราวตามช่วงเวลา และโครงสร้างการเล่าเรื่อง

3.2.1.4 การอภิปรายเพื่อหาข้อพิสูจน์ทางประวัติศาสตร์ (Argumentation) การอภิปรายเป็นพื้นฐานในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ เพราะต้องอ้างเหตุผลในการโต้แย้งและสนับสนุนเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างหลักฐานและหาความจริงทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากหลักฐานมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทำให้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์สามารถเปลี่ยนแปลงได้

Voss et al (1999: 54) กล่าวถึง 3 เงื่อนไขสำหรับการประเมินเพื่อหาข้อพิสูจน์ทางเหตุผลทางประวัติศาสตร์ดังนี้

1. เหตุผลที่ให้การสนับสนุนต้องเป็นที่ยอมรับมีความเป็นไปได้ หรือเป็นเรื่องจริง

2. ต้องคำนึงถึงสาเหตุของการสนับสนุนข้อสรุป

3. คำนึงถึงเหตุผลที่สนับสนุนความขัดแย้งของข้อสรุป

Perfetti et al. (1995: 98) ยืนยันว่าเหตุผลที่ดีต้องมีความตระหนักว่า

1. ข้อโต้แย้ง/ข้ออภิปรายต้องมีหลักฐาน,

2. หลักฐานที่มีต้องเป็นเอกสารลายลักษณ์อักษร

3. เอกสารลายลักษณ์อักษรต่างชนิดกันเก็บไว้อ้างอิงกันได้ กระบวนการของการอภิปราย จึงเชื่อมโยงกับการใช้งานของแหล่งที่มา/ข้อมูล/หลักฐาน

3.2.1.5 การใช้แนวคิดที่สำคัญในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ (Using substantive concepts) การใช้แนวคิดที่สำคัญในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ มีส่วนช่วยพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ โดยต้องคำนึงถึงเรื่องเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ บุคคล และช่วงเวลาจัดระเบียบข้อมูลเกี่ยวกับอดีตที่ผ่านมาเพื่ออธิบายเปรียบเทียบ และ/หรืออธิบายปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์

การใช้แนวความคิดทางประวัติศาสตร์เป็นหนึ่งในเป้าหมายสำคัญของการศึกษาประวัติศาสตร์ ความแตกต่างที่สามารถทำได้ ระหว่างแนวคิดระเบียบวิธีการและเนื้อหาสาระ ระเบียบวิธีการแนวความคิด ความแตกต่างของแนวคิดที่สำคัญถูกนำมาใช้ในประวัติศาสตร์ แยกแยะความแตกต่างระหว่างแนวคิดส่วนบุคคล และสากล แนวคิดส่วนบุคคลนำไปใช้กับสิ่งที่บุคคล เหตุการณ์ หรือระยะเวลาที่แต่ละแห่งซึ่งเป็นเพียงคนเดียวที่ชื่อนำไปใช้

นักเรียนที่ต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ในการทำความเข้าใจและการใช้แนวคิดสำคัญ (Van Drie Van Boxtel, 2003: 24) ปัญหาแรก คือว่าแนวคิดประวัติศาสตร์มักจะเป็นรูปแบบนามธรรมและทฤษฎี แต่ไม่ได้หมายถึง วัตถุ/หลักฐานที่เป็นรูปธรรมในอดีตที่ผ่านมา และจะได้รับความหมายในบริบทของแนวคิดที่เกี่ยวข้องภายในเครือข่ายความคิด ตัวอย่างเช่น ในการอธิบายแนวคิดของการปกครองระบอบประชาธิปไตยแนวคิดอื่น ๆ จะต้องใช้เช่นรัฐสภา ตัวแทนและรัฐบาล แต่ละแนวคิดเหล่านี้ เป็นนามธรรมและยากที่จะเข้าใจ ปัญหาที่สอง คือแนวความคิดที่สำคัญมักจะไม่มีการแก้ไข ความหมายนี้จะเกี่ยวข้องกับความจริงที่ว่าประวัติศาสตร์ของตัวเองที่แตกต่างกันในการตีความของแต่ละบุคคล

3.2.1.6 การใช้แนวคิดทางอภิปรัชญา (Using metaphysic –concept)

อภิปรัชญา คือ วิธีการ ทฤษฎีการได้มาของความรู้ผ่านการคาดคะเนความจริง ในทางวิทยาศาสตร์ มีลักษณะเป็นการศึกษาค้นหาความจริงแท้ อภิปรัชญา เป็นรากฐานที่สำคัญ เป็นต้นกำเนิดให้มนุษย์แสวงหา คำตอบจากสิ่งเหนือประสาทสัมผัส อภิปรัชญามีหน้าที่ สังเกตเพื่อหาคำตอบจากสิ่งสงสัยเหล่านั้น อภิปรัชญาเห็นว่า การค้นคว้าด้วยเหตุผล เท่านั้นจึงจะบรรลุถึงความจริงแท้ได้ อภิปรัชญาดำเนินการด้วยการคิดและถกเถียงสนทนา ด้วยการวิเคราะห์ (อดิศักดิ์ ทองบุญ, 2526 :68) ฉะนั้น อภิปรัชญาจึงยังมีความจำเป็นอยู่มาก สำหรับการอธิบายถึงจุดกำเนิดของสรรพสิ่ง การดำเนินชีวิต กฎเกณฑ์ทางสังคมตลอดจนเป้าหมายสูงสุดของ ชีวิตและสังคม Limón (2002:98) อธิบายว่า การใช้แนวคิดทางอภิปรัชญา หมายถึง วิธีการที่นักประวัติศาสตร์จะใช้ตรวจสอบและอธิบายกระบวนการทางประวัติศาสตร์และช่วงเวลาของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ในความสัมพันธ์กับการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ เป็นแนวทางในการถามคำถามเกี่ยวกับอดีตที่ผ่านมา เช่นเดียวกับคำอธิบายเปรียบเทียบและคำอธิบายของปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์ และการใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูลในการทำข้อพิสูจน์หลักฐาน

แนวคิดทางอภิปรัชญา และการวิเคราะห์พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากแหล่งที่มา/ข้อมูล/หลักฐาน เช่น การประเมินความน่าเชื่อถือและยืนยันข้อมูลที่แตกต่างกันจากแหล่งที่มาที่ถูกกล่าวถึงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแหล่งที่มา เพื่อสรุปการใช้แนวคิดเชิงอภิปรัชญาในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการใช้การวิเคราะห์พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับ

1. คำอธิบายของกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ เช่น ลักษณะการเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่องค่อยเป็นค่อยไปและการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน และการเมืองเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมการเปลี่ยนแปลง

2. การเปรียบเทียบของปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์ เช่น ลักษณะคล้ายคลึงและแตกต่างและด้านที่ไม่ซ้ำกันและทั่วไป

3. คำอธิบายของเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ เช่น บัตรคำของสาเหตุของความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและระยะยาวและผลกระทบทันที

4. การใช้งานของแหล่งที่มา ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอดีตที่ผ่านมา เช่น การประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาและข้อมูลยืนยันจากแหล่งที่มาที่แตกต่างกัน

3.2.2 New Approaches in Educational Research Saiz and Gomez (2016:

11) กล่าวถึงทักษะด้านพุทธิพิสัยในทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย

3.2.2.1. การอธิบายสาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เป็นทักษะความสามารถในการอธิบายปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์ อธิบายที่มาถึงสาเหตุที่ซับซ้อนของหลายสาเหตุผลกระทบของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่จะเกิดขึ้น

3.2.2.2. การเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่องของช่วงเวลาในประวัติศาสตร์ ความสามารถ ที่เล่าเรื่องของลำดับการเกิดขึ้นของเหตุการณ์ได้ ใช้วิธีการที่มีความยืดหยุ่นและกระบวนการ เรียบเรียงลำดับเหตุการณ์ ให้เปลี่ยนแปลงการเชื่อมโยงต่อเนื่องของหลักฐานขั้นต้นและชั้นรองมีการอ้างอิงหลักฐานและมีความต่อเนื่องกันของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

3.2.2.3. การอธิบายความสำคัญของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ความสามารถที่มองเห็นสิ่งสำคัญที่จะแสดงให้เห็นถึงปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์เพื่อให้เข้าใจสังคมร่วมสมัยและการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ เรื่องราวเหล่านี้ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการทางประวัติศาสตร์

3.2.2.4. จิตสำนึกทางประวัติศาสตร์ ความสามารถอธิบายในการอย่างชัดเจนตระหนักและเห็นคุณค่าทางจริยธรรมเกี่ยวกับการอธิบายปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์ การอธิบายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางประวัติศาสตร์ แต่ในการทำความเข้าใจในบริบทที่เหมาะสมของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

3.4.2.5. สาระสำคัญทางประวัติศาสตร์ ความสามารถในการอธิบายข้อมูล โดยการ บูรณาการเนื้อหาทางการเมืองกับศาสตร์วิชาอื่น ๆ ทางสังคมเศรษฐกิจและวัฒนธรรม ในโครงสร้างทั้งหมดของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

3.2.3. AP European History 2019

การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการจัดการองค์ความรู้ที่ผู้เรียนจะต้องนำไปใช้ร่วมกับทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ กระบวนการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการทางปัญญา ขั้นตอนการให้เหตุผลและความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ประกอบด้วย 3 ทักษะที่สำคัญ คือ

1. การเปรียบเทียบหลักฐาน/ข้อมูล/แหล่งที่มา โดยที่ผู้เรียนสามารถอธิบายความคล้ายคลึงกันและ/หรือความแตกต่างระหว่างพัฒนาการประวัติศาสตร์ที่มีความแตกต่างกันหรือในรูปของกระบวนการที่เฉพาะเจาะจง และอธิบายความสำคัญทางประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

2. การอธิบายสาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ โดยที่ผู้เรียนสามารถอธิบายสาเหตุและ/หรือผลกระทบของการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ที่เฉพาะเจาะจงหรือเป็นกระบวนการ อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบของการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ที่เฉพาะเจาะจงหรือเป็นกระบวนการ อธิบายความแตกต่างระหว่างสาเหตุหลักและรองและระหว่างผลกระทบในระยะสั้นและระยะยาว อธิบายบริบทที่เกี่ยวข้องของช่วงเวลาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ที่เฉพาะเจาะจงหรือกระบวนการ อธิบายความสำคัญทางประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ของสาเหตุที่แตกต่างกันและ/หรือผลกระทบ

3. ความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง โดยผู้เรียนสามารถอธิบายรูปแบบของความต่อเนื่องและ/หรือการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง อธิบายรูปแบบของความต่อเนื่องและ/หรือการเปลี่ยนแปลงของเวลาอย่างต่อเนื่อง อธิบายความสำคัญประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ของการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ในความสัมพันธ์กับมิติของเวลาในประวัติศาสตร์โลกที่มีความต่อเนื่องและหรือการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

3.3 การสังเคราะห์องค์ประกอบของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์

ผู้วิจัยได้ศึกษา สังเคราะห์แนวคิดหลัก และลักษณะองค์ประกอบของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางสังเคราะห์องค์ประกอบของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์

Historical Reasoning : Toward a Framework (2008)	New Approaches in Educational Research Saiz and Gomez (2016)	AP European History 2019	องค์ประกอบของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์
1. การถามคำถามทางประวัติศาสตร์	1.การอธิบายสาเหตุของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์	1. การอธิบายสาเหตุของเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์	1. ตั้งคำถามสำคัญที่นำไปสู่การสืบค้นทางประวัติศาสตร์
2. การใช้แหล่งข้อมูล/หลักฐาน/	2.การอธิบายความสำคัญของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์	2.การเปรียบเทียบหลักฐาน/ข้อมูล/แหล่งที่มา	2. เปรียบเทียบและตีความแนวคิด เรื่องราว ทางประวัติศาสตร์จากแหล่งข้อมูล หลักฐาน
3. การอภิปรายเพื่อหาข้อพิสูจน์ทางประวัติศาสตร์	เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ จิตสำนึกทางประวัติศาสตร์		
4. การใช้แนวคิดที่สำคัญในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์			
5. การใช้แนวคิดทางอภิปรายในการหาคำตอบทางประวัติศาสตร์	3. สาเหตุและผลสืบเนื่องของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์		3. วิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องที่ตามบริบทของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์
6. บริบทประวัติศาสตร์	4. การเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่องของช่วงเวลาในประวัติศาสตร์	3. ความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลงของช่วงเวลา	

จากตารางที่ 2 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ แนวคิดหลัก อันประกอบด้วยลักษณะต่าง ๆ หรือที่เป็นองค์ประกอบต่าง ๆ ของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์นั้นจะนำไปสู่แนวคิดหลักของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของผู้วิจัย

สรุปได้ว่า การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดในการอธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ โดยการถามที่นำไปสู่การวิเคราะห์สาเหตุ และผลที่ตามมาจากการเลือกใช้และอ้างอิงข้อมูลหลักฐาน ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ข้อ ดังนี้

1. ตั้งคำถามสำคัญที่นำไปสู่การสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ (Asking important questions that lead to inquiry history) คือ การตั้งคำถามที่นำไปสู่การสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ โดยการระบุแหล่งในการสำรวจ รวบรวมข้อมูลหลักฐาน กำหนดประเด็นในการสืบค้น และจัดหมวดหมู่ที่ได้จากหลักฐาน

2. เปรียบเทียบและตีความแนวคิด เรื่องราวประวัติศาสตร์จากแหล่งข้อมูล/หลักฐาน (The selection and comparison of reliable sources of evidence) คือ การจัดหมวดหมู่คัดเลือกเพื่อเปรียบเทียบและตีความข้อมูลที่ได้จากหลักฐาน ประเมินน่าเชื่อถือโดยอ้างอิงหลักฐานที่เชื่อมโยงกัน

3. วิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องตามบริบทของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ (Contextual analysis and explaining the causes and consequences of historical event) คือ การอธิบายความแตกต่างของช่วงเวลา สถานที่ เหตุการณ์ ในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการกระทำของมนุษย์ในอดีต โดยสามารถจัดเรียงลำดับความสำคัญของช่วงเวลาและสถานที่ อธิบายสาเหตุและผลกระทบที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในครั้งนี ศักษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ดังนี้

4.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์

4.1.1 งานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์

ชัยรัตน์ โตศิลา (2555) ศักษางานวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 2) ศึกษาคุณภาพของกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยพิจารณาจากทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้พัฒนากระบวนการเรียนการสอน โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างกระบวนการเรียนการสอน แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 80 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 40 คน และกลุ่มควบคุม 40 คน ระยะเวลาในการทดลอง 15 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ แบบวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติที และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ 1. กระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนอธิบายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา 2) ขั้นตอนวิเคราะห์หลักฐานหลัก 3) ขั้นตอนเปรียบเทียบข้อมูล 4) ขั้นตอนสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และ 5) ขั้นตอนนำเสนอข้อค้นพบ 2. คุณภาพของกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งพิจารณาจากผลของการทดลองใช้กระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีดังนี้ 2.1 ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนจากกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2 ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์หลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.3 ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนจากกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้น นักเรียนสามารถกำหนดคำถามสำคัญ ตั้งสมมติฐานวิเคราะห์ เปรียบเทียบ ตีความหลักฐาน และเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของเส้นเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศิลป์ แปลนนาค (2557) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์ที่มีต่อทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การพัฒนาเครื่องมือวิจัย และระยะที่ 2 การทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยทดลองใช้เครื่องมือวิจัยกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ แผนหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์ 3 หน่วยการเรียนรู้ 12 ชั่วโมง มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้กับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) เท่ากับ 0.88 0.83 และ 0.87 ตามลำดับ และแบบวัดทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณทางประวัติศาสตร์ 4 ฉบับ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.80 0.85 0.85 และ 0.86 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated measures ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์ มีพัฒนาการของคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณทางประวัติศาสตร์ จำนวน 4 ครั้ง ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.67 17.03 20.63 และ 23.60 ตามลำดับ

ทิฆกุล คำงาม (2560) ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้โมทัศน์ทางประวัติศาสตร์ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR และ 2) เปรียบเทียบการเรียนรู้โมทัศน์ทางประวัติศาสตร์ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR กับกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางโพ โอมาวาส กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2560 เป็นนักเรียนกลุ่มทดลอง 28 คน และกลุ่มควบคุม 25 คน ซึ่งนักเรียนกลุ่มทดลองได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR และนักเรียนกลุ่มควบคุมได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และแบบวัดการเรียนรู้โมทัศน์ทางประวัติศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าทีแบบเป็นอิสระต่อกันและแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์ มีผลการเรียนรู้โม

ทัศนทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR มีผลการเรียนรู้ทัศนทางประวัติศาสตร์สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณรงค์ฤทธิ์ ศักดิ์แสน (2560) ทำการวิจัยเรื่องผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิรที่มีต่อการเข้าถึงความรู้สึทาง ประวัติศาสตร์ และเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการเข้าถึงความรู้สึทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิร 2) เปรียบเทียบการเข้าถึงความรู้สึทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิร 3) ศึกษาเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิร และ 4) เปรียบเทียบเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 36 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดการเข้าถึงความรู้สึทางประวัติศาสตร์ และแบบวัดเจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิรจำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การเข้าถึงความรู้สึทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิรหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี
2. การเข้าถึงความรู้สึทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิรหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. เจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิรหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง
4. เจตคติต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิรหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศเกี่ยวกับความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาในช่วงปี ค.ศ. 2008 – 2018 พบว่า งานวิจัยที่มุ่งส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

VAN DRIE ET AL. (2015) ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการสอนการเขียนประวัติศาสตร์ ที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงประวัติศาสตร์และคุณภาพของข้อความ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาถึงผลของการสอนที่แตกต่างระหว่างการสอนเขียนข้อความโดยใช้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ กับการสอนทั่วไปในการเขียนข้อความในประวัติศาสตร์ 2) พัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้รูปแบบจำลองของการสอนการเขียนโดยใช้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ 3) เปรียบเทียบผลของการสอนการเขียนทั่วไป (WI) และการสอนเขียนโดยใช้รูปแบบจำลองของการสอนการเขียนโดยใช้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ (DI) ต่อคุณภาพของข้อความและการให้เหตุผลเชิงประวัติศาสตร์ และ 4) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ต่อการจัดการเรียนการสอนทั้งสองรูปแบบกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 42 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลอง 22 คน และกลุ่มควบคุม 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนหน่วยการเรียนรู้เรื่อง พัฒนาการทางการเมืองประวัติศาสตร์เนเธอร์แลนด์ 2) ชุดบทเรียนที่มุ่งเสริมสร้างเหตุผลเชิงประวัติศาสตร์ 3) แบบบันทึกข้อคิดเห็นของนักเรียน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลของการเรียนการสอนที่มีต่อคุณภาพของการเขียนในประวัติศาสตร์ พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองคะแนนสูงกว่าคุณภาพการให้เหตุผลเชิงประวัติศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญสูงกว่า นักเรียนในกลุ่มควบคุม คะแนนค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อคุณภาพข้อความก่อนการทดลองและหลังการทดลองและหลังการทดลองใช้เหตุผลทางประวัติศาสตร์คะแนนหลังเรียน คุณภาพข้อความ สูงกว่า คะแนนก่อนเรียน คุณภาพข้อความ คุณภาพของการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์อยู่ในระดับสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2. ปฏิสัมพันธ์กับคุณภาพข้อความ เพื่อตรวจสอบว่าการเรียนการสอนมีผลที่แตกต่างกันสำหรับนักเขียนที่อ่อนแอและดีในคุณภาพข้อความที่เราดำเนินการวิเคราะห์รูปแบบผสมที่มีคุณภาพข้อความหลังการทดสอบเป็นตัวแปรตามและเงื่อนไข ความสามารถในการเขียนเบื้องต้นและปฏิสัมพันธ์ระหว่างสภาพและความสามารถในการเขียนเบื้องต้นเป็นปัจจัยคงที่ ไม่พบผลกระทบ

หลักของเงื่อนไข ผลลัพธ์แสดงให้เห็นถึงผลกระทบของความสามารถในการเขียนเบื้องต้นที่มีต่อคุณภาพข้อความหลังการทดสอบสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลกระทบปฏิสัมพันธ์กับการใช้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ในการตรวจสอบว่าการเรียนการสอนมีผลกระทบที่แตกต่างกันสำหรับผู้เรียนที่ไม่ค่อยชำนาญในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ (วัดความรู้ในงานเขียน) ดำเนินการรูปแบบผสมการวิเคราะห์ที่มีการเผยแพร่ข้อมูลการทดสอบ การใช้เหตุผลทางประวัติศาสตร์เป็นตัวแปรและขึ้นอยู่กับสภาพเริ่มต้นสามารถในการเขียนและปฏิสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขกับความสามารถในการเขียนเบื้องต้นได้สูงขึ้นและมีคุณภาพมากกว่าก่อนการทดลอง

4. ผลกระทบต่อความรู้ของนักเรียน

ผลของการทดสอบก่อนและหลังการทดสอบจะถูกนำเสนอในตารางที่ 3 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังว่านักเรียนจะได้เรียนรู้จากบทเรียนเหล่านี้และจะให้คะแนนสูงกว่าในการทดสอบหลังการทดสอบเมื่อเทียบกับการทดสอบก่อนเรียน

Andrew Cloutier (2013) ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการเรียนรู้ของการสอนสังคมศึกษาในหัวข้อพิเศษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ และทัศนคติต่อสังคมศึกษาที่เกี่ยวข้อง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1) ศึกษาประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นของการสอนสังคมศึกษาตามหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 2) ทัศนคติของนักเรียนที่มีต่องานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทางสังคม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 211 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง (เรียนด้วยกระบวนการสร้างหัวเรื่องทางสังคมศึกษา) จำนวน 98 คน และกลุ่มควบคุม (เรียนด้วยวิธีทั่วไป) 113 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ thematic-based social studies program ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ thematic-based social studies program มีความสามารถในการอนุมานประวัติศาสตร์และทัศนคติและที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญต่อการศึกษาทางสังคมเมื่อเทียบกับเพื่อนของพวกเขาในโปรแกรม nonthematic ตาม (การติดตาม Pillai = .118, $F(6,203) = 4.541, p$

Susan De La Paz (2005) ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการสอนการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์และการเขียนทักษะความชำนาญในห้องเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทางวัฒนธรรมและความหลากหลายทางวิชาการ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจทางประวัติศาสตร์และ

ทักษะการเขียนเชิงโต้แย้งในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 62 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 32 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบวิธีการสอนโดยใช้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียน 62 คนในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการสอนทั้งสองรูปแบบนักเรียนในกลุ่มทดลอง แสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญในเป้าหมายกลยุทธ์ ในระหว่างการสอนเขียนประวัติศาสตร์เรียงความที่แม่นยำและโน้มน้าวใจมากขึ้นอยู่ในระดับ 0.87 สูงกว่าในกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ข้างต้น สรุปได้ว่า กระบวนการสร้างองค์ความรู้ เป็นสิ่งที่พัฒนาได้ โดยมีปัจจัยสำคัญหลายประการที่ช่วยส่งเสริมให้เกิด การพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ กระบวนการเรียนการสอนแต่ศรัวิธีจัดการเรียนรู้แบบ thematic-based social studies program ซึ่งปัจจัยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นปัจจัยหนึ่งที่คุณสอนสามารถออกแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการสร้างเหตุผลทางประวัติศาสตร์ได้ งานวิจัยข้างต้นพบว่า องค์ประกอบที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถดังกล่าว ได้แก่ กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ thematic-based social studies program พบว่า มีการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายมาก การสอนประวัติศาสตร์ต้องจัด กิจกรรมให้นักเรียนได้สำรวจข้อมูลหลักฐาน วิเคราะห์และตีความ สรุปผล เชื่อมโยงข้อมูล แสดงมุมมองทางประวัติศาสตร์และสามารถสร้างเหตุผลได้ ดังนั้น งานวิจัยฉบับนี้จะแสดงให้เห็นถึงผลการใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศรัวิธีที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผ่านการจัดการเรียนรู้ของครู โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา 2) ขั้นตอนวิเคราะห์หลักฐานหลัก 3) ขั้นตอนเปรียบเทียบข้อมูล 4) ขั้นตอนสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และ 5) ขั้นตอนนำเสนอข้อค้นพบ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ให้นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติในการศึกษาข้อมูล และสร้างเหตุผลทางประวัติศาสตร์

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาผลการใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่คิรี ที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Rearch) เป็นแบบกลุ่มเดียวมีการทดสอบก่อนและหลัง (The one group pretest-posttest design) มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2564 เป็นหน่วยวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตาม ขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย
2. แบบแผนการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2564 จำนวน 16 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 677 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2564 จำนวน 45 คน ได้มาด้วยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น คือ กระบวนการเรียนการสอนแต่คี่ร์

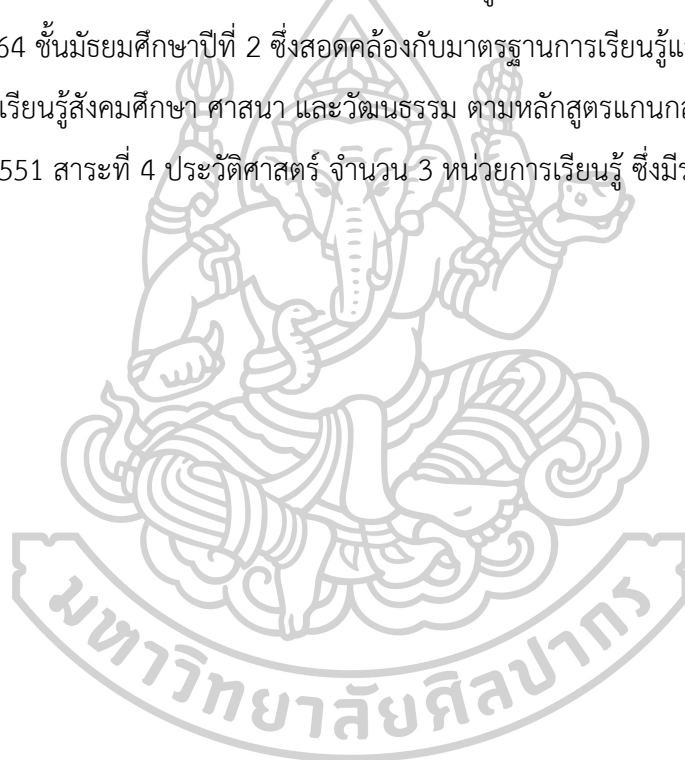
2.2 ตัวแปรตาม คือ

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.2.2 ความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาที่อยู่ในรายวิชา 22103 ประวัติศาสตร์ 3 ปี การศึกษา 2564 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในเนื้อหา จากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตารางแสดงความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กับเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	เนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลาง	เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย
ส 4.1 เข้าใจความหมายและความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็น	ม.2/1 ประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานในลักษณะต่าง ๆ ม.2/2 วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความจริงกับข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ม.2/3 เห็นความสำคัญของการ	1. การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา 2. ปัจจัยความมั่นคงและความเจริญของอาณาจักรอยุธยา 3. พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา 4. ภูมิปัญญาและ	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การสถาปนากรุงศรีอยุธยากับปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางด้านการเมือง การปกครองและความมั่นคงภายในของอาณาจักรอยุธยา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ความสัมพันธ์ของโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญทางด้านศิลปวัฒนธรรมและ สืบทอดเป็นมรดกทางภูมิปัญญาไทยสมัยอยุธยา

มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	เนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลาง	เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย
ระบบ ส 4.3 เข้าใจความ เป็นมาของชาติ ไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความ เป็นไทย	ดีความหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ที่ น่าเชื่อถือ ม.2/1 วิเคราะห์ พัฒนาการของ อาณาจักรอยุธยา และธนบุรีในด้านต่าง ๆ ม.2/2 วิเคราะห์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความมั่นคงและความ เจริญรุ่งเรืองของ อาณาจักรอยุธยา ม.2/3 ระบุภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทย สมัยอยุธยาและ ธนบุรีและอิทธิพล ของภูมิปัญญา ดังกล่าว ต่อการ พัฒนาชาติไทย	ศิลปวัฒนธรรม สมัยอยุธยา 5. บทบาทและ ผลงานของ บุคคลสำคัญใน สมัยอยุธยา ความเสื่อมของ อาณาจักรอยุธยา	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการเสียกรุง ศรีอยุธยาครั้งที่ 1 และการเสียกรุงศรี อยุธยา ครั้งที่ 2

แบบแผนการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้แบบแผนวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบกลุ่มเดียวมีการทดสอบก่อนและสอบหลัง (The one group pretest-posttest design (Tuckman, 1999) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์อยุธยาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยกระบวนการเรียนการสอนแแต่คี่ร์ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงแบบแผนการวิจัย

ทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้	กระบวนการจัดการเรียนการสอน แต่คี่ร์	ทดสอบหลังการจัดการ เรียนรู้
T ₁	X	T ₂

จากตารางที่ 4 แสดงแบบแผนการวิจัย

T₁ แทน ทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้

X แทน กระบวนการเรียนการสอนแต่คี่ร์

T₂ แทน ทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแต่คี่ร์ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์หลักฐานหลักขั้นที่ 3 ขั้นเปรียบเทียบข้อมูล ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอข้อค้นพบ ใช้ระยะเวลาการทดลอง 12 สัปดาห์ โดยจัดการเรียนรู้ สัปดาห์ละ 1 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวมเวลาการทดลองทั้งสิ้นจำนวน 12 คาบเรียน จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องการสถาปนากรุงศรีอยุธยากับปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางการเมือง การปกครองและความมั่นคงภายในของอาณาจักรอยุธยา จำนวน 4 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องความสัมพันธ์ของโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญและสืบทอดมรดกทางภูมิปัญญาไทยสมัยอยุธยา จำนวน 4 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 1 และการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 จำนวน 4 ชั่วโมง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องพัฒนาการอาณาจักรอยุธยาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 ฉบับ (Pretest-Posttest) เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ใช้วัดก่อนเรียนและหลังเรียน

3. แบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์เป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งกำหนดเกณฑ์การตรวจให้คะแนนรายข้อ (Rubric Scoring) 3 ระดับ ใช้วัดก่อนเรียนและหลังเรียน

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวทางการวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ จากแนวคิดของนักวิชาการ ได้แก่ Jannet Van Dire (2009) Saiz and Gomez (2016) AP European History 2019 ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ ขั้นที่ 1 ตั้งคำถามสำคัญที่นำไปสู่การสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ขั้นที่ 2 เปรียบเทียบและตีความเรื่องราวทางประวัติศาสตร์จากแหล่งข้อมูล/หลักฐาน ขั้นที่ 3 วิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องตามบริบทเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. การศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร วารสาร ข้อมูล ตำรา ข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์

1.2 ศึกษาตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์ และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1.3 ศึกษาหลักฐานเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์

1.4 ศึกษาเอกสารและตำราเกี่ยวกับวิธีวิจัย หลักการวัดและประเมินผล การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หลักการและวิธีการสร้างแบบวัดในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์

2. การสร้างและพัฒนาแผนการสอนประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่คี่ร์

แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่คี่ร์ ประกอบด้วย 3 หน่วย ใช้เวลาสอน 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 คาบเรียน รวมทั้งสิ้น 12 คาบเรียน การจัดการเรียนรู้ 12 คาบเรียน ถือว่าครบตามจำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้และครบตามขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนแต่คี่ร์ มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาจุดมุ่งหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มาตรฐานที่ 4 ประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.2 ศึกษากระบวนการเรียนการสอนแต่คี่ร์ ประกอบด้วยขั้นตอนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ และขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอผลงาน หลัก ขั้นที่ 3 ขั้นอภิปรายเปรียบเทียบข้อมูล ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานประวัติศาสตร์ และขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอผลงาน หลักฐานหลัก ขั้นที่ 3 ขั้นอภิปรายเปรียบเทียบข้อมูล ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิสัมพันธ์กับหลักฐาน

2.3 ศึกษารายละเอียดสาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ จำนวน 3 หน่วยที่จะนำมาใช้จัดการเรียนการสอนร่วมกับกระบวนการเรียนการสอนแต่คี่ร์ ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การสถาปนารุงศรีอยุธยากับปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางการเมือง การปกครองและความมั่นคงภายในของอาณาจักรอยุธยา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ความสัมพันธ์ของโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความเจริญทางด้านศิลปวัฒนธรรมและสืบทอดเป็นมรดกทางภูมิปัญญาไทยสมัยอยุธยา หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 1 และการเสียกรุงศรีอยุธยา ครั้งที่ 2 จากนั้นนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความเหมาะสม

2.4 ศึกษาทฤษฎี ความหมาย ลักษณะและองค์ประกอบการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์เพื่อสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบหลักในการวัดความสามารถในการให้เหตุผลทาง

ประวัติศาสตร์ แล้วนำมาพิจารณาถึงความสัมพันธ์ร่วมกับกระบวนการเรียนการสอนแต่ควรพบว่ามีความสอดคล้องกัน

2.5 นำเป้าหมาย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และขั้นตอนการสอนของกระบวนการเรียนการสอนแต่ควรที่พิจารณา ร่วมกับการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ มาทำการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 12 แผน โดยสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนใน 1 หน่วยการเรียนรู้ ตามตารางที่ 8 ดังนี้

2.6 นำแผนหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ควร ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ เนื้อหาสาระ และความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.7 นำแผนหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ควรมาปรับปรุงตามข้อเสนอของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยได้รับคำแนะนำ ดังนี้

2.7.1 ปรับปรุงสาระสำคัญของหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์อยุธยาให้มีความสอดคล้องกัน และสะท้อนถึงขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนแต่ควร ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญอันจะนำไปสู่ความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์

2.7.2 ปรับปรุงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้มีลักษณะเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ปลายทางและจุดประสงค์การเรียนรู้นำทาง ให้สะท้อนความสามารถของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.7.3 ปรับปรุงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้

2.7.4 ปรับปรุงสาระการเรียนรู้โดยสรุปประเด็นสำคัญๆ ที่ผู้เรียนจะได้รับหลังการจัดการเรียนรู้ จากนั้นได้จัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอน วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้

2.7.5 ปรับปรุงการใช้ข้อคำถามนำเข้าสู่บทเรียนในชั้นที่ 1 ชั้นอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษาให้เป็นข้อคำถามที่เปิดกว้างหรือถามความรู้พื้นฐานของผู้เรียน และกำหนดแนวคำตอบไว้ในวงเล็บต่อท้ายคำถาม

2.7.6 ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นกระบวนการเรียนการสอนแต่ศึรให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และสาระการเรียนรู้

2.7.7 แก้ไขการอ้างอิงหลักฐานเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่นำมาใช้ให้มีความชัดเจนถูกต้อง

2.7.8 เพิ่มเอกสารหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในชั้นเปรียบเทียบข้อมูลจาก 1-2 หลักฐาน เป็น 3 หลักฐาน

2.7.9 รวบรวมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ สำหรับให้ผู้เรียนสืบค้นในชั้นตอนที่ 4 ชั้นปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานประวัติศาสตร์ โดยจัดทำเป็นเอกสารประกอบการเรียนการสอน วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.7.10 ปรับปรุงชื่อชั้นตอนที่ 5 เป็นชั้นนำเสนอผลงานเพื่อให้น่าสนใจและสอดคล้องกับผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

2.7.11 เพิ่มกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นตอนที่ 5 ชั้นนำเสนอผลงาน โดยเพิ่มกิจกรรมเขียนสรุปการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้สัมพันธ์กับแนวทางการพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์

2.7.12 ปรับปรุงใบความรู้ และใบงานให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร

2.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแต่ศึรให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน คือ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญทางการจัดการเรียนรู้ และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้องทางภาษา และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) โดยทำแบบสำรวจรายการให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาในแต่ละข้อโดยพิจารณาดังนี้

+ 1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องและความเหมาะสม

0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องและความเหมาะสม

- 1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ไม่มีความสอดคล้องและความเหมาะสม

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องยอมรับได้ ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ได้ค่า 1.00

2.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านได้ตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพื่อให้แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยได้ปรับปรุงแก้ไขในประเด็น ดังนี้

2.9.1 ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์กับ

ตัวชี้วัด

2.9.2 ปรับปรุงข้อความนำเข้าสู่บทเรียนในชั้นอภิปรายเพื่อกำหนด

ประเด็นศึกษาให้เป็นข้อความที่คำนึงถึงภูมิหลังของผู้เรียนหรือครอบครัว

2.9.3 ตรวจสอบความถูกต้องของคำถาม และแนวคำตอบให้ชัดเจนและแม่นยำ

2.9.4 แก้ไขหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในขั้นตอนที่ 2 ชั้นวิเคราะห์หลักฐานหลักให้สอดคล้องกับหลักฐานในใบงาน

2.9.5 ตรวจสอบประเด็นในการอภิปรายในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ให้นักเรียนเข้าใจความหมายในประเด็นต่าง ๆ อย่างชัดเจนและถูกต้อง

2.9.6 การนำหลักฐานทางประวัติศาสตร์มาใช้ประกอบการเรียนการสอน ต้องมีหลักการเลือกใช้ ช่วงเวลาของหลักฐานทางประวัติศาสตร์มีความสอดคล้องกัน และสามารถให้ข้อมูลที่ส่งผลต่อการก่อรูปความรู้ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน

2.9.7 ต้องมีการอธิบายหรือให้คำจำกัดความคำศัพท์ ชื่อต่าง ๆ ที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพราะจะสะท้อนความสัมพันธ์ของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้เป็นอย่างดี

2.9.8 แก้ไขรูปแบบการนำเสนอผลงานให้สอดคล้องกับ ระยะเวลา วิทยของ ผู้วิจัย

2.9.9 ข้อคำถามในใบงานควรมีความชัดเจนว่าต้องการคำตอบในลักษณะใด จากผู้เรียน

2.10 นำแผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย ที่เรียนวิชาประวัติศาสตร์ และกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โดยไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างเพื่อปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขสามารถ

ดำเนินการสอนได้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ยึดหยุ่นกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นที่ 4 ชั้น ปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานประวัติศาสตร์ เนื่องจากคำนึงถึงความปลอดภัยในการค้นคว้าหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์จากแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ จัดทำ เป็นเอกสารประกอบการเรียนการสอน วิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ไว้สำหรับให้ผู้เรียนได้สืบค้นเพิ่มเติม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แนะนำแหล่งสืบค้นหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ให้นักเรียนได้ศึกษามาก่อน ตลอดจนสิ่งสำคัญที่ได้จากการบันทึกหลังแผนการจัดการ เรียนการสอนประวัติศาสตร์ของผู้วิจัย คือ ขณะทำการเรียนการสอนต้องสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมในชั้นต่าง ๆ ผู้วิจัยต้องอธิบายเพิ่มเติม และใช้ คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด ตอบคำถาม และมีความรับผิดชอบในการทำงาน ทั้งนี้ เพราะกิจกรรมต้อง อาศัยสมาธิความสนใจใฝ่เรียนรู้ของผู้เรียน และกระบวนการกลุ่มเป็นสำคัญ ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ให้ คำแนะนำและเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้

2.11 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร่ไปใช้เป็น เครื่องมือในการวิจัยโดยทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา เป็น แบบทดสอบแบบปรนัย เลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยการกำหนดให้ค่าคะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบถูกได้ 0 คะแนน โดยมีขั้นตอนสร้างและการหาประสิทธิภาพของ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา มีดังนี้

3.2.1 ศึกษารายละเอียดของหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย กลุ่ม สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หนังสือ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา ศึกษาทฤษฎีหลักการเขียนและการสร้างแบบทดสอบแบบปรนัย

3.2.2 ศึกษา โครงสร้าง ขั้นตอน เลือกและพัฒนาสาระการเรียนรู้ เพื่อนำไปสร้าง แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา

ตารางที่ 5 ตารางวิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง อาณาจักรอยุธยา

มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	เนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้	พฤติกรรมการเรียนรู้						รวม
				ความจำ	ความเข้าใจ	การประยุกต์ใช้	การวิเคราะห์	การประเมิน	การคิดสร้างสรรค์	
มาตรฐาน ที่ 4.1 และ 4.3	ส 4.1 ม.2/1,2,3 ส 4.3 ม. 2/1,2,3	การสถาปนา อาณาจักร อยุธยา	อธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อ การสถาปนาอาณาจักร อยุธยา	-	1	-	1	-	-	2
		พัฒนาการ อาณาจักร อยุธยาใน ด้านต่าง ๆ	อธิบายเกี่ยวกับ สถานภาพและอำนาจ ของกษัตริย์สมัยอยุธยา	1	2	-	1	-	-	4
			อธิบายเกี่ยวกับการจัด ระเบียบการเมืองการ ปกครองสมัยอยุธยา	1	1	1	2	-	-	5
			อธิบายเกี่ยวกับสภาพ สังคมวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาไทยสมัยอยุธยา	1	2	2	3	1	-	9
			อธิบายเกี่ยวกับสภาพ เศรษฐกิจและ ความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศสมัยอยุธยา	2	2	1	-	-	-	5
			อธิบายเกี่ยวกับความ เสื่อมและการสิ้นสุดของ อาณาจักรอยุธยา	2	1		2			5
รวม				7	9	4	9	1	-	30

3.2.3 สร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพัฒนาการอาณาจักรอยุธยา ให้ครอบคลุมกับเนื้อหาตามตารางวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้จำนวน 1 ฉบับ มีทั้งหมด 60 ข้อ โดยเป็นแบบทดสอบปรนัย จำนวน 4 ตัวเลือก โดยการกำหนดให้ค่าคะแนนคือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนนดังตารางวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้

3.2.4 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา และ ตารางวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการปรับปรุงข้อคำถามให้ชัดเจน และปรับตัวเลือกให้เหมาะสม

3.2.5 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน คือ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญทางการจัดการเรียนรู้ และผู้เชี่ยวชาญทางการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้องทางภาษา และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) โดยทำแบบสำรวจรายการให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาในแต่ละข้อ โดยพิจารณาดังนี้

+ 1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

- 1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องยอมรับได้ ซึ่งผลปรากฏว่าค่า IOC อยู่ที่ระดับ 1.00

3.2.6 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา จำนวน 60 ข้อ ไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 45 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

3.2.7 นำผลการทดลองมาวิเคราะห์เป็นรายข้อ เพื่อหาคุณภาพโดยการตรวจสอบคำนวณหาค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 – 0.80 พบว่า ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.35 - 0.50 และตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ (r) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.39

3.2.8 เลือกข้อสอบที่นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา จำนวน 30 ข้อ ที่ได้รับการคัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนด ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

ของแบบทดสอบปรนัยทั้งฉบับด้วยวิธีการคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (KR-20) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540: 123) ซึ่งปรากฏว่ามีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.97 มีค่าระดับความเชื่อถือได้สูงมากการนำไปใช้ได้ดีมาก

3.2.9 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4. การสร้างและพัฒนาแบบวัดความสามารถให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์

แบบวัดความสามารถให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ เป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย จำนวน 1 ฉบับ จำแนกเป็นการวัดผลก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 1 ฉบับ

การวัดความสามารถให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ โดยมีขั้นตอนการสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ดังนี้

4.1. ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ มีองค์ประกอบการวัด 3 ข้อสำคัญคือ 1) ตั้งคำถามสำคัญที่นำไปสู่การสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ 2) เปรียบเทียบและตีความเรื่องราวทางประวัติศาสตร์จากแหล่งข้อมูล/หลักฐาน 3) วิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องที่ตามบริบทของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

4.2. ผู้วิจัยได้ศึกษาและได้สร้างชนิดข้อคำถามที่ต้องการวัดเพื่อนำมาทำเป็นแบบวัดความสามารถให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้เกิดกระบวนการเชื่อมโยงและนำไปสู่การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์

4.3 ดำเนินการสร้างแบบวัดความสามารถให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ เป็นข้อสอบแบบอัตนัย จำนวน 1 ฉบับ จำแนกเป็นการวัดผลก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 1 ฉบับ

4.4. นำแบบวัดความสามารถให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

4.5. นำแบบวัดความสามารถให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและความสอดคล้องของเนื้อหา พิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวเลือก ที่หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวเลือกที่หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) โดยทำแบบสำรวจรายการให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาในแต่ละข้อ โดยพิจารณาดังนี้

- + 1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าแบบวัดมีความสอดคล้องกับเนื้อหา
- 0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าแบบวัดมีความสอดคล้องกับเนื้อหา
- 1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าแบบวัดไม่มีความสอดคล้องกับเนื้อหา

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องยอมรับได้ ซึ่งผลปรากฏว่าค่า IOC อยู่ที่ระดับ 1.00

4.6. นำแบบวัดความสามารถการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้

4.7. นำผลการทดลองมาวิเคราะห์เป็นรายข้อ เพื่อหาคุณภาพโดยการตรวจสอบหา

ค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 – 0.80 พบว่า ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.40 -0.49 และตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ (r) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.30-0.39 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.88 มีค่าระดับความเชื่อถือได้สูงมากการนำไปใช้ได้ดีมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โดยวิธีการดำเนินการทดลองของผู้วิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นเตรียมก่อนการทดลอง

1.1 ดำเนินการสร้างเครื่องมือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการเรียนการสอนแต่ครี 2) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ทางการเรียน 3) แบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแต่ครี

1.2 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนและแนะนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแต่ครี

1.3 ให้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำนวน 45 คน ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อวัดความรู้พื้นฐาน

2. ขั้นทดลองผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเอง ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแต่ครีที่สร้างไว้ 12 แผน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 เวลาในการทดลอง ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โดยการจัดการเรียนการสอนแต่ครี

2.2 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นเนื้อหาเรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา

ประกอบด้วยหัวข้อ ดังนี้ เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาในสาระการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ รายวิชา ส 22103 สาระที่ 4 มาตรฐานที่ 4.3 ตัวชี้วัดที่ 1 2 และ 3 เรื่อง อาณาจักร อยุธยา เกี่ยวกับหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การสถาปนากรุงศรีอยุธยากับปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการ ทางด้านการเมือง การปกครองและความมั่นคงภายในของอาณาจักรอยุธยา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ความสัมพันธ์ของโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่ส่งผลต่อ พัฒนาการและความเจริญทางด้านศิลปวัฒนธรรมและสืบทอดเป็นมรดกทางภูมิปัญญาไทยสมัย อยุธยา หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 1 และการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2

2.3 การดำเนินการสอน การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแต่ครี มี ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา เป็นการอภิปรายเกี่ยวกับเหตุการณ์ ทางประวัติศาสตร์ที่จะนำไปสู่การกำหนดคำถามสำคัญ การตั้งสมมติฐาน การกำหนดกรอบเนื้อหา เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและการศึกษาเนื้อหาสาระเพื่อนำไปสู่การศึกษาหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ที่ผู้เรียนต้องศึกษาค้นคว้าและตรวจสอบ

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์หลักฐานหลัก ผู้สอนจัดเตรียมหลักฐานขั้นต้นทางประวัติศาสตร์ ที่สำคัญจำนวน 1 ชิ้น เพื่อให้ผู้เรียนอภิปรายบริบทต่าง ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นเปรียบเทียบข้อมูล ผู้สอนจัดเตรียมหลักฐานขั้นต้นหรือชั้นรองทาง ประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางประเด็นทางประวัติศาสตร์ที่ศึกษาจำนวนที่มากขึ้นเพื่อให้ ผู้เรียนวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์และเชื่อมโยงข้อค้นพบดังกล่าวเพื่อนำไปสู่การ เปรียบเทียบกับข้อค้นพบที่ได้จากขั้นที่ 2

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานประวัติศาสตร์ผู้เรียนค้นคว้าและจัดเตรียม หลักฐานขั้นต้นหรือชั้นรองทางประวัติศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในขั้นที่ 2 โดยนำมาวิเคราะห์และตีความเพื่อนำสู่การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงที่ได้จากข้อ ค้นพบที่ 2 และ 3

ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอข้อค้นพบผู้เรียนนำเสนอเรื่องราวที่ศึกษาเพื่อตอบสนองสมมติฐาน อย่างมีเหตุผลมีความต่อเนื่องและมีการอ้างอิงข้อเท็จจริง โดยนำเสนอทั้งข้อมูลที่เป็นแนวคิดสนับสนุน และแนวคิดที่ขัดแย้งกับแนวคิดหลัก

3. ชั้นหลังทดลอง หลังจากที่เสร็จสิ้นในการทดลองใช้จริงกับกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 ผู้นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทดสอบหลังเรียน (Post-test) เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา ไปใช้กับกลุ่มทดลองและมาเปรียบเทียบกับกับแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pre-test)

3.2 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ไปใช้กับกลุ่มทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแต่ครั้ง มาดำเนินการต่อไปนี้

1.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา โดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และสถิติทดสอบค่าที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test Independent)

1.2 การวิเคราะห์ศึกษาความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดกระบวนการสอนแต่ครั้ง โดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และสถิติทดสอบค่าที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ผลการศึกษาผลการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่คิรีที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 45 คน ที่เรียนรายวิชา ส22103 ประวัติศาสตร์ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา ได้มาด้วยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา 2) แบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ แผนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่คิรี ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนและขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่คิรี เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ก่อนและหลังเรียนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่คิรี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ กระบวนการเรียนการสอนแบบโครงเรื่อง เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา ทดสอบก่อนและหลังเรียน โดยใช้ การสอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 ปรากฏผลดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการสอบก่อนและหลังเรียนโดยใช้ กระบวนการเรียนการสอนแบบโครงเรื่อง เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผลการเรียนรู้	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	t	Sig*
ก่อนเรียน	45	30	12.78	.498	-1.071	.002*
หลังเรียน	45	30	16.27	.523		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบโครงเรื่อง เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบโครงเรื่องแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 ที่กำหนดไว้ โดยคะแนนเฉลี่ยหลังจากการใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบโครงเรื่องในการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบโครงเรื่อง ($M = 16.27, S.D. = 0.52$) และก่อนการใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบโครงเรื่อง ($M = 12.78, S.D. = 0.49$)

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ก่อนและหลังเรียน โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิ์รของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ก่อนเรียน และหลังเรียนโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิ์รของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ความสามารถในการให้ เหตุผลทาง ประวัติศาสตร์	จำนวน นักเรียน	คะแนน เต็ม	คะแนน เฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	t	Sig*
ก่อนเรียน	45	9	3.76	0.86	17.44	.000*
หลังเรียน	45	9	7.24	1.0		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 พบว่า ค่าเฉลี่ยของความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิ์ร หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิริที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เป็นแบบกลุ่มเดียวมีการทดสอบก่อนและหลังเรียน (The one group pretest-posttest design) โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ประการดังนี้ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพัฒนาการอาณาจักรอยุธยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิริ ก่อนและหลังการทดลอง 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนการสอนแดคิริ ก่อนและหลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยที่เรียนรายวิชา ส22103 ประวัติศาสตร์ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องพัฒนาการอาณาจักรอยุธยา จำนวน 45 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนหน่วยการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิริ จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ที่ผ่านการตรวจหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.0 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องพัฒนาการอาณาจักรอยุธยาพบว่าค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.35 -0.50 และตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ (r) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.39 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.97 มีค่าระดับความเชื่อถือได้สูงมากการนำไปใช้ได้ดีมาก และ 3) แบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบทดสอบอัตนัย มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.96 มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.40 - 0.49 มีระดับที่ค่อนข้างยาก (ดี) และมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20-0.39 มีระดับที่จำแนกได้บ้างและมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.88 สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์ ค่าร้อยละ (%) ค่าดัชนีประสิทธิผล ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และทดสอบค่าที (t- test) สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่คี่ร์ที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่คี่ร์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพัฒนาการของอาณาจักรอยุธยา สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่คี่ร์มีความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่คี่ร์ที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่คี่ร์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 เป็นผลสืบเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่คี่ร์ดังกล่าวเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งเห็นได้จากการที่นักเรียนสามารถกำหนดคำถามสำคัญตั้งสมมติฐานวิเคราะห์เปรียบเทียบตีความหลักฐานและเชื่อมโยงข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของกระบวนการเรียนการสอนแแต่คี่ร์ ที่ซัยรตัน โตศิลา (2555: 134–138) เสนอไว้ว่า กระบวนการเรียนการสอนแแต่คี่ร์เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นสำหรับจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้พัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแแต่คี่ร์มีความเชื่อมโยงกับการพัฒนานักเรียนให้เกิดกระบวนการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ดังจะเห็นได้จากกระบวนการเรียนการสอนดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษาเป็นการอภิปรายเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่จะนำไปสู่การกำหนดคำถามสำคัญ และการศึกษาระยะเพื่อนำไปสู่การศึกษาหลักฐานเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่นักเรียนต้องศึกษาและตรวจสอบสอดคล้องกับการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ในการถามโดยผู้สอนและนักเรียนมีแนวทางในการถามและวิธีการหาคำตอบโดยการอภิปราย วิเคราะห์

หลักฐาน สามารถเลือกใช้และเปรียบเทียบแหล่งข้อมูลเพื่อทำการยืนยันหลักฐานการปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานและการนำเสนอข้อมูล พร้อมทั้งทำการวิเคราะห์บริบทและอธิบายสาเหตุและผลสืบเนื่องที่ตามมาในเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์

กระบวนการเรียนการสอนแแต่คี่ร์นี้มีลักษณะเด่นคือ การที่นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบซึ่งมีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในยุคปัจจุบันที่เน้นจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ยึดหลักว่านักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้โดยการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนให้สามารถพัฒนาตนเองได้ ได้ลงมือศึกษาค้นคว้าคิดแก้ปัญหาและปฏิบัติงานเพื่อสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนจัดสถานการณ์ให้เอื้อต่อการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับ ชัยรัตน์ ไตศิลา (2555) ที่ได้พัฒนากระบวนการเรียนการสอนแแต่คี่ร์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า 1) กระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นตอนอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา (2) ขั้นวิเคราะห์หลักฐานหลัก (3) ขั้นเปรียบเทียบข้อมูล (4) ขั้นปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และ (5) ขั้นนำเสนอข้อค้นพบ 2) คุณภาพของกระบวนการเรียนการสอนซึ่งพิจารณาจากผลของการทดลองใช้กระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีดังนี้ 2.1) ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนจากกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2) ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์หลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.3) ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนจากกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้น นักเรียนสามารถกำหนดคำถามสำคัญ ตั้งสมมติฐานวิเคราะห์ เปรียบเทียบ ตีความหลักฐาน และเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของเส้นเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

และยังสอดคล้องกับยุทธศิลป์ แพลนนาค (2557) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแแต่คี่ร์ที่มีต่อทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่าทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณทางประวัติศาสตร์ของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนการสอนแแต่คี่ร์ มีพัฒนาการของคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณทางประวัติศาสตร์ จำนวน 4 ครั้ง ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.67 17.03 20.63 และ 23.60 ตามลำดับ สอดคล้องกับที่ขมูล คำงาม (2560) ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบการ

เรียนรู้มนทัศน์ทางประวัติศาสตร์ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR พบว่า นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่คิร มีผลการเรียนรู้มนทัศน์ทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่คิร มีความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 เพราะครูได้เริ่มต้นจากวิธีการตั้งคำถามนำโดยใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ และใช้แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่จริงในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นสื่อในการนำเข้าสู่บทเรียนและเพื่อกระตุ้นความสงสัยใคร่รู้ให้นักเรียนได้ตั้งคำถามจากแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เช่น วัดพุทไธศวรรย์ วัดพนัญเชิง ป้อมเพชร บึงพระรามพระราชานุสาวรีย์พระเจ้าอู่ทอง โดยครูนำข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น ข้อความในพระราชพงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ร่วมกับหลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น ภาพวาดโคลงภาพพระราชพงศาวดารแผนที่กรุงศรีอยุธยาฉบับวิงบอน โดยนักเรียนตั้งสมมติฐาน และฝึกให้นักเรียนวิเคราะห์หลักฐาน เปรียบเทียบข้อมูลเชื่อมโยงหลักฐานจนสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากกระบวนการเรียนการสอนแต่คิร ซึ่งสอดคล้องกับ Van Drie et al. (2015: 45) ที่ได้วิจัยเรื่อง ผลของการเรียนการสอนที่มีต่อคุณภาพของการเขียนในประวัติศาสตร์ พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองคะแนนสูงกว่าคุณภาพการให้เหตุผลเชิงประวัติศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม คะแนนค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อคุณภาพข้อความก่อนการทดลองและหลังการทดลองและหลังการทดลองใช้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ และยังสอดคล้องกับ Susan De La Paz (2005) ที่ได้วิจัยเรื่องผลของการสอนในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ พบว่า เมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียน 62 คนในกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการสอนทั้งสองรูปแบบนักเรียนในกลุ่มทดลอง แสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญในเป้าหมายกลยุทธ์ในระหว่างการสอนเขียนประวัติศาสตร์เรียงความที่แม่นยำและโน้มน้าวใจมากขึ้นอยู่ในระดับ 0.87 สูงกว่าในกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับ Andrew Cloutier (2013) ที่ได้วิจัยผลการเรียนรู้สังคมศึกษา พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ thematic-based social studies program มีความสามารถในการอนุมานประวัติศาสตร์และทัศนคติและที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ทั้งนี้ ในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ตามกระบวนการเรียนการสอนแต่คิร ได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ในแต่ละขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา นักเรียนได้ตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์ผ่านกิจกรรมการอ่านหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อศึกษาประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ความคิดและสาระสำคัญที่ผู้สร้างหลักฐานต้องการสื่อจากหลักฐาน โดยสาระสำคัญดังกล่าวเป็นแก่นของเรื่องที่มีสาระครอบคลุมหลักฐานทั้งหมด ขั้นนี้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ผ่านกิจกรรมการอ่าน การตั้งคำถาม การอภิปรายและการตั้งสมมติฐาน ในระยะแรกการตั้งคำถามของนักเรียนในแบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ เป็นการสังเกตข้อความในหลักฐานมากับภาพประกอบหลักฐานยังไม่ครอบคลุมเนื้อหาในหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพราะ ครูจึงยกตัวอย่างประเภทคำถามในนักเรียนดูและฝึกการตั้งคำถาม ส่วนในขั้นที่ 2 3 และ 4 การตั้งคำถามของนักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นตามลำดับ นักเรียนได้สะท้อนการเรียนรู้เกี่ยวกับการอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อยุธยา โดยที่ผู้สอนแนะนำประเภทของการตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านแบบวัดความสามารถทางการให้เหตุผลประวัติศาสตร์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 8 ตัวอย่างการบันทึกคำถามแต่ละประเภท ในแบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ จากผลงานนักเรียนคนที่ 1

ประเภทคำถาม	ตัวอย่างคำถาม
เชิงบรรยาย	จงอธิบายรัฐเกษตรกรรม
เชิงสาเหตุ	ทำไมจะต้องเก็บภาษีอากร
เชิงเปรียบเทียบ	การค้ากับต่างประเทศกับการค้าภายในอาณาจักรมีความแตกต่างกันอย่างไร
เชิงประเมินค่า	การเก็บภาษีมีผลดีและผลเสียอย่างไร

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์หลักฐานหลัก นักเรียนได้ให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ผ่านกิจกรรมการอ่านหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อสรุปสาระสำคัญเบื้องต้นทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ ผู้เขียนหัวข้อหลัก ช่วงเวลาที่เขียน ประเภทของหลักฐานและวิเคราะห์หลักฐานตามประเด็นดังนี้

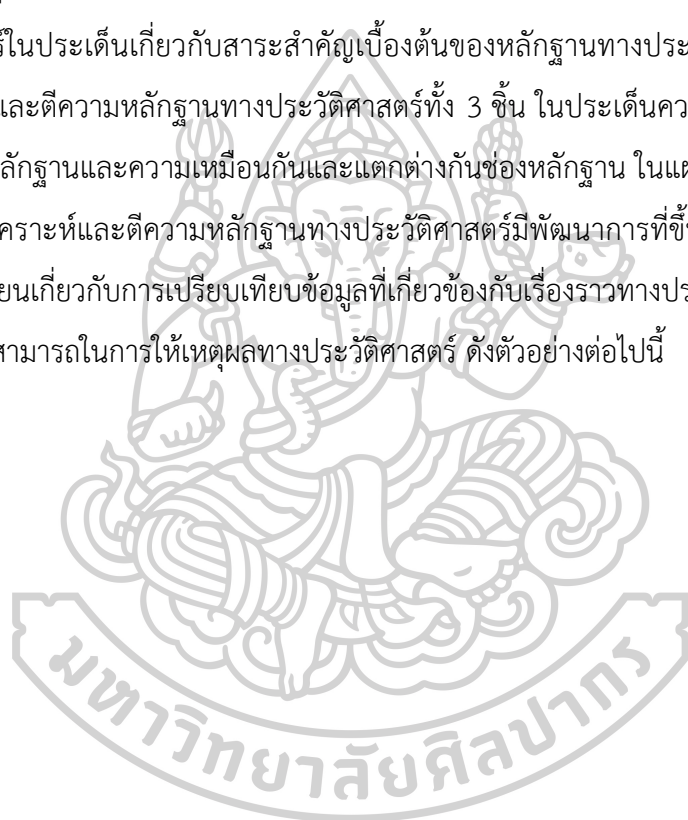
- 1) สาระสำคัญ/แนวคิดของหลักฐาน
- 2) วัตถุประสงค์ของผู้เขียน
- 3) อคติของผู้เขียน และ
- 4) ประเด็นคำถามที่มีต่อเนื้อหาในหลักฐานดังกล่าวในขั้นนี้นักเรียนได้พัฒนา

ความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ผ่านกิจกรรมการศึกษาหลักฐาน การอภิปรายเกี่ยวกับสาระสำคัญเบื้องต้นทางประวัติศาสตร์การวิเคราะห์หลักฐานประวัติศาสตร์ใน ระยะแรกนักเรียนสามารถสรุปสาระสำคัญเบื้องต้นทางประวัติศาสตร์ครุต้องเตรียมหลักฐานให้กับ นักเรียนตามประเด็นต่าง ๆ ได้ครบถ้วน เช่น วัตถุประสงค์ของผู้เขียนและประเด็นคำถามที่มีต่อ เนื้อหาในหลักฐานดังกล่าว ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 และ 3 การวิเคราะห์หลักฐานตามประเด็น ต่าง ๆ ของนักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นตามลำดับ นักเรียนได้สะท้อนการเรียนรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ หลักฐานหลักที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ผ่านตารางการวิเคราะห์หลักฐาน ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบหลักฐานและวิเคราะห์หลักฐาน จากผลงานนักเรียนคนที่ 2

หลักฐานทางประวัติศาสตร์	ประเภท	สาระสำคัญ	ที่มา	ความจริง	ข้อเท็จจริง	ข้อคิดเห็น	ข้อค้นพบ
1. สภาพภูมิศาสตร์ของสยามในเอกสารโปรตุเกส	ลายลักษณ์อักษร	สยามมีอาณาเขตกว้างใหญ่มี 2 ฤดู	มาเรียดา กงโกเซา ฟลออิช		สยามมี อาณาจักรกว้างใหญ่	สยามมีเขต กว้างใหญ่มี คลองหลายสาย มีประชากรหนาแน่น	
2. ที่ตั้งอาณาเขตของอาณาจักรสยาม	ลายลักษณ์อักษร	อาณาจักรสยามมีอาณาเขตจากทิศเหนือจรดใต้ ยาวกว่า 300 ลีเยอ	เดอร์ บรูซ็อง		อาณาจักรสยามแบ่งออกเป็น 11 แคว้น	สยามเป็นชื่อ แคว้นที่สำคัญ	เมืองหลวงของสยามคือ โอเดีย (อยุธยา)
3. ที่ตั้งของประเทศสยาม	ลายลักษณ์อักษร	ประเทศสยามเป็นอาณาจักรใหญ่มีอาณาเขตติดต่อกับหลายอาณาจักร	โยสล์ สเคาเต็น	อยุธยาตั้งอยู่บนเกาะเล็ก ๆ บนแม่น้ำเจ้าพระยา	ประเทศสยามเป็นอาณาจักรใหญ่มีชื่อเสียงรู้จักทั่วไป	อยุธยาเป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์	

ขั้นที่ 3 ขั้นการเปรียบเทียบข้อมูล นักเรียนได้เรียนรู้การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ผ่านกิจกรรมการอ่านเปรียบเทียบ วิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ผู้สอนได้จัดเตรียมไว้สำหรับการเรียนรู้ในขั้นที่ 2 กับขั้นที่ 3 ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไรมีลักษณะอย่างไรบ้างและข้อค้นพบที่ได้จากหลักฐานดังกล่าวมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ในขั้นนี้ นักเรียนได้พัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ผ่านกิจกรรมวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์การเปรียบเทียบและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐานประวัติศาสตร์ทั้ง 3 ชั้น ในระยะแรกนักเรียนสามารถวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในประเด็นเกี่ยวกับสาระสำคัญเบื้องต้นของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ แต่ในช่วงการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ทั้ง 3 ชั้น ในประเด็นความสัมพันธ์ของหลักฐานลักษณะของหลักฐานและความเหมือนกันและแตกต่างกันของหลักฐาน ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 และ 3 การวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์มีพัฒนาการที่ขึ้นตามลำดับ นักเรียนได้สะท้อนการเรียนรู้เกี่ยวกับการเปรียบเทียบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อยุธยา ผ่านแบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำสั่ง ให้นักเรียนศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์แล้วตอบคำถาม

<p>หลักฐานชิ้นที่ 1</p> <p>... จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (พ.ศ. ๒๔๖๓) งดสถาปนาพระพุทธรูปเจ้า เจ้าพระยาเมธิน ศักดิ์ราช (พ.ศ. ๒๔๖๓) วัน ศุกร์ที่ ๖ ค่ำ เดือน ๕ ราวรุ่งเช้า ๓ นาฬิกา ๕ บาท นาถสถาบันการพระนครหรืออยุธยา</p> <p>ศักราช ๒๔๖๓ รัชกาลที่ ๙ (พ.ศ. ๒๔๖๓) งดสถาปนาพระพุทธรูปเจ้า เจ้าพระยาเมธิน นพทพ จิตรพรหมราชที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ๒๕๖๓ ๒๕๖๓ (พ.ศ. ๒๕๖๓) สมเด็จพระบรมราชินีนาถเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ๒๕๖๓ ๒๕๖๓ พระนครหรืออยุธยา แต่ท่านจึงให้สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ๒๕๖๓ ๒๕๖๓</p> <p>ที่มา : พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพันจันทนุภาค (เจิม) และพระราชพงศาวดารกรุง ศรีอยุธยาฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ คำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การขุนหลวงหาวัด . นนทบุรี : สำนักพิมพ์วิบูลย์กิจ, ๒๕๕๓ หน้า ๕๑๐</p>	<p>หลักฐานชิ้นที่ 3</p> <p>“.....ราชธานียุคสมัยธนบุรีมีอยู่ 3 สาย และมีสาขาคู่ใหญ่คือนครหลวงใหญ่กว่า ซึ่งกว้าง ประมาณ 1 ถึง 4 กม.) จากบริเวณที่เป็นเขตพระราชวังประมาณ 30 ถึง 120 กม.) หรือ ขนาด 300-400 คูโบ สามารถปลูกและเลี้ยงสัตว์ ส่วนเรือนใหญ่อยู่ต่อจากวังเก่า เพราะคิดเป็น คงทนกว่าบ้านเรือนธรรมดาบ้านไม้ได้ ชาวบ้านมีความเชื่อเรื่องผีที่เรียกว่าผีเจ้าพ่อ หรือผีเจ้าแม่กวนอิม และพ่อตาบ้านเก่าคือบ้านเจ้าพ่อตา และบ้านเจ้าแม่กวนอิม หลายสายโดยผ่านเจ้าผู้ครองเมืองและบ้านเจ้าแม่กวนอิม ทำให้มีลักษณะบ้านเมืองหรือ บ้านสองชั้น ทางเมืองและบ้านเจ้าแม่กวนอิมอยู่ชั้นใน ตึกบ้านเก่าจะเป็นตึกธรรมดา ตึกบ้านเจ้าแม่กวนอิมจะ ใหญ่ได้...”</p> <p>ที่มา ปีเตอร์ ฮาร์ตลีย์, ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมเมืองเก่าอยุธยาอยุธยา . แปลโดย สันติ ๒. โสภณกุล, กรุงเทพฯ : กวีนิพนธ์, ๒๕๒๖, หน้า ๖</p>
<p>หลักฐานชิ้นที่ 2</p> <p>ภาพแผนที่ของกรุงศรีอยุธยา หรือ อยุธยาอยุธยาหรือเมือง นครหลวงอยุธยาอยุธยา เป็นเมืองของ โยชิสเนต วิจิตรศิลป์ ภาพนี้แสดงให้เห็นถึงกรุงศรีอยุธยาอยุธยาเป็นเมืองที่มีแม่น้ำล้อมรอบหลายสาย คือ เจ้าพระยา ลพบุรี และป่าสัก ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่มา http://ajayathra.blogspot.com/2010/05/ajayathra-post_26.html</p>	<p>หลักฐานชิ้นที่ 4</p> <p>“.....พระนครหรืออยุธยา จึงอยู่ในภูมิภาคที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดและมีชีวิตความเป็น อยู่สูง เพราะทุก ๆ ปี น้ำจะท่วมพื้นที่ถึง 6 เดือน ทำให้ต้องปลูกกบและเลี้ยงปลาเป็นการป้องกัน ให้ศัตรูอยู่ไม่ได้ คืออย่างอื่นที่ปลูก.....และพระนครหรืออยุธยาเป็นราชธานีและเป็นบริเวณ ของพระมหากษัตริย์ บรรดาขุนนางข้าราชการบ้านเมืองทั้งหลายที่ปรอง คือผู้พิชิตพระนครหรืออยุธยา นี้ เมืองฯ มีที่อยู่บนเกาะเมืองฯ ในแม่น้ำเจ้าพระยา ทั้งสี่รอบนอกเป็น ๒ ชั้นไปทั่วทุกทิศ รอบ กรุงศรีอยุธยาเมืองเก่าและเมืองใหม่เป็นเมืองใหม่ เป็นนครหลวงที่กว้างขวางใหญ่โตมาก ภายในนครหลวงมีแม่น้ำหรือลำน้ำสายสั้น ๆ เป็นลำน้ำที่ขุดขึ้นใหม่เพื่อระบายน้ำและป้องกัน ศัตรูเข้ามารบกวน”</p> <p>ที่มา โสภณ ๒. โสภณกุล “อยุธยาอยุธยาอยุธยา” สานฝันในรัชสมัยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ และสมเด็จพระ พระเจ้าบรมวงศ์เธอฯ” ใน ประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก เล่ม 262-266, หน้า 1</p>
<p>หลักฐานชิ้นที่ 5</p> <p>“.....ชีวิตในวังและในวังนอก ทั้งสองชั้นมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่หรูหราและ เนื้อที่ที่ออกไป เป็นที่อยู่ของขุนนางและครอบครัวในวังและในวังนอก บ้านเรือนเป็นบ้านค้ำ น้ำจะท่วมบ้านเป็นเวลาราวหนึ่งปี ไม่เชื่อศอกจะคิดค้นในเวลาหลายสิบปี ทำให้บ้าน แม้จะขึ้นและท่วมเจ้าไปบนแผ่นดิน เหตุนี้เองจึงทำให้มีเมืองอยุธยาอยุธยา...”</p> <p>ที่มา บาทหลวงชาลส์, ๒๕๑๒ ส. โสภณกุล, จดหมายเหตุการเดินทางสู่ประเทศไทย ของบาทหลวงชาลส์, กรุงเทพฯ:กรมศิลปากร, 2517</p>	

จากข้อมูลข้างต้นหลักฐานที่ 1 หลักฐานที่ 2 หลักฐานที่ 3 หลักฐานที่ 4 และหลักฐานที่ 5 มีความสอดคล้องกันเกี่ยวกับปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อการสถาปนากรุงศรีอยุธยาอย่างไร จงอธิบาย

ตอบ ปัจจัยทางภูมิศาสตร์คือน้ำ เพราะมีแม่น้ำล้อมรอบสามสาย คือลพบุรี เจ้าพระยาป่าสัก ส่งผลดีต่อการค้าขาย และปัจจัยที่ทำให้พระเจ้าอยู่หัวทรงเลือกกรุงศรีอยุธยาเพราะเกาะเมืองจะมีน้ำท่วมทำให้มีแม่น้ำเป็นกำแพงเมืองส่งผลต่อความมั่นคงทางด้านยุทธศาสตร์ของเมืองในการป้องกันข้าศึกที่จะยกทัพมา

แผนภาพที่ 2 การเปรียบเทียบหลักฐานจากผลงานนักเรียนคนที่ 3

ขั้นที่ 4 ขั้นการปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานประวัติศาสตร์ นักเรียนได้ให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ผ่านกิจกรรมการวิเคราะห์และตีความหลักฐานประวัติศาสตร์ที่ผู้เรียนไปสืบค้นและรวบรวมมา สรุปสาระสำคัญเบื้องต้นของหลักฐานประวัติศาสตร์และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในขั้นที่ 2 3 และ 4 ในขั้นนี้ นักเรียนได้พัฒนาการเรียนรู้การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ผ่านกิจกรรมวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์การสรุปสาระสำคัญเบื้องต้นของหลักฐานทางประวัติศาสตร์และการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในขั้นวิเคราะห์หลักฐานหลักและขั้นเปรียบเทียบข้อมูลในระยะเวลาที่ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และตีความหลักฐานประวัติศาสตร์ในประเด็นเกี่ยวกับสาระสำคัญเบื้องต้นของหลักฐานประวัติศาสตร์ได้ดี แต่การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลหลักฐานประวัติศาสตร์ในขั้นที่ 2 3 กับขั้นที่ 4 ยังเป็นการคัดลอกข้อความและสรุปไม่ตรง

ประเด็น ในแผนหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 และ 3 การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลหลักฐานประวัติศาสตร์ในชั้นที่ 2 3 กับชั้นที่ 4 มีพัฒนาการที่ขึ้นตามลำดับนักเรียนได้สะท้อนการเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อยุธยา ผ่านแบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ให้นักเรียนฝึกเปรียบเทียบการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 1 และการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2		
ประเด็นที่ศึกษา	การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 1	การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2
1. ช่วงเวลา (พ.ศ.)	2112	2310
2. กษัตริย์ไทย	พระมหินทราธิราช	พระเจ้าเอกทัศ
3. กษัตริย์พม่า	พระเจ้าบุเรงนอง	พระเจ้ามังระ
4. สาเหตุของการเสียกรุง	ความต้องการขยายอาณาจักรของอาณาจักรตองอู	ราชวงศ์คองบองพม่าต้องการทำลายกรุงศรีอยุธยาเพราะต้องการคู่แข่งทางด้านเศรษฐกิจ
5. ผลที่เกิดขึ้น	กรุงศรีอยุธยาตกเป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรตองอู	กรุงศรีอยุธยาถูกทำลายและเศรษฐกิจย่ำแย่

แผนภาพที่ 3 การเปรียบเทียบหลักฐาน จากผลงานนักเรียนคนที่ 4

ชั้นที่ 5 ขึ้นการนำเสนอผลงาน นักเรียนได้เรียนรู้การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ผ่านกิจกรรมการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ผู้สอนได้จัดเตรียม นักเรียนต้องประเมินหรือตัดสินความน่าเชื่อถือของเนื้อเรื่องหรือหลักฐานประวัติศาสตร์ทั้งด้านเนื้อหา วิธีการนำเสนอของผู้เขียนอย่างมีเหตุผล ชัดเจนและครอบคลุมทุกประเด็น การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์และนำเสนอผลงานในรูปแบบต่าง ๆ ในขั้นนี้ นักเรียนได้พัฒนาการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ผ่านกิจกรรมการวิเคราะห์ตีความและประเมินความน่าเชื่อถือหลักฐานประวัติศาสตร์ ไม่ครอบคลุมทุกประเด็นและเหตุผลไม่สอดคล้องกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 และ 3 การตอบคำถาม การเขียนอธิบายเหตุผลและการเขียนผลสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ ที่ขึ้นตามลำดับ นักเรียนได้สะท้อนการเรียนรู้เกี่ยวกับการนำเสนอผลงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อยุธยา ผ่านแบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- กิจกรรมช่วยนี้ช่วยให้เข้าใจที่มาของการเลือกใช้ จับคู่หลักฐานกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์
- ทำให้รู้ว่า เรื่องราวนี้ / เหตุการณ์สำคัญนี้ ควรเลือกใช้หลักฐานอะไร
- เข้าใจว่า สาเหตุที่พระเจ้าอยู่หัวเลือกตั้งเมืองอยุธยา เพราะ มีแม่น้ำล้อมเกาะเมืองข้าศึกเข้าเมืองไม่ได้
- สาเหตุของการเก็บภาษีอากรของในอดีต กับปัจจุบัน ทุกคนต้องเสียภาษี
- จากข้อมูลหลักฐาน พบว่า ชีวิตของคนสมัยก่อนมีความลำบากมาก ซึ่งต่างจากที่เราดูละครมาก ๆ
- พออ่านหลักฐานไปแล้วพบว่า สถาบันพระมหากษัตริย์มีความสำคัญอย่างมากในสมัยอยุธยา เพราะท่านทรงเป็นผู้นำในการกอบกู้ชาติบ้านเมืองและพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ
- การเสียกรุงศรีอยุธยาทั้ง 2 ครั้ง มีสาเหตุที่แตกต่างกันเพราะ จุดมุ่งหมายต่างกัน

แผนภาพที่ 4 ชิ้นงานที่เด็กนำเสนอจากผลงานนักเรียนคนที่ 5

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้สำหรับครูผู้สอน การใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ครีร์ ดังนี้

1.1 ผู้สอนที่จะนำกระบวนการเรียนการสอนแต่ครีร์ ไปใช้ควรให้ความสำคัญกับการออกแบบการเรียนการสอนมากขึ้นเนื่องจากผู้สอนต้องคัดเลือกเนื้อหาสาระที่เป็นประเด็นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วิเคราะห์เนื้อหาสาระและจัดลำดับเนื้อหาสาระเหล่านั้นอย่างเป็นระบบรวมทั้งต้องมีการสำรวจและศึกษาแหล่งแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ทั้งหลักฐานชั้นปฐมภูมิและทุติยภูมิให้มีความหลากหลายและครอบคลุมประเด็นที่นักเรียนศึกษาเพื่อนำไปสู่การคัดเลือกหลักฐานที่มีความสำคัญและเสนอแนะหลักฐานประวัติศาสตร์ที่ต้องการให้นักเรียนนำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

1.2 ในระหว่างการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามกระบวนการเรียนการสอนแต่ครีร์นี้ผู้สอนต้องกระตุ้นนักเรียนโดยการตั้งคำถามนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยวิธีการยกประเภทของคำถามมาให้ผู้เรียนเลือกตั้งคำถาม เช่น ประเภทคำถามเชิงสาเหตุ จะมีวิธีการตั้งคำถามอย่างไร มีคำว่าทำไม เพราะเหตุใด การยกตัวอย่างประกอบที่สอดคล้องกับบริบทของเนื้อหา การระดมความคิดเพื่อร่วมกันวิเคราะห์ตีความ เปรียบเทียบสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากหลักฐานประวัติศาสตร์ เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถใช้ความคิดเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ต่อไป

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ตามกระบวนการเรียนการสอน แดคี่ร์นี้ 5 ขั้นตอน ก่อนการให้นักเรียนวิเคราะห์หลักฐานครั้งต่อไป เพื่อให้ผู้สอนจะสามารถประเมิน การพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนและทำให้นักเรียนได้ทราบ ข้อบกพร่องของตนเองในประเด็นต่าง ๆ ทั้งนี้ผู้สอนควรให้ความสำคัญโดยเฉพาะโดยขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา นักเรียนต้องมีความรู้พื้นฐานอย่างถูกต้อง แล้วจะสามารถศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีความเข้าใจ และสามารถตั้งสมมติฐานได้ อย่างถูกต้อง

ขั้นที่ 3 ขั้นเปรียบเทียบข้อมูล เมื่อนักเรียนนำหลักฐานทางประวัติศาสตร์มาศึกษา นักเรียนควรอ่านสรุปสาระสำคัญของเบื้องต้นของหลักฐานทางประวัติศาสตร์และวิเคราะห์หลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ตามประเด็นต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งกิจกรรมการอ่านกระบวนการกลุ่มและการเขียนสรุป ดังนั้นผู้สอนควรให้นักเรียนศึกษาอกเวลาเรียนและคอยติดตามผลการทำงานของนักเรียนอย่าง ใกล้ชิด แล้วนำผลงานของนักเรียนมาสรุปในชั่วโมงเรียนถัดไปอีกครั้ง

ขั้นที่ 5 ขั้นการนำเสนอผลงาน นักเรียนบางคนอาจมีความประหม่าในการนำเสนอ ผลงานหน้าชั้นเรียน ผู้สอนควรแนะนำเทคนิคและวิธีการในการสื่อสาร การใช้สื่อประกอบการ วิเคราะห์ ตีความและประเมินความน่าเชื่อถือหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนบางกลุ่มอาจ คลาดเคลื่อนอันเนื่องมาจากมีคำศัพท์ทางประวัติศาสตร์ที่มีนิยามแฝงอยู่หรือมีข้อมูลไม่เพียงพอ ดังนั้น ผู้สอนต้องตรวจสอบผลงานของนักเรียนก่อน

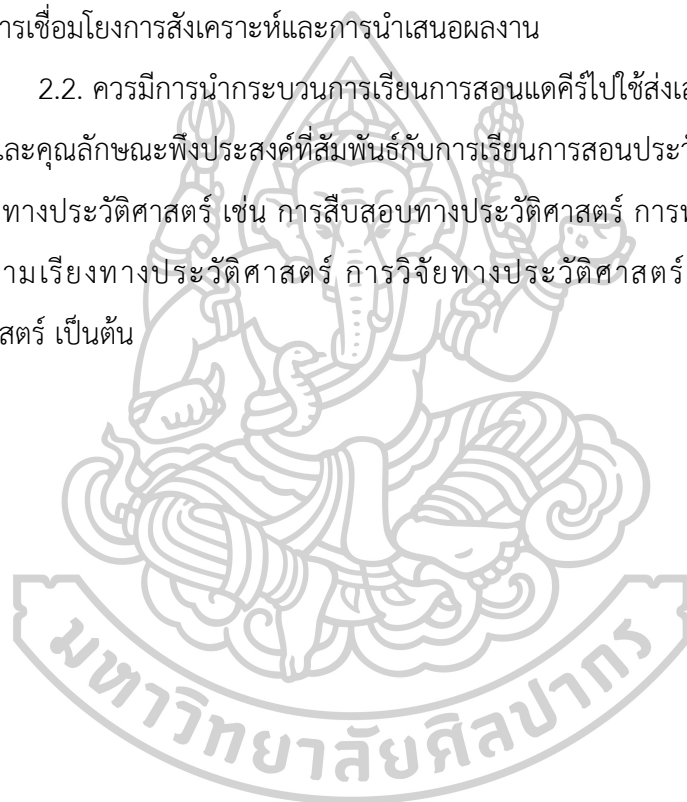
1.4 ผู้สอนที่นำกระบวนการเรียนการสอนแดคี่ร์ไปใช้ควรตระหนักถึงบทบาทของตนเอง ซึ่งเปลี่ยนจากการควบคุม กำกับการเรียนรู้มาเป็นผู้ที่คอยให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน ดังนั้น ผู้สอนควรศึกษาและทำความเข้าใจบทบาทของตนเองให้เกิดความชัดเจนก่อนที่จะมีการนำ กระบวนการเรียนการสอนนี้ไปใช้และ ผู้สอนควรส่งเสริมให้นักเรียนนำกระบวนการเรียนการสอน แดคี่ร์ ไปประยุกต์ใช้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันเพื่อให้เกิด ประโยชน์ต่อตนเองและสังคมต่อไป ซึ่งวิธีการเรียนรู้ที่สำคัญได้แก่ การอ่านการเขียนการสังเกต การฝึกตั้งคำถามการค้นคว้าการสืบสอบการวิเคราะห์การอภิปราย การตีความการลำดับเหตุการณ์ ตามช่วงเวลา การสังเคราะห์การนำเสนอผลงาน เป็นต้น อีกทั้งผู้สอนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยการสนับสนุนให้ผู้เรียนร่วมแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ เช่น การยกตัวอย่างหลักฐานที่ตนเองเคยพบเห็นและเปรียบเทียบกับหลักฐานที่ครูให้นักเรียนสังเกตเพื่อ

วิเคราะห์เปรียบเทียบ และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากตน ซึ่งเป็นการเปิดมุมมองทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลายให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. กระบวนการเรียนการสอนแต่ครั้งสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ที่บูรณาการร่วมกับการใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เช่น พิพิธภัณฑ์ อุทยานประวัติศาสตร์ อุทยานการเรียนรู้ เป็นต้น เนื่องจากกระบวนการเรียนการสอนได้ส่งเสริมทักษะต่าง ๆ อย่างหลากหลาย เช่น การอ่านการเขียน การตั้งคำถามการสังเกต การวิเคราะห์การตีความ การเปรียบเทียบการเชื่อมโยงการสังเคราะห์และการนำเสนอผลงาน

2.2. ควรมีการนำกระบวนการเรียนการสอนแต่ครั้งไปใช้ส่งเสริมความสามารถทักษะกระบวนการและคุณลักษณะพึงประสงค์ที่สัมพันธ์กับการเรียนการสอนประวัติศาสตร์นอกเหนือจากการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ เช่น การสืบสอบทางประวัติศาสตร์ การทำประวัติศาสตร์นิพนธ์ การเขียนความเรียงทางประวัติศาสตร์ การวิจัยทางประวัติศาสตร์ การประยุกต์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. (2543). **คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนประวัติศาสตร์ประวัติศาสตร์ไทย: จะเรียนจะสอนกันอย่างไร**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2553). **แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2553). **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กาญจนา สิริมุสิกะ. (2544). **สังคมศึกษา: การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง**. สงขลา: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- กอตชอล์ค. (2525). **การเข้าใจประวัติศาสตร์: มุขบทว่าด้วยระเบียบวิธีประวัติศาสตร์**. แปลจาก Understanding History: A Primer of Historical Method. แปลโดย จิตติมา พิทักษ์ไพรวรรณ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- จันทร์ฉาย ภัคอธิคม. (2545). **ประวัติศาสตร์นิพนธ์ (Historiography)**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เฉลิม นิติเขตต์ปรีชา. (2559). **เทคนิควิธีการสอนประวัติศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยรัตน์ โตศิลา. (2555). “การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ฤทธิ์ ศักดิ์แสน. (2560). “ผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศักร์ที่มีต่อการเข้าถึง

- ความรู้สึกลงทางประวัติศาสตร์และเจตคติต่อการศึกษาด้านประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- แถมสุข นุ่มนนท์. (2527). “ประวัติศาสตร์คืออะไร.” ใน **ปรัชญาประวัติศาสตร์**. ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และสุชาติ สวัสดิ์ศรี, บรรณาธิการ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2531). **หลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย**. นครปฐม: ม.ป.ท.
- ทิตนา แคมมณี. (2558). **ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิฆกุล คำงาม. (2560). “ผลของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการเรียนการสอน DACIR ที่มีต่อการเรียนรู้ในทัศนทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร และวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พรเพ็ญ ฮั่นตระกูล. (2556). “เทคนิคการสอนและการใช้นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์” ใน **ประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม และการศึกษา: รวมบทความไทยศึกษาเพื่อระลึกถึง ศาสตราจารย์ อธิอ โยเนะโอะ**. ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และฉลอง สุนทราวาณิชย์, บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์.
- พิชิต ฤทธิจัญญ. (2547). **การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2558). **การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). **วิธีวิจัยทางการศึกษา**. นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยงยุทธ ชูแว่น. (2551). **ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ยุทธศิลป์ แปลนนาค. (2559). “ผลของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึที่มีต่อทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: นาน มีบุ๊คส์.
- ลาวัญญ์ วิทยาวุฑฒิกุล. (2533). **การสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยม**. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลย์ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2555). **ครูสังคมศึกษากับการพัฒนาทักษะแก่นักเรียน**. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ศศิพัชร จำปา. (2558). “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2557). **เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครู แนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2554). **การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สมประสงค์ น่วมบุญลือ. (2543). **ตรรกศาสตร์: หลักการใช้เหตุผล**. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- _____. (2558). **ตัวชี้วัด**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สืบแสง พรหมบุญ. (2527). “ปรัชญาประวัติศาสตร์.” ใน **ปรัชญาประวัติศาสตร์**. ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และสุชาติ สวัสดิ์ศรี, บรรณาธิการ. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์.
- สืบแสง พรหมบุญ. (2555). **รวมบทความทางประวัติศาสตร์ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สืบแสง พรหมบุญ**. ม.ป.ท.
- อดิศร ศักดิ์สูง. (2552). **ความคิดทางประวัติศาสตร์และวิธีวิทยาวิจัย**. สงขลา: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อาทร จันทิมล. (2556). **ประวัติของแผ่นดินไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- อานันท์ กาญจนพันธ์. (2543). **ความคิดทางประวัติศาสตร์และศาสตร์ของวิธีคิด**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- อาร์โนลด์ จอห์น เอช. (2560). **ประวัติศาสตร์ของประวัติศาสตร์**. แปลโดย ไชยันต์ รัชชกุล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อ่าน.
- อี.เอช.คาร์. (2531). **ประวัติศาสตร์คืออะไร (What is History?)**. แปลโดย ชาติชาย พณานานนท์. กรุงเทพฯ อักษรเจริญทัศน์.
- ฮิล ชาร์ล ปีเตอร์. (2513). **คำแนะนำเรื่องการสอนประวัติศาสตร์**. แปลโดย สำนักเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ. พระนคร: สำนักเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติ.

ภาษาต่างประเทศ

- De La Paz, S. (2005). “Effects of historical reasoning instruction and writing strategy mastery in culturally and academically diverse middle school classrooms.”

Journal of Educational Psychology 97, 2: 139-156.

Dewey, J. (1910). **How we think**. Lexington, MA: D.C. Heath.

Kelly, T., Meuwissen, K., & VanSledright, B. (2007). "What of history? Historical knowledge within a system of standards and accountability." **International Journal of Social Education** 22, 1: 115-145.

Manzo, K. (2005). "Social studies losing out to reading, math." *Education Week* 24, 27: 1-17.

Marzano, R. J. (2007). **The art and science of teaching: A comprehensive framework for effective instruction**. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.

Marzano, R. J. (2010). "Teaching inference." **Educational Leadership** 67, 7: 80-81.

Ross, L. (1977). "The intuitive psychologist and his shortcomings: Distortions in the attribution process." **Advances in Experimental Social Psychology** 10: 173-220.

Seixas, & S. Wineburg. (n.d.). **Knowing, teaching, and learning history: National and international perspectives**. NY: New York University Press.

Seixas, P. (2000). **Schweigen! die Kinder! Or, does postmodern history have a place in the schools?** In P. N. NY: New York University Press.

U.S. Department of Education, (1988). **The nation's report card: U.S. history 1987**. Washington, DC, U.S. Department of Education.

Van Boxtel, C. (2004). Dialogic physics learning: Studying student interaction from three different perspectives. In J.L van der Linden & P. Renshaw (Eds.), *Dialogic Learning*. Dordrecht, Netherlands: Kluwer Academic Publishers.

Van Drie, J., & Van Boxtel, C. (2004). "Enhancing collaborative historical reasoning by providing representational guidance." **International Journal of Historical Learning, Teaching and Research** 4, 2: 6-14.

_____. (2008). "Historical reasoning: Towards a framework for analyzing students' reasoning about the past." **Educational Psychology Review** 20: 87-110.

Van Drie, J., Van Boxtel, C., Erkens, G., & Kanselaar, G. (2005). "Using representational tools to support historical reasoning in computer-supported collaborative learning." **Technology, Pedagogy and Education** 14, 1: 25-40.

- VanSledright, B. A. (2002). "Confronting history's paradox while teaching fifth graders to investigate the past." **American Educational Research Journal** 39: 1089-1115.
- _____. (2004). "What does it mean to think historically...and how do you teach it?." **Social Education** 68, 3: 230-236.
- _____. (2011). **The challenge of rethinking history education: On practices, theories, and policy**. New York, NY, Routledge. 170
- VanTassel-Baska, J. (1988). "Curriculum design issues in developing a curriculum for the gifted." **Comprehensive curriculum for gifted learners**, no: 53-76.
- _____. (1992). **Planning effective curriculum for gifted learners**. Denver, CO: Love Publishing Co.
- _____. (2003). **Content-based curriculum for high-ability learners: An introduction**. Waco, TX: Prufrock Press.
- _____. (2008). "What works in curriculum for the gifted." Presented at the 2008 Asia Pacific Conference on the Gifted, Singapore.
- Vgotsky, L. S. (1978). **Mind in society**. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Vicsek, L. (2010). "Issues in the analysis of focus groups: Generalisability, quanifiability, treatment of context and quotations." **The Qualitative Report** 15, 11: 122-141.
- Wineburg, S. (2001). **Historical thinking and other unnatural acts: Charting the future of teaching the past**. Philadelphia, PA: Temple University Press.

ภาคผนวก

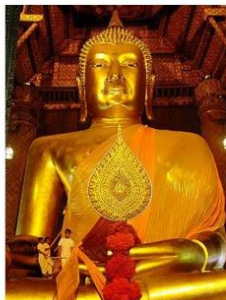

-ตัวอย่าง-

แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 1	
เรื่อง การสถาปนากรุงศรีอยุธยาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการด้านต่างๆ ของกรุงศรีอยุธยา	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	วิชา 2 ชั่วโมง
รายวิชา ประวัติศาสตร์	เวลา 2 ชั่วโมง
มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	
ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญ ของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ	
ม. 2/1 ประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในลักษณะต่าง ๆ	
ม. 2/2 วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความจริงกับข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์	
ม. 2/3 เห็นความสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือ	
ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทยวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทยมีความรักความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย	
ม. 2/1 วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรอยุธยาและบุรีในด้านต่าง ๆ	
ม. 2/2 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา	
สาระสำคัญ	
อาณาจักรอยุธยาเป็นอาณาจักรที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาเป็นระยะเวลา 417 ปี มีราชธานีอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งที่ตั้งมีความเหมาะสมในด้านภูมิศาสตร์ และทรัพยากรธรรมชาติที่เอื้อต่อความเจริญรุ่งเรืองในด้านต่าง ๆ และยังส่งผลสืบเนื่องเป็นรากฐานมรดกทางสังคมวัฒนธรรมของชาติสืบมาจนถึงปัจจุบัน	
จุดประสงค์การเรียนรู้ นักเรียนสามารถ	
1. ตั้งคำถามเพื่อการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้งและสภาพชุมชนก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยาได้อย่างมีเหตุผล	
2. ระบุและจัดหมวดหมู่แหล่งข้อมูลหลักฐานเพื่อใช้ในการสถาปนากรุงศรีอยุธยาได้อย่างมีเหตุผล	
3. ระบุ และเปรียบเทียบข้อมูลหลักฐานในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนากรุงศรีอยุธยาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	
4. ตีความหลักฐานและวิเคราะห์ความเชื่อมโยงเชิงสาเหตุและผลสืบเนื่องตามบริบทเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสถาปนากรุงศรีอยุธยาได้อย่างถูกต้องสมเหตุผล	
5. นำเสนอข้อค้นพบจากการวิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องตามบริบทเหตุการณ์โดยอ้างอิงหลักฐานอย่างสมเหตุผล	

<p>สาระการเรียนรู้</p> <ol style="list-style-type: none"> ที่ตั้งของกรุงศรีอยุธยา สภาพชุมชนก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา สภาพทางภูมิศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยา ปัจจัยที่เอื้อต่อการสถาปนากรุงศรีอยุธยา 	<p>ทักษะ/กระบวนการ</p> <ol style="list-style-type: none"> การตั้งคำถาม การรวบรวมข้อมูล การระบุ การจัดหมวดหมู่ การเปรียบเทียบข้อมูล การตีความ การวิเคราะห์ การเชื่อมโยงสาเหตุ-ผล การสรุปความรู้ การอธิบาย
<p>คุณลักษณะอันพึงประสงค์</p> <ol style="list-style-type: none"> รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย ภูมิใจในท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 	<p>สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> ☒ ความสามารถในการสื่อสาร ☒ ความสามารถในการคิด ☒ ความสามารถในการแก้ปัญหา ☒ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ☒ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
<p>กระบวนการเรียนการสอนแต่ศึร์ (DACIR) (60 นาที)</p>	
<p>ขั้นที่ 1 ชี้อภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา (20 นาที) (คาบเรียนที่ 1)</p>	
<p>1.1 ครู นำเสนอ ข้อมูลหลักฐานจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ภาพ แผนที่ ข้อความ เกี่ยวกับที่ตั้งและสภาพทางภูมิศาสตร์กรุงศรีอยุธยาด้วยโปรแกรม Power point มาให้นักเรียนศึกษาจำนวน 4 ตัวอย่างเพื่ออภิปรายและกำหนดประเด็นคำถามในการศึกษาร่วมกัน ดังนี้</p>	
	
<p>ภาพที่ 1 แผนที่แสดงบริเวณเมืองอโยธยาศรีรามเทพนครและกรุงพระนครศรีอยุธยา</p>	

ที่มา <https://lek-prapai.org/home/view.php?id=5041>

ภาพที่ 2 พระพุทธไตรรัตนนายก (หลวงพ่อด) (ข้าปอกง) วัดพนัญเชิง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่มา <https://sites.google.com/site/ngankhrangraek/hna-2>

ข้อความที่ 1 “จุลศักราช ๒๘๖ ขวดศก (พ.ศ. ๑๘๖๗) แรกสถาปนาพระพุทธเจ้า เจ้าพะนางเชิง”

ที่มา : พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) และพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ คำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การขุนหลวงหาวัด. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ศรีปัญญา, ๒๕๕๓ หน้า ๓๙๐

ข้อความที่ 2 พระศุมนเถระและพระอโนมทัสสีซึ่งเป็นศิษย์ของมหาบรรพต พระสังฆราชเมืองสุโขทัย เดินทางไปศึกษา “พระธรรมปิฎกทั้ง ๓ ในเมืองอโยธยาโพ้น”

ที่มา : ตำนานมูลศาสนาและชินกาลมาลีปกรณ์ ตัดความจาก อาณาจักรอยุธยา ในเอกสารประกอบการอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพการสอนที่เน้นกระบวนการคิดผ่านการศึกษาประวัติศาสตร์นิพนธ์สำหรับครูผู้สอนในสถานศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

1.2 ครู ตั้งคำถามนำ ในการศึกษาเรื่อง การสถาปนากรุงศรีอยุธยา ดังนี้

- หลักฐาน/ข้อมูล/เหตุการณ์แต่ละภาพ/แต่ละข้อความ อยู่ในช่วงเวลาใดบ้าง (*ช่วงเวลาก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี*)

- หลักฐาน/ข้อมูล/เหตุการณ์แต่ละภาพ/แต่ละข้อความ เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภทใดบ้าง (*หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร และไม่เป็นลายลักษณ์อักษร*)

- หลักฐาน/ข้อมูล/เหตุการณ์แต่ละภาพ/แต่ละข้อความ กล่าวถึงสภาพชุมชนก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยาอย่างไรบ้าง (*มีชุมชนขนาดใหญ่ตั้งเป็นบ้านเมืองอยู่ก่อนที่จะสถาปนากรุงศรีอยุธยามีความมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์มีความสามารถในวิทยาการช่าง และศรัทธามั่นคงในพระพุทธศาสนา*)

1.3 ครู กำหนดกรอบชนิดของคำถาม ให้ผู้เรียนฝึกตั้งคำถามเกี่ยวกับ ที่ตั้งและสภาพชุมชนก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา จาก **ใบงานที่ 1.1 เรื่อง ที่ตั้ง สภาพชุมชนก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา** ในประเด็นต่อไปนี้

1. คำถามเชิงบรรยาย (เช่น *สภาพชุมชนก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยามีลักษณะอย่างไร*)
2. คำถามเชิงสาเหตุ (เช่น *สาเหตุที่มีคนอาศัยอยู่ในเมืองอโยธยาเป็นจำนวนมาก เพราะอะไร*)

3. คำถามเชิงเปรียบเทียบ (เช่น บริเวณเมืองอโยธยาศรีรามเทพนครและกรุงพระนครศรีอยุธยา มีลักษณะแตกต่างกันอย่างไร)

4. คำถามเชิงประเมินค่า (เช่น เมืองอโยธยามีพัฒนาการเป็นกรุงศรีอยุธยา มีความเป็นไปได้หรือไม่ เพราะอะไร) โดยนักเรียนเขียนคำถามลงใน แบบบันทึกคำถาม แต่ละกลุ่ม ครูและนักเรียนอภิปรายและสุ่มนักเรียนมานำเสนอคำถามแต่ละประเภท (obj.1,2)

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์หลักฐานหลัก (40 นาที)

2.1 ครู นำ หลักฐาน/ข้อมูล จำนวน 1 หลักฐาน มาให้นักเรียน อ่าน เพื่อทำการวิเคราะห์/อภิปราย ตามประเด็นต่อไปนี้

หลักฐานขั้นที่ 1

“...จุลศักราช ๖๘๖ เขตศก (พ.ศ. ๑๘๖๗) แรกสถาปนาพระพุทธเจ้า เจ้าพะเนงเชิง ศักราช ๗๑๒ ขาลศก (พ.ศ. ๑๘๙๓) วัน ๖๖๕ ค่ำ เวลารุ่งแล้ว ๓ นาฬิกา ๙ บาท แรกสถาปนากรุงพระนครศรีอยุธยา

ศักราช ๗๓๑ ระกาศก (พ.ศ. ๑๙๑๒) แรกสร้างวัดพระราม ครั้นนั้นสมเด็จพระรามาธิบดีเจ้าเสด็จนฤพาน จึงพระราชกุมารท่านสมเด็จพระรามศวรเจ้าเสวยราชสมบัติ ครั้นถึงศักราช ๗๓๒ จอศก (พ.ศ. ๑๙๑๓) สมเด็จพระบรมราชาธิราชเจ้าเสด็จมาแต่เมืองสุพรรณบุรี ขึ้นเสวยราชสมบัติพระนครศรีอยุธยา แลท่านจึงให้สมเด็จพระรามศวรเจ้าเสด็จไปเสวยราชสมบัติเมืองลพบุรี.....”

ที่มา : พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) และพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ คำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การขุนหลวงหาวัด. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ศรีปัญญา, ๒๕๕๓ หน้า ๓๘๐

หลักฐานขั้นที่ 2

ภาพมุมกว้างของกรุงศรีอยุธยา หรือ ภูมิทัศน์ของกรุงโยเดีย นครหลวงแห่งราชอาณาจักรสยาม เป็นผลงานของโยฮันเนส วังโบนส์ ภาพนี้แสดงให้เห็นชัดเจนว่ากรุงศรีอยุธยามีสภาพเป็นเกาะที่มีแม่น้ำล้อมรอบสามสาย คือ เจ้าพระยา ลพบุรี และป่าสัก เขียนขึ้นปี พ.ศ. ๒๒๐๖ สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ที่มา http://jirapatnaka.blogspot.com/2010/05/blog-post_26.html

หลักฐานชั้นที่ 3

“.....ราชอาณาจักรสยามมีแม่น้ำใหญ่ 3 สาย แม่น้ำสายสำคัญไหลผ่านนครหลวงลงไปสู่อ่าว ซึ่งกว้างประมาณ 1 ลี้ (4 กม.) จากปากน้ำนี้ไปถึงนครหลวงมีระยะทางประมาณ 30 ลี้ (120 กม.) เรือขนาด 300-400 ตัน สามารถแล่นไปตามแม่น้ำนี้ได้ ส่วนเรือขนาดใหญ่จะต้องรอที่ปากน้ำ เพราะติดสันดอนจนกว่าน้ำจะขึ้นจึงแล่นเข้าแม่น้ำได้ ขายน้ำมีความลึกจึงเหมาะแก่พ่อค้าที่จะนำเรือเข้าจอดทอดสมอชิดกำแพงเมือง และทอดสะพานขนถ่ายสินค้าขึ้นท่าเรือได้สะดวก แม่น้ำยังมีลำคลองมากมายหลายสายไหลผ่านเข้าสู่ที่ราบลุ่มและบริเวณตัวเมือง ทำให้มีสภาพเหมือนกับเมืองเวนิช ลำคลองอันเป็นทางแยกของแม่น้ำสายที่ล้อมตัวเมืองอยู่นั้น มีความกว้างและเป็นเส้นตรงมาก มีความลึกพอที่จะรับเรือใหญ่ได้.....”

ที่มา นิโคลาส์ แชรแวส. ประวัติศาสตร์ธรรมชาติและการเมืองแห่งราชอาณาจักรสยาม. แปลโดย สันต์ ท.โกมลบุตร. กรุงเทพฯ : ก้าวหน้า, ๒๕๒๖. หน้า ๓

หลักฐานชั้นที่ 4

“.....พระนครศรีอยุธยา จึงอยู่ในภูมิฐานที่ดีและมั่นคงสุดวิสัยที่ข้าศึกศัตรูจะโจมตียึดครองได้ง่ายๆ เพราะทุกๆ ปี น้ำจะท่วมขึ้นมาถึง 6 เดือน ทิวท้องที่นอกกำแพงเมืองจึงเป็นการบังคับให้ศัตรูอยู่ไม่ได้ ต้องล่าถอยทัพไปเอง.....และพระนครศรีอยุธยาเป็นราชธานีและเป็นที่พักของพระมหากษัตริย์ บรรดาขุนนางข้าราชการเจ้านายทั้งหลายทั้งปวง ก็อยู่ที่พระนครศรีอยุธยานี้ เมืองๆ นี้ตั้งอยู่บนเกาะเล็กๆ ในแม่น้ำเจ้าพระยา ท้องที่รอบนอกเป็นที่ราบไปทั่วทุกทิศ รอบกรุงศรีอยุธยามีกำแพงหินสร้างอย่างหนาแน่นแข็งแรง เป็นนครหลวงที่กว้างขวางใหญ่มาก ภายในพระนครมีโบสถ์วิหารวัดวาอารามสร้างขึ้นติดๆ กัน ประชาชนพลเมืองผู้อาศัยอยู่ก็อาศัยอยู่หนาแน่น.....”

ที่มา โยสต์ สเคาเต็น “จดหมายเหตุของโยสต์ สเคาเต็นในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมและสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง” ใน ประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก เล่ม 262-260, หน้า 1

หลักฐานชั้นที่ 5

“.....ทิวทัศน์ของแม่น้ำคงคามัก ทั้งสองฝั่งเต็มไปด้วยต้นไม้ใหญ่เขียวชอุ่มอยู่เป็นอาฉิม และ เบื้องหลังออกไป เป็นท้องทุ่งอันไพศาลแลสุดสายตาเต็มไปด้วยต้นข้าว บริเวณซึ่งเป็นที่ราบต่ำน้ำ จะท่วมนานเป็นเวลาถึงครึ่งปี ฝนซึ่งตกลงมาติดต่อกันเป็นเวลาหลายเดือนนั้น ทำให้น้ำในแม่น้ำล้น ฝั่งและท่วมเข้าไปในแผ่นดิน เหตุนี้เองจึงทำให้ผืนดินมีโอชะอุดมสมบูรณ์นัก.....”

ที่มา บทหลวงตาชาวด. แพล สันต์ ท. โกมลบุตร. **จดหมายเหตุการเดินทางสู่ประเทศสยามของ บทหลวงตาชาวด. กรุงเทพฯ:กรมศิลปากร, 2517**

2.2 ครู แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน โดยคละนักเรียนตามความสามารถ ให้นักเรียน ร่วมกันศึกษา ข้อมูล/หลักฐานหลัก กลุ่มละ 1 หลักฐาน เพื่อทำการประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐาน ตามประเด็น ดังนี้ (ใช้เวลาศึกษากลุ่มละ 5-7 นาที) แล้วเปลี่ยนหลักฐานในการศึกษาให้ครบทุกกลุ่ม

1. ประเภทของหลักฐาน (ลายลักษณ์/ไม่ลายลักษณ์, ขึ้นต้น/ขึ้นรอง)
2. จุดมุ่งหมาย (สร้างขึ้นเพื่ออะไร)
3. สาระสำคัญ (ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ ผลเป็นอย่างไร)
4. ความเหมาะสมของการใช้หลักฐาน (เช่น ศึกษาเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ต้องใช้พระราชพงศาวดาร)
5. ที่มาของหลักฐาน (ช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์)
6. ข้อมูลที่เป็นความจริง
7. ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง
8. ข้อมูลที่เป็นข้อคิดเห็น

โดยนักเรียนแต่ละกลุ่ม เขียนคำตอบ ลงใน **ใบงานที่ 1.2 เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความ เจริญรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยา** นักเรียนร่วมกัน วิเคราะห์ หลักฐานแต่ละหลักฐานตามประเด็นที่กำหนดไว้ในใบงาน เพื่อสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยสาเหตุของการสถาปนากรุงศรีอยุธยา ลงใน **ตารางที่ 1 จากใบงานที่ 1.2 เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยา**

2.3 ครู เตรียมข้อมูลหลักฐาน จำนวน 10-15 ชิ้น แล้วให้นักเรียนออกมาจับฉลากข้อมูลหลักฐานกลุ่มละ 2-3 หลักฐาน พร้อมทั้งระบุข้อมูล/หลักฐานที่ได้ว่าเป็นหลักฐานประเภทใด เพื่อนำมาอภิปรายร่วมกันในคาบเรียน ถัดไป (มอบหมายเป็นภาระงาน/ชิ้นงาน)

ขั้นที่ 3 ชั้นเปรียบเทียบข้อมูล (25 นาที)

(ชั่วโมงที่ 2)

3.1 ครู กำหนดให้ นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อมูลโดยนักเรียนแต่ละ กลุ่มวิเคราะห์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ 3-5 ชิ้น ในแต่ละหลักฐานในประเด็นเกี่ยวกับ 1.ประเภทของหลักฐาน (ลายลักษณ์/ไม่ลายลักษณ์, ขึ้นต้น/ขึ้นรอง) 2. จุดมุ่งหมาย (สร้างขึ้นเพื่ออะไร) 3. สาระสำคัญ (ใคร ทำอะไร ที่ไหน

เมื่อไหร่ ผลเป็นอย่างไร) 4. ความเหมาะสมของการใช้หลักฐาน (เช่น ศึกษาเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ต้องใช้พระราชพงศาวดาร) 5. ที่มาของหลักฐาน (ช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์) 6. ข้อมูลที่เป็นความจริง 7. ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง 8. ข้อมูลที่เป็นข้อคิดเห็นตามตาราง (Obj.3)

หลักฐานที่	ประเภท	จุดมุ่งหมาย	สาระสำคัญ	ความเหมาะสม	ที่มา	ความจริง	ข้อเท็จจริง	ข้อคิดเห็น
1								
2								
3								
4								
5								

โดยมีประเด็นให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ร่วมกันอภิปราย ดังนี้

1. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ทั้ง 5 ชิ้น มีความสัมพันธ์กันอย่างไร
2. เนื้อหาสาระที่พบจากหลักฐานมีความเหมือน/แตกต่างกันอย่างไร
3. ข้อค้นพบที่ได้มีอะไรบ้าง

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิสัมพันธ์กับหลักฐานประวัติศาสตร์ (25 นาที)

4.1 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์และตีความร่องรอยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลลงในตารางที่ 1 จากใบงานที่ 1.2 เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยาในประเด็นเกี่ยวกับ 1.ประเภทของหลักฐาน(ลายลักษณ์/ไม่ลายลักษณ์, ชั้นต้น/ชั้นรอง) 2. จุดมุ่งหมาย (สร้างขึ้นเพื่ออะไร) 3. สาระสำคัญ (ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ ผลเป็นอย่างไร) 4. ความเหมาะสมของการใช้หลักฐาน (เช่น ศึกษาเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ต้องใช้พระราชพงศาวดาร) 5. ที่มาของหลักฐาน (ช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์) 6. ข้อมูลที่เป็นความจริง 7. ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง 8. ข้อมูลที่เป็นข้อคิดเห็น (Obj.4)

ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอข้อค้นพบ (10 นาที)

5.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน โดยนักเรียนที่นั่งฟังต้องจดบันทึกการนำเสนอ พร้อมทั้งตั้งประเด็นคำถามจากที่แต่ละกลุ่มนำเสนอ

5.2 ครูตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่การสรุปทเรียน ดังนี้

- การวิเคราะห์ ตีความ และประเมินความน่าเชื่อถือหลักฐานทางประวัติศาสตร์ มีวิธีการอย่างไรบ้าง
- จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับ การสถาปนากกรุงศรีอยุธยา นักเรียนทราบถึงปัจจัย

ใดบ้างที่ส่งผลให้อยุธยามีความเจริญรุ่งเรือง (Obj.5)

<p>สื่อการเรียนรู้</p> <p>ภาพที่ 1 แผนที่แสดงบริเวณเมืองอโยธยาศรีรามเทพนครและกรุงพระนครศรีอยุธยา</p> <p>ภาพที่ 2 พระพุทธรูปรัตนนายก (หลวงพ่อดำ) วัดพนัญเชิง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา</p> <p>ภาพที่ 3 ภาพมุมกว้างของกรุงศรีอยุธยา หรือ ภูมิทัศน์ของกรุงโยเดีย นครหลวงแห่งราชอาณาจักรสยาม</p>									
<p>แหล่งการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - โปรแกรม Power point นำเสนอหลักฐานเกี่ยวกับประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา - กระทรวงศึกษาธิการ .หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 .กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สกสศ ลาดพร้าว , 2563 - พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) และพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับหลวง ประเสริฐอักษรนิติ์ คำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การขุนหลวงหาวัด. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ศรีปัญญา, ๒๕๕๓ - นิโคลาส แชร์แวงส. ประวัติศาสตร์ธรรมชาติและการเมืองแห่งราชอาณาจักรสยาม. แปลโดย สันต์ ท.โกมลบุตร. กรุงเทพฯ : ก้าวหน้า, ๒๕๒๖. - โยสดี สเคาเต็น “จดหมายเหตุของโยสดี สเคาเต็นในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมและสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง” ใน ประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก เล่ม 262-260, - บาทหลวงดาซาร์ด, แปล สันต์ ท. โกมลบุตร. จดหมายเหตุการเดินทางสู่ประเทศสยามของบาทหลวงดาซาร์ด. กรุงเทพฯ:กรมศิลปากร, 2517 									
<p>ภาระงาน/ชิ้นงาน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ใบงานที่ 1.1 เรื่อง ที่ตั้ง สถาปัตยกรรมก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา 2. ใบงานที่ 1.2 เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยา 									
<p>เกณฑ์การประเมินภาระงาน/ชิ้นงาน</p>									
<p>เกณฑ์การประเมินผล การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>คะแนน/ความหมาย</th> <th>ตั้งคำถามสำคัญที่นำไปสู่การสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ (Asking important questions that lead to inquiry history)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>3 ดี</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> - ตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์ โดยการระบุแหล่งในการสำรวจ รวบรวมข้อมูลหลักฐานอย่างถูกต้อง - และมีการกำหนดประเด็นในการสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่ชัดเจน ตรงประเด็น - สามารถจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้จากหลักฐาน/แหล่งข้อมูล/ที่มาของข้อมูลได้อย่างถูกต้อง </td> </tr> <tr> <td>2 พอใช้</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> - ตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์ โดยการระบุแหล่งในการสำรวจ รวบรวมข้อมูลหลักฐาน และมีการกำหนดประเด็นในการสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ - แต่ไม่สามารถจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้จากหลักฐาน/แหล่งข้อมูล/ที่มาของข้อมูล </td> </tr> <tr> <td>1 ต้องปรับปรุง</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> - ตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์ แต่ยังไม่อาจระบุแหล่งในการสำรวจ รวบรวมข้อมูลหลักฐาน - ไม่มีการกำหนดประเด็นในการสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ - และไม่สามารถจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้จากหลักฐาน/แหล่งข้อมูล/ที่มาของข้อมูลได้ </td> </tr> </tbody> </table>		คะแนน/ความหมาย	ตั้งคำถามสำคัญที่นำไปสู่การสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ (Asking important questions that lead to inquiry history)	3 ดี	<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์ โดยการระบุแหล่งในการสำรวจ รวบรวมข้อมูลหลักฐานอย่างถูกต้อง - และมีการกำหนดประเด็นในการสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่ชัดเจน ตรงประเด็น - สามารถจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้จากหลักฐาน/แหล่งข้อมูล/ที่มาของข้อมูลได้อย่างถูกต้อง 	2 พอใช้	<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์ โดยการระบุแหล่งในการสำรวจ รวบรวมข้อมูลหลักฐาน และมีการกำหนดประเด็นในการสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ - แต่ไม่สามารถจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้จากหลักฐาน/แหล่งข้อมูล/ที่มาของข้อมูล 	1 ต้องปรับปรุง	<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์ แต่ยังไม่อาจระบุแหล่งในการสำรวจ รวบรวมข้อมูลหลักฐาน - ไม่มีการกำหนดประเด็นในการสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ - และไม่สามารถจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้จากหลักฐาน/แหล่งข้อมูล/ที่มาของข้อมูลได้
คะแนน/ความหมาย	ตั้งคำถามสำคัญที่นำไปสู่การสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ (Asking important questions that lead to inquiry history)								
3 ดี	<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์ โดยการระบุแหล่งในการสำรวจ รวบรวมข้อมูลหลักฐานอย่างถูกต้อง - และมีการกำหนดประเด็นในการสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่ชัดเจน ตรงประเด็น - สามารถจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้จากหลักฐาน/แหล่งข้อมูล/ที่มาของข้อมูลได้อย่างถูกต้อง 								
2 พอใช้	<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์ โดยการระบุแหล่งในการสำรวจ รวบรวมข้อมูลหลักฐาน และมีการกำหนดประเด็นในการสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ - แต่ไม่สามารถจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้จากหลักฐาน/แหล่งข้อมูล/ที่มาของข้อมูล 								
1 ต้องปรับปรุง	<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์ แต่ยังไม่อาจระบุแหล่งในการสำรวจ รวบรวมข้อมูลหลักฐาน - ไม่มีการกำหนดประเด็นในการสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ - และไม่สามารถจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้จากหลักฐาน/แหล่งข้อมูล/ที่มาของข้อมูลได้ 								

เกณฑ์การประเมินผล การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์

คะแนน/ ความหมาย	เปรียบเทียบและตีความเรื่องราวประวัติศาสตร์จากแหล่งข้อมูล/หลักฐาน (Selection and comparison of reliable sources of evidence)
3 ดี	<ul style="list-style-type: none"> - คัดเลือกและเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จัดหมวดหมู่ตามเรื่องที่ศึกษาได้อย่างถูกต้อง - สามารถตีความแนวคิดและเรื่องราวที่ได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างสมเหตุสมผลโดยอ้างอิงกับหลักฐานตั้งแต่ 3 หลักฐานที่เชื่อมโยงกัน - ประเมินความน่าเชื่อถือโดยการอ้างอิงหลักฐานที่เชื่อมโยงกัน
2 พอใช้	<ul style="list-style-type: none"> - คัดเลือกและเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จัดหมวดหมู่ตามเรื่องที่ศึกษา - แต่ไม่สามารถตีความเนื้อหาที่ได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ - ประเมินความน่าเชื่อถือโดยการอ้างอิงหลักฐานที่เชื่อมโยงกัน
1 ต้องปรับปรุง	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่สามารถคัดเลือกและเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จัดหมวดหมู่ตามเรื่องที่ศึกษาไม่ได้ - ไม่สามารถตีความเนื้อหาที่ได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ - ไม่สามารถประเมินความน่าเชื่อถือโดยการอ้างอิงหลักฐานที่เชื่อมโยงกัน
คะแนน/ ความหมาย	วิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องที่ตามบริบทเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ (Contextual analysis and explaining the causes and consequences of historical event)
3 ดี	<ul style="list-style-type: none"> - อธิบายความแตกต่างของช่วงเวลา สถานที่ เหตุการณ์ และสามารถจัดเรียงลำดับความสำคัญของช่วงเวลาและสถานที่ได้ถูกต้อง - อธิบายสาเหตุที่เกิดขึ้นของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง - อธิบายผลกระทบที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง
2 พอใช้	<ul style="list-style-type: none"> - อธิบายความแตกต่างของช่วงเวลา สถานที่ เหตุการณ์ แต่ไม่สามารถจัดเรียงลำดับความสำคัญของช่วงเวลาและสถานที่ได้ แต่สามารถอธิบายสาเหตุที่เกิดขึ้นของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์อธิบายผลกระทบที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง
1 ต้องปรับปรุง	<ul style="list-style-type: none"> - อธิบายความแตกต่างของช่วงเวลา สถานที่ เหตุการณ์ แต่ไม่สามารถจัดเรียงลำดับความสำคัญของช่วงเวลาและสถานที่ ของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ไม่สามารถอธิบายสาเหตุและผลกระทบที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้			
สิ่งที่ต้องการวัด/ประเมิน	วิธีการ	เครื่องมือที่ใช้	ผู้ประเมิน
ด้านความรู้ 1. ที่ตั้งของกรุงศรีอยุธยา 2. สภาพชุมชนก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา 3. สภาพทางภูมิศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยา 4. ปัจจัยที่เอื้อต่อการสถาปนากรุงศรีอยุธยา	การตอบคำถาม การเขียนอธิบาย การสรุปความ	คำถาม ใบงาน แบบบันทึกคำถาม	ครู-นักเรียน
ด้านทักษะ/กระบวนการ 1. การตั้งคำถาม 2. การรวบรวมข้อมูล 3. การระบุ 4. การจัดหมวดหมู่ 5. การเปรียบเทียบข้อมูล 6. การตีความ ด้านทักษะ/กระบวนการ (ต่อ) 7. การวิเคราะห์ 8. การเชื่อมโยงสาเหตุ-ผล 9. การสรุปความรู้ 10. การอธิบาย	การตั้งคำถาม การเขียนอธิบาย การระบุและจัด หมวดหมู่หลักฐาน การเปรียบเทียบ ข้อมูล การสรุปความ	เกณฑ์การประเมินผล การให้เหตุผลทาง ประวัติศาสตร์	ครู-นักเรียน
ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 1. รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ 2. ใฝ่เรียนรู้ 3. มุ่งมั่นในการทำงาน 4. รักความเป็นไทย 5. ภูมิใจในท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	สังเกตพฤติกรรม	แบบวัดพฤติกรรม	ครู-นักเรียน

บันทึกหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหาหรือสิ่งที่ต้องการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

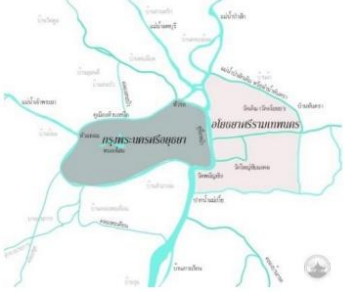
.....

ลงชื่อ.....

(นายปองพล วิชาติ)

ผู้สอน

...../...../.....

ใบงานที่ 1.1 เรื่อง ที่ตั้ง สภาพชุมชนก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา (ใช้ประกอบในกิจกรรมการเรียนรู้ชั้นที่ 1 ชั้นอภิปรายเพื่อกำหนดประเด็นศึกษา)	
กลุ่มที่.....	
1. ชื่อ-นามสกุล.....	ชั้น ม. 2/.....เลขที่.....
2. ชื่อ-นามสกุล.....	ชั้น ม. 2/.....เลขที่.....
3. ชื่อ-นามสกุล.....	ชั้น ม. 2/.....เลขที่.....
4. ชื่อ-นามสกุล.....	ชั้น ม. 2/.....เลขที่.....
5. ชื่อ-นามสกุล.....	ชั้น ม. 2/.....เลขที่.....
6. ชื่อ-นามสกุล.....	ชั้น ม. 2/.....เลขที่.....
7. ชื่อ-นามสกุล.....	ชั้น ม. 2/.....เลขที่.....
8. ชื่อ-นามสกุล.....	ชั้น ม. 2/.....เลขที่.....
คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาชุดข้อมูล/หลักฐานทางประวัติศาสตร์ จำนวน 4 ตัวอย่างเพื่ออภิปรายและกำหนดประเด็นคำถามในการศึกษาร่วมกัน ดังนี้	
	
ภาพที่ 1 แผนที่แสดงบริเวณเมืองอยุธยาศรีรามเทพนครและกรุงพระนครศรีอยุธยา ที่มา https://lek-prapai.org/home/view.php?id=5041	
ตัวอย่างการตั้งคำถามที่นำไปสู่การสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์	
1. คำถามเชิงบรรยาย (เช่น สภาพชุมชนก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยามีลักษณะอย่างไร)	
2. คำถามเชิงสาเหตุ (เช่น สาเหตุที่มีคนอาศัยอยู่ในเมืองอยุธยาเป็นจำนวนมากนั้น เพราะอะไร)	
3. คำถามเชิงเปรียบเทียบ (เช่น บริเวณเมืองอยุธยาศรีรามเทพนครและกรุงพระนครศรีอยุธยามีลักษณะแตกต่างกันอย่างไร)	
4. คำถามเชิงประเมินค่า (เช่น เมืองอยุธยามีพัฒนาการเป็นกรุงศรีอยุธยา มีความเป็นไปได้หรือไม่ เพราะเหตุใด)	

หลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่อตั้งคำถามที่นำไปสู่การสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์
คำสั่งให้นักเรียนศึกษาชุดข้อมูล/หลักฐานทางประวัติศาสตร์เพื่ออภิปรายและกำหนดประเด็นคำถามใน
การศึกษาร่วมกัน ดังนี้

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงบริเวณเมืองอโยธยาศรีรามเทพนครและกรุงพระนครศรีอยุธยา
ที่มา <https://lek-prapai.org/home/view.php?id=5041>

ภาพที่ 2 พระพุทธไตรรัตนนายก (หลวงพ่อด) (เข้าปออง) วัดพนัญเชิง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ที่มา <https://sites.google.com/site/ngankhrangraek/hna-2>

ข้อความที่ 1 “จุลศักราช ๖๘๖ ขวดศก (พ.ศ. ๑๘๖๗) แรกสถาปนาพระพุทธเจ้า เจ้าพะเนงเชิง”
ที่มา : พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) และพระราชพงศาวดารกรุงศรี
อยุธยาฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ คำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การขุนหลวงหาวัด. นนทบุรี :
สำนักพิมพ์ศรีปัญญา, ๒๕๕๓ หน้า ๓๙๐

ข้อความที่ 2 พระสมณเถระและพระอโณมทัสสีซึ่งเป็นศิษย์ของมหาบรรพต พระสังฆราชเมือง
สุโขทัย เดินทางไปศึกษา“พระธรรมปิฎกทั้ง ๓ ในเมืองอโยธยาโพ้น”
ที่มา : ตำนานมูลศาสนาและชินกาลมาลีปกรณ์ ตัดความจาก อาณาจักรอยุธยา ในเอกสาร
ประกอบการอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพการสอนที่เน้นกระบวนการคิดผ่านการศึกษาระดับประวัติศาสตร์
นิพนธ์สำหรับครูผู้สอนในสถานศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

คำถาม	ตัวอย่างคำถาม
เชิงบรรยาย
เชิงสาเหตุ
เชิงเปรียบเทียบ
เชิงประเมินค่า

ใบงานที่ 1.2 เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยา (ใช้ประกอบในกิจกรรมการเรียนรู้ชั้นที่ 2,3,4)	
กลุ่มที่.....	
1. ชื่อ-นามสกุล.....	ชั้น ม. 2/.....เลขที่.....
2. ชื่อ-นามสกุล.....	ชั้น ม. 2/.....เลขที่.....
3. ชื่อ-นามสกุล.....	ชั้น ม. 2/.....เลขที่.....
4. ชื่อ-นามสกุล.....	ชั้น ม. 2/.....เลขที่.....
5. ชื่อ-นามสกุล.....	ชั้น ม. 2/.....เลขที่.....
6. ชื่อ-นามสกุล.....	ชั้น ม. 2/.....เลขที่.....
7. ชื่อ-นามสกุล.....	ชั้น ม. 2/.....เลขที่.....
8. ชื่อ-นามสกุล.....	ชั้น ม. 2/.....เลขที่.....
คำสั่ง ให้นักเรียนศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์จำนวน 5 ตัวอย่างแล้วตอบคำถาม	
หลักฐานชั้นที่ 1 “...จุลศักราช ๖๘๖ ขวตศก (พ.ศ. ๑๘๖๗) แรกสถาปนาพระพุทธเจ้า เจ้าพะเนงเชิง ศักราช ๗๑๒ ขาลศก (พ.ศ. ๑๘๙๓) วัน ๖๖๕ ค่ำ เวลารุ่งแล้ว ๓ นาฬิกา ๙ บาท แรกสถาปนา กรุงพระนครศรีอยุธยา ศักราช ๗๓๑ ระกาศก (พ.ศ. ๑๙๑๒) แรกสร้างวัดพระราม ครั้นนั้นสมเด็จพระรามาธิบดีเจ้าเสด็จ นฤพาน จึงพระราชกุมารท่านสมเด็จพระรามศวรเจ้าเสวยราชสมบัติ ครั้นถึงศักราช ๗๓๒ จอศก (พ.ศ. ๑๙๑๓) สมเด็จพระบรมราชาธิราชเจ้าเสด็จมาแต่เมืองสุพรรณบุรี ขึ้นเสวยราชสมบัติ พระนครศรีอยุธยา แลท่านจึงให้สมเด็จพระรามศวรเจ้าเสด็จไปเสวยราชสมบัติเมืองลพบุรี.....” ที่มา : พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) และพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ คำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การขุนหลวงหาวัด. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ศรีปัญญา, ๒๕๕๓ หน้า ๓๙๐	

หลักฐานชั้นที่ 2

ภาพมุมกว้างของกรุงศรีอยุธยา หรือ ภูมิทัศน์ของกรุงโยเดีย นครหลวงแห่งราชอาณาจักรสยาม เป็นผลงานของโยฮันเนส วังโบนส์ ภาพนี้แสดงให้เห็นชัดเจนว่ากรุงศรีอยุธยามีสภาพเป็นเกาะที่มีแม่น้ำล้อมรอบสามสาย คือ เจ้าพระยา ลพบุรี และป่าสัก เขียนขึ้นปี พ.ศ. ๒๒๐๖ สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช
ที่มา http://jirapatnaka.blogspot.com/2010/05/blog-post_26.html

หลักฐานชั้นที่ 3

“.....ราชอาณาจักรสยามมีแม่น้ำใหญ่ 3 สาย แม่น้ำสายสำคัญไหลผ่านนครหลวงลงไปสู่อ่าว ซึ่งกว้างประมาณ 1 ลี (4 กม.) จากปากน้ำนี้ไปถึงนครหลวงมีระยะทางประมาณ 30 ลี (120 กม.) เรือขนาด 300-400 ตัน สามารถแล่นไปตามแม่น้ำนี้ได้ ส่วนเรือขนาดใหญ่จะต้องรอที่ปากน้ำ เพราะติดสันดอนจนกว่าน้ำจะขึ้นจึงแล่นเข้าแม่น้ำได้ ขายน้ำมีความลึกจึงเหมาะแก่พ่อค้าที่จะนำเรือเข้าจอดทอดสมอชิดกำแพงเมือง และทอดสะพานขนถ่ายสินค้าขึ้นท่าเรือได้สะดวก แม่น้ำยังมีลำคลองมากมายหลายสายไหลผ่านเข้าสู่ที่ราบลุ่มและบริเวณตัวเมือง ทำให้มีสภาพเหมือนกับเมืองเวนิซ ลำคลองอันเป็นทางแยกของแม่น้ำสายที่ล้อมตัวเมืองอยู่นั้น มีความกว้างและเป็นเส้นตรงมาก มีความลึกพอที่จะรับเรือใหญ่ได้.....”

ที่มา นิโคลัส แชรแวส. ประวัติศาสตร์ธรรมชาติและการเมืองแห่งราชอาณาจักรสยาม. แปลโดย สันต์ ท.โกมลบุตร. กรุงเทพฯ : ก้าวหน้า, ๒๕๒๖. หน้า ๓

หลักฐานชั้นที่ 4

“.....พระนครศรีอยุธยา จึงอยู่ในภูมิลานที่ดีและมั่นคงสุดวิสัยที่ข้าศึกศัตรูจะโจมตียึดครองได้ง่ายๆ เพราะทุกๆ ปี น้ำจะท่วมขึ้นมาถึง 6 เดือน ทิวท้องที่นอกกำแพงเมืองจึงเป็นการบังคับให้ศัตรูอยู่ไม่ได้ ต้องล่าถอยทัพไปเอง.....และพระนครศรีอยุธยาเป็นราชธานีและเป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ บรรดาขุนนางข้าราชการเจ้านายทั้งหลายทั้งปวง ก็อยู่ที่พระนครศรีอยุธยานี้ เมืองๆ นี้ตั้งอยู่บนเกาะเล็กๆ ในแม่น้ำเจ้าพระยา ท้องที่รอบนอกเป็นที่ราบไปทั่วทุกทิศ รอบกรุงศรีอยุธยามีกำแพงหินสร้างอย่างหนาแน่นแข็งแรง เป็นนครหลวงที่กว้างขวางใหญ่มาก ภายในพระนครมีโบสถ์วิหารวัดวาอารามสร้างขึ้นติดๆกัน ประชาชนพลเมืองผู้อาศัยอยู่ก็อาศัยอยู่หนาแน่น.....”

ที่มา โยสต์ สเคาเต็น “จดหมายเหตุของโยสต์ สเคาเต็นในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมและสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง” ใน ประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก เล่ม 262-260, หน้า 1

หลักฐานชั้นที่ 5

“.....ทิวทัศน์ของแม่น้ำงดงามนัก ทั้งสองฝั่งเต็มไปด้วยต้นไม้ใหญ่เขียวชอุ่มอยู่เป็นอาฉิม และเบื้องหลังออกไป เป็นท้องทุ่งอันไพศาลแลสุดสายตาเต็มไปด้วยต้นข้าว บริเวณซึ่งเป็นที่ราชดำเนิน จะท่วมนานเป็นเวลาถึงครึ่งปี ฝนซึ่งตกลงมาติดต่อกันเป็นเวลาหลายเดือนนั้น ทำให้น้ำในแม่น้ำล้นฝั่งและท่วมเข้าไปในแผ่นดิน เหตุนี้เองจึงทำให้แผ่นดินมีโอชะอุดมสมบูรณ์นัก.....”

ที่มา บาทหลวงดาซาร์ด, แพล สันต์ ท. โกมลบุตร. จดหมายเหตุการเดินทางสู่ประเทศสยามของบาทหลวงดาซาร์ด. กรุงเทพฯ:กรมศิลปากร, 2517

ตัวอย่างการตอบคำถามที่นำไปสู่การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์
เรื่อง ชุมชนก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา

ภาพที่ 2 พระพุทธไตรรัตนนายก (หลวงพ่อดโต) (เข้าปออง) วัดพนัญเชิง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ที่มา <https://sites.google.com/site/ngankhrangraek/hna-2>

ข้อความที่ 1 “จุลศักราช ๖๘๖ ขวตศก (พ.ศ. ๑๘๖๗) แรกสถาปนาพระพุทธเจ้า เจ้าพะเนางเชิง”
ที่มา : พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) และพระราชพงศาวดารกรุงศรี
อยุธยาฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ คำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การขุนหลวงหาวัด. นนทบุรี :
สำนักพิมพ์ศรีปัญญา, ๒๕๕๓ หน้า ๓๙๐

1. ประเภทของหลักฐาน(ลายลักษณ์/ไม่ลายลักษณ์, ชั้นต้น/ชั้นรอง)
2. จุดมุ่งหมาย (สร้างขึ้นเพื่ออะไร)
3. สาระสำคัญ (ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ ผลเป็นอย่างไร)
4. ความเหมาะสมของการใช้หลักฐาน (เช่น ศึกษาเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ต้องใช้พระราชพงศาวดาร)
5. ที่มาของหลักฐาน (ช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์)
6. ข้อมูลที่เป็นความจริง
7. ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง
8. ข้อมูลที่เป็นข้อคิดเห็น

ตัวอย่างการตอบคำถามที่นำไปสู่การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์
เรื่อง ชุมชนก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยา

ภาพที่ 2 พระพุทธไตรรัตนนายก (หลวงพ่โต) (เข้าปออง) วัดพนัญเชิง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ที่มา <https://sites.google.com/site/ngankhangaek/hna-2>

ข้อความที่ 1 “จุลศักราช ๖๘๖ เขตศก (พ.ศ. ๑๘๖๗) แรกสถาปนาพระพุทธเจ้า เจ้าพะเนางเชิง”
ที่มา : พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) และพระราชพงศาวดารกรุงศรี
อยุธยาฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ คำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การขุนหลวงหาวัด. นนทบุรี :
สำนักพิมพ์ศรีปัญญา, ๒๕๕๓ หน้า ๓๙๐

จากการสังเคราะห์ วิเคราะห์ และสรุปข้อมูลจากหลักฐาน สามารถนำเสนอข้อค้นพบได้ว่า

ข้อมูล

“ใน พ.ศ. 1867 ก่อนการสถาปนากรุงศรีอยุธยาถึง 26 ปี นั้น มีการสร้างพระพุทธรูปองค์ใหญ่ นามว่า
พระเจ้าพะเนางเชิง พระเจ้าสายน้ำผึ้ง กษัตริย์กรุงอโยธยาศรีรามเทพนคร สร้างพระพุทธรูปองค์นี้ให้กับพระนาง
สร้อยดอกหมาก เป็นธิดาเจ้ากรุงจีน เนื่องจากพระนางสวรรคต

พระเจ้าพะเนางเชิง เป็นพระพุทธรูปปูนปั้นปิดทอง ปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง 14 เมตรเศษ สูง 19 เมตร
คนไทยทั่วไปเรียกหลวงพ่โตหรือหลวงพ่โตพนัญเชิง คนจีนเรียก เข้าปออง รัชกาลที่ 4 ถวายพระนามว่า พระพุทธ
ไตรรัตนนายก

ข้อสันนิษฐาน การสร้างพระพุทธรูปขนาดใหญ่เช่นนี้น่าจะอธิบายได้ว่า บริเวณนี้ต้องเป็นชุมชนที่มีคนเป็น
จำนวนมาก มีความมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์ มีความสามารถในการช่างและมั่นคงในพระพุทธศาสนา และกรุงอโยธยา
น่าจะมียุทธศาสตร์ปกครองมาก่อนที่พระเจ้าอู่ทองจะสถาปนากรุงศรีอยุธยา และมีความสัมพันธ์ทางการค้ากับจีน”

<p>ตัวอย่างหลักฐานทางประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา ที่ใช้ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยา</p>
<p>หลักฐานชั้นที่ 1 เรื่อง สถาปนามิศาสตร์ ของสยาม ในเอกสารโปรตุเกส</p> <p>สยามมีอาณาเขตกว้างใหญ่ จรดอาณาจักรพะโค ส่วนทางชายฝั่งมะละกาจรดสิงคโปร์ ทางชายฝั่งทะเลจีนมีอาณาเขตไปถึงกัมพูชา</p> <p>สภาพอากาศของสยามมี ๒ ฤดูกาล คือ ฤดูร้อนและฤดูหนาว ฤดูร้อนอากาศร้อน มีฝนตก อยู่ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนกันยายน ฤดูหนาวอากาศหนาวแห้ง อยู่ในช่วงเดือนกันยายนถึงมกราคม</p> <p>ทิวเขาในยามทอดตัวยาวในอาณาจักรพะโคและเชียงใหม่ ในเขตภาคกลางเป็นที่ราบขนาดใหญ่ มีแม่น้ำสำคัญที่เรียกกันว่า “แม่ของลำน้ำ” (mere des eaux) ไหลผ่าน แม่น้ำนี้จะเอ่อพันฝั่งในช่วงเดือนสิงหาคมถึงมกราคมของทุกปี ทำให้ผลผลิตดีมาก</p> <p>เมืองหลวงของสยามคือ “โอเดีย” (Odia) ตั้งอยู่ปากแม่น้ำ ราว ๔๐ ลิเออร์ (ประมาณ 160 กิโลเมตร) จากปากแม่น้ำ อยุธยามีลักษณะคล้ายเวนิซ เพราะมีลำคลองหลายสาย เป็นเมืองที่มีประชากรหนาแน่น และมีวัดวาอารามที่งดงามมาก พระราชวังหลวงสร้างด้วยไม้ประดับทองคำอร่าม ส่วนบ้านเรือนผู้คนก็สร้างด้วยไม้เช่นกัน ว่ากันว่ามี ๔๐๐,๐๐๐ หลังคาเรือน</p> <p>ที่มา อังอิง มาเรีย ดา กงโกซา ฟลอริซ . โปรตุเกสและสยามในคริสต์ศตวรรษที่ 16 มหาวิทยาลัยโนวา ดीलิสบัว ปรีดี พิศุมิวิธิ แพล มหาวิทยาลัยเปอรโต 2005</p>

หลักฐานชั้นที่ 2

เรื่อง ที่ตั้งและอาณาเขตของอาณาจักรสยาม

อาณาจักรสยามมีอาณาเขตจากทิศเหนือจดได้ยาวกว่า ๓๐๐ ลีเยอ แต่จากตะวันออกไปตะวันตกมีความยาวน้อยกว่า

ทิศเหนือจดพะโค ทิศตะวันตกจดอ่าวเบงกอล ทิศใต้จรดรัฐเล็กๆ ของมะละกา ซึ่งที่แรกขุนนางคนหนึ่งได้ยกให้แก่พระเจ้าแผ่นดินสยาม ซึ่งไม่สามารถปกป้องรัฐนี้จากโปรตุเกสได้ ต่อมาโปรตุเกสก็ได้ปกครองรัฐนี้มากกว่า ๖๐ ปี แต่ปัจจุบันฮอลันดาทำสงครามยึดได้จากโปรตุเกส ทิศตะวันออกมีอาณาเขตส่วนหนึ่งติดทะเลและอีกส่วนหนึ่งติดเทือกเขาที่แบ่งแยกสยามออกจากเขมรและลาว

ที่ตั้งของอาณาจักรแห่งนี้อำนวยประโยชน์ให้เนื่องจากมีชายฝั่งกว้างใหญ่และติดกับทะเล ๒ แห่ง จึงเปิดทางให้ติดต่อกับประเทศใกล้เคียงทุกประเทศโดยทางทะเลได้ ชายฝั่งนี้ยาวประมาณ ๕๐๐ - ๖๐๐ ลีเยอ มีเรือทุกประเทศทอดสมอที่นี้ เช่น จากญี่ปุ่น จีน หมูเกาะฟิลิปปินส์ จำปา เขมร เกาะชวา สุมาตรา อาณาจักรกอลกอนดา เบงกอล แต่ตลอดชายฝั่งโคโรมอนเดล ดังนั้นฮอลันดาเข้ามาก่อตั้งบริษัทร้านค้าของตนที่นี้ ส่วนอังกฤษเริ่มเข้ามา ส่วนอังกฤษเริ่มเข้ามา ในปี ค.ศ. ๑๖๖๒

อาณาจักรสยามแบ่งออกเป็น ๑๑ แคว้น คือ สยาม เมาะตะมะ ตะนาวศรี กลาง ไทรบุรี ประะ ยะโฮร์ ปะหัง ปัตตานี นครศรีธรรมราช และสงขลา

เมื่อก่อนนี้แคว้นเหล่านี้มีฐานะเป็นอาณาจักรแต่ปัจจุบันอยู่ภายใต้การปกครองของพระเจ้าแผ่นดินสยาม โดยทรงส่งคนไปเป็นเจ้าของ ซึ่งพระองค์จะทรงถอดถอนเขาออกจากตำแหน่งได้ตามความพอใจ

สยามเป็นชื่อแคว้นที่สำคัญและเป็นชื่อเรียกอาณาจักรทั้งหมดรวมทั้งเมืองหลวงที่อยู่ละติจูด ๑๔.๕ บนฝั่งแม่น้ำที่สวยงามมากสายหนึ่งซึ่งเรือสำเภาบรรทุกสินค้าสามารถแล่นขึ้นมาจากจนถึงประตูเมืองได้ แม้ว่าอยู่ห่างจากทะเลมากกว่า ๖๐ ลีเยอก็ตาม

แคว้นเมาะตะมะ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของแคว้นสยาม มีเมืองสำคัญตั้งอยู่ละติจูด ๑๖ และเมืองท่าชื่อเดียวกันกับแคว้นก็เป็นแคว้นอื่นๆ ทั้งหมด แคว้นตะนาวศรีอยู่ทางทิศใต้ของแคว้นเมาะตะมะและทางตะวันตกของแคว้นสยาม คือตั้งอยู่ที่ละติจูด ๑๑

แคว้นกลางตั้งอยู่ได้เส้นละติจูด ๘ แคว้นไทรบุรี (เกดะห์) ที่ละติจูด ๖ แคว้นประะ ซึ่งติดอยู่กับรัฐมะละกา ตั้งอยู่ได้เส้นละติจูดที่ ๔ ห่างจากแคว้นยะโฮร์ ซึ่งมีเมืองหลวงชื่อเดียวกันและตั้งอยู่ที่ละติจูดที่ ๑๐ เมื่อเดินทางต่อไปอีก ๒-๓ นาที แล้วเลี้ยวซ้ายชายฝั่งและขึ้นปทางแคว้นสยามก็จะถึงแคว้น ปะหัง ปัตตานี นครศรีธรรมราช และสงขลาแคว้นทั้งสิ้นได้ชื่อว่าเป็น ประเทศราช โดยเหตุที่ผู้ครองเมืองมิได้ขึ้นตรงโดยเด็ดขาดต่อพระเจ้าแผ่นดินสยาม เพียงแต่ส่งเครื่องบรรณาการบางอย่างมาถวายเท่านั้น ดังนั้นอาณาเขตแท้จริงของอาณาจักรสยามซึ่งยาวตั้งแต่ละติจูด ๗ ถึง ๑๘ มีเนื้อที่ทั้งหมดจากทิศใต้จดเหนือประมาณ ๒๗๕ ลีเยอ

* ๑ ลีเยอ มีความยาวประมาณ ๔ กิโลเมตร

อ้างอิง เดอร์ บวร์ช ฌอง . จดหมายเหตุการเดินทางของพระสังฆราชแห่งเบริช ประมุขมิสซัง สู่อาณาจักรโคชินจีน โดย ประทุมรัตน์ วงศ์ดนตรี กรุงเทพฯ กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร ๒๕๓๐ หน้า ๔๕

หลักฐานชั้นที่ 3

เรื่อง สภาพอากาศและความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ

“.....ตลอดทั้งอาณาจักร อากาศค่อนข้างดีซึ่งชาวต่างชาติปรับตัวให้เคยชินได้ง่ายและรู้สึกค่อนข้างสบาย แม้ว่าในบางฤดูอากาศจะร้อน แต่ความร้อนก็ไม่รุนแรงเหมือนที่อื่น ๆ บริเวณชายฝั่งทะเลมีประชากรอาศัยอยู่เกือบหนาแน่น เราจะพบหมู่บ้านจำนวนมากและเมืองสำคัญทางการค้าตั้งอยู่ พื้นดินไม่เพียงแต่อุดมสมบูรณ์เท่านั้น แต่ยังเหมาะสำหรับการเพาะปลูกด้วย เนื่องจากชายผลิตผลที่ปลูกให้แก่ชาวต่างชาติจากถิ่นต่าง ๆ ที่เดินทางมาซื้อได้ง่าย

การจับปลาเพื่อเป็นอาหารหลักของประเทศนิยมทำกันมาก สิ่งที่จะช่วยให้พื้นดินมีความอุดมสมบูรณ์คือการที่มีฝนตกนานถึง ๓-๔ เดือนต่อปี ทำให้น้ำในแม่น้ำลำคลองเต็มเปี่ยมและล้นฝั่งท่วมไร่นา แต่กฎทั่วไปมีว่ายิ่งเกิดอุทกภัยมากยิ่งทำให้การเก็บเกี่ยวของชาวสยามผู้ซึ่งไม่เคยร้องทุกข์ในเรื่องนี้เลยนอกจากเรื่องความแห้งแล้งได้ผลดีมากขึ้น ชาวเจ้าคืออาหารหลักของชาวสยาม ส่วนข้าวสาลีไม่นิยมปลูกกัน ชาวเจ้าเจริญเติบโตได้ในน้ำและไร่นาที่ปลูกข้าวอยู่ก็ดูคล้ายหนองหรือบึงมากกว่าที่จะเป็นพื้นดินที่ไถแล้วด้วยคันไถ ข้าวออกงามได้เสมอแม้มีน้ำขังอยู่สูงถึง ๖ หรือ ๗ ปีเย็ดก็ตาม ลำต้นจะสูงขึ้นและเติบโตได้ตามสัดส่วนความสูงของน้ำที่ขังอยู่ในนา ด้วยเหตุนี้จึงไม่มีการปลูกข้าวสาลีเลยในประเทศนี้ ซึ่งต้องการผืนดินที่แห้งและมีความชุ่มชื้นปานกลาง

แม้ว่าดินแดนทั้งหมดของอาณาจักรสยามจะมีความอุดมสมบูรณ์ แต่ก็ยังมีที่ดินที่รกร้างและถูกทอดทิ้งอยู่มาก เนื่องจากไม่มีผู้อยู่อาศัยหรือผู้อยู่อาศัยลดจำนวนลงอย่างน่าพิศวงเพราะเหตุของสงครามครั้งก่อน ๆ ที่ราบที่ถูกทอดทิ้งและป่าหนาที่บที่เราเห็นอยู่บนภูเขาอันได้กลายเป็นที่อยู่ของช้าง เสือ วัว ป่า กวาง แรด และสัตว์อื่น ๆ ซึ่งอยู่รวมกันเป็นฝูง

เนื่องจากอาณาจักรสยามมั่งคั่งด้วยทรัพยากรที่ธรรมชาติมอบให้ จึงดึงดูดพ่อค้าชาวต่างชาติให้เข้ามารับทราบถึงความมั่งคั่งนี้ได้ ในบรรดาประเทศตะวันออกทั้งหมดมีบางประเทศเท่านั้นที่มีชนเผ่าต่าง ๆ อยู่รวมกันมากมายเท่ากับในสยาม ที่นี่มีภาษาพูดมากกว่า ๒๐ ภาษา

ประเทศนี้มีทองคำอยู่มากแต่คุณภาพต่ำ นอกจากนี้ก็มี เงิน ดีบุก ตะกั่ว เหล็ก ชัลเฟต งาช้าง (ซึ่งลึกลับ) ค้ำกัน หนังสือดี หนังสือวางอย่างดี คราม และไม้ฝาง สำหรับย้อมผ้าซึ่งมีอยู่มากมายในป่า เราสามารถซื้อพริกไทย กายาน ครั่ง ข้าว และผลไม้หลายชนิดที่มีคุณภาพเยี่ยมได้เช่นกัน

ความมั่งคั่งของทรัพยากรนี้ได้ทำให้เกิดการค้าขึ้น ชาวสยามมีทุกสิ่งซึ่งที่อื่นมีและสิ่งที่เรื้อจากภายนอกนำเข้ามา ชาวสยามไม่ไชนักเดินเรือที่อึ้งใหญ่ และไม่ค่อยไปไกลจากชายฝั่ง ชาวสยามไม่จำเป็นต้องทำการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านเนื่องจากในประเทศมีสิ่งที่จำเป็นแล้ว พวกเขาไม่กระตือรือร้นกับสิ่งอื่น ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งเกินความจำเป็นไม่เกี่ยวข้องกับตน สิ่งที่ต้องการคือผ้าไหมสวย ๆ สำหรับใส่ในวันที่มีงานเลี้ยงหรืองานพิธีการเท่านั้น

อ้างอิง เดอร์ บูร์ช ฌอง . จดหมายเหตุการเดินทางของพระสังฆราชแห่งเบริช ประมุขมิสซัง สู่อาณาจักรโคชินจีน โดย ประทุมรัตน์ วงศ์ดนตรี กรุงเทพฯ กอวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร ๒๕๓๐

หลักฐานชั้นที่ 4

เรื่อง ที่ตั้งของประเทศสยาม

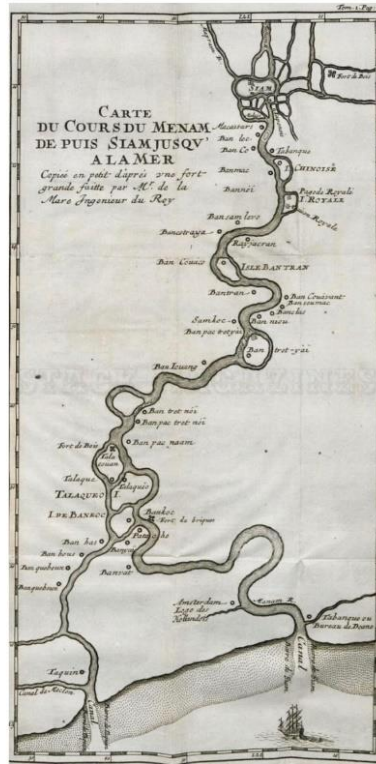
ประเทศสยามเป็นราชอาณาจักรใหญ่ มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไป ตั้งอยู่ในทวีปเอเชียทางตอนเหนือของเส้นศูนย์สูตรเรื่อยขึ้นไปจนถึงเส้นรุ้งที่ ๑๔ มีอาณาเขตติดต่อกับราชอาณาจักรหงสาวดีและอังวะ อาณาจักรสยามประกอบไปด้วยเมืองเล็กใหญ่มากมาย มีตลาดที่ซื้อขายและหมู่บ้านเหลือคณานับ บรรดาเมืองใหญ่ๆ นั้นคือ ออยุธยา พิษณุโลก สวรรคโลก ลำปาง สันชาลย์ กำแพงเพชร นครสวรรค์ ตะนาวศรี นครศรีธรรมราช พัทลุง บางกอก เพชรบุรี ราชบุรี มะริด และเมืองอื่นๆ อีกมาก นอกจากเมืองดังกล่าวยังมีเมืองย่อยๆ ตลาดที่ซื้อขาย อำเภอบาดาล หัวพระ ราชอาณาจักรซึ่งป่วยการที่จะกล่าวไว้ให้หมด ณ ที่นี้

พระนครศรีอยุธยาเป็นราชธานีและเป็นทีประทับของพระมหากษัตริย์ บรรดาขุนนางข้าราชการเจ้านายทั้งหลายทั้งปวงก็อยู่ที่พระนครศรีอยุธยานี้ เมืองๆ นี้ตั้งอยู่บนเกาะเล็กๆ ในแม่น้ำเจ้าพระยา ท้องที่รอบนอกเป็นที่ราบไปทั่วทุกทิศ รอบกรุงศรีอยุธยามีกำแพงหินสร้างอย่างหนาแน่นแข็งแรง รอบกำแพงวัดได้ประมาณ ๒ ไมล์สองด้าน จึงเป็นนครหลวงที่กว้างขวางใหญ่มาก ภายในพระนครมีโบสถ์วิหารวัดวาอารามสร้างขึ้นอยู่ติดๆ กัน ประชาชนพลเมืองผู้อยู่อาศัยก็มีอยู่อย่างหนาแน่น ภายในกำแพงเมืองมีถนนกว้างตัดตรงและยาวมาก และมีคลองขุดจากแม่น้ำเจ้าพระยาเข้ามาในพระนคร จึงสะดวกแก่การสัญจรไปมาได้ทั่วถึงกัน นอกจากถนนและคลองยังมีคูเล็กๆ และตรอกซอยอีกเป็นอันมาก ด้วยเหตุนี้ในฤดูน้ำเรือพายทั้งหลายทั้งปวง จึงสามารถที่จะผ่านเข้าผ่านออกติดต่อกันได้จนถึงหัวกะโหลกบ้านบ้านที่อยู่อาศัยนั้นปลูกขึ้นตามแบบบ้านแขกอินเดีย แต่มุ่งหลังคาด้วยกระเบื้อง พระนครศรีอยุธยานี้จึงเป็นนครที่โอ้อ่าเต็มไปด้วยโบสถ์วิหาร ซึ่งมีจำนวนมากกว่า ๓๐๐ และก่อสร้างขึ้นอย่างวิจิตรพิสดารที่สุด โบสถ์วิหารเหล่านี้มีปรางค์เจดีย์ และรูปปั้น รูปหล่ออย่างมากมาย ใช้ทองฉาบอยู่ภายนอกสีเหลืองอร่ามทั่วไปหมด เป็นพระมหานครที่สร้างอยู่ข้างฝั่งแม่น้ำ โดยมีฝั่งเมืองวางไว้อย่างเป็นระเบียบ จึงเป็นนครที่สวยงามมาก ตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสม มีประชาชนหนาแน่น และเต็มไปด้วยสินค้าสิ่งของจำเป็นแก่ชีวิตนำเข้ามาขายจากนานาประเทศ

เท่าที่ข้าพเจ้าทราบ ยังไม่มีพระมหากษัตริย์องค์ใดในแถบนี้ของโลกที่จะมีเมืองหลวงใหญ่โตมโหฬารวิจิตรพิสดาร และสมบูรณ์พูนสุขเหมือนกับพระมหากษัตริย์ ณ ราชอาณาจักรนี้ พระนครศรีอยุธยาจึงอยู่ในภูมิฐานที่ดีและมั่นคง สุดวิสัยที่ข้าศึกศัตรูจะโจมตียึดครองได้ง่ายๆ เพราะทุกๆ ปีน้ำจะท่วมขึ้นมาถึง ๖ เดือนทั่วท้องที่นอกกำแพงเมือง จึงเป็นการบังคับให้ศัตรูอยู่ไม่ได้ต้องล่าถอยทัพไปเอง

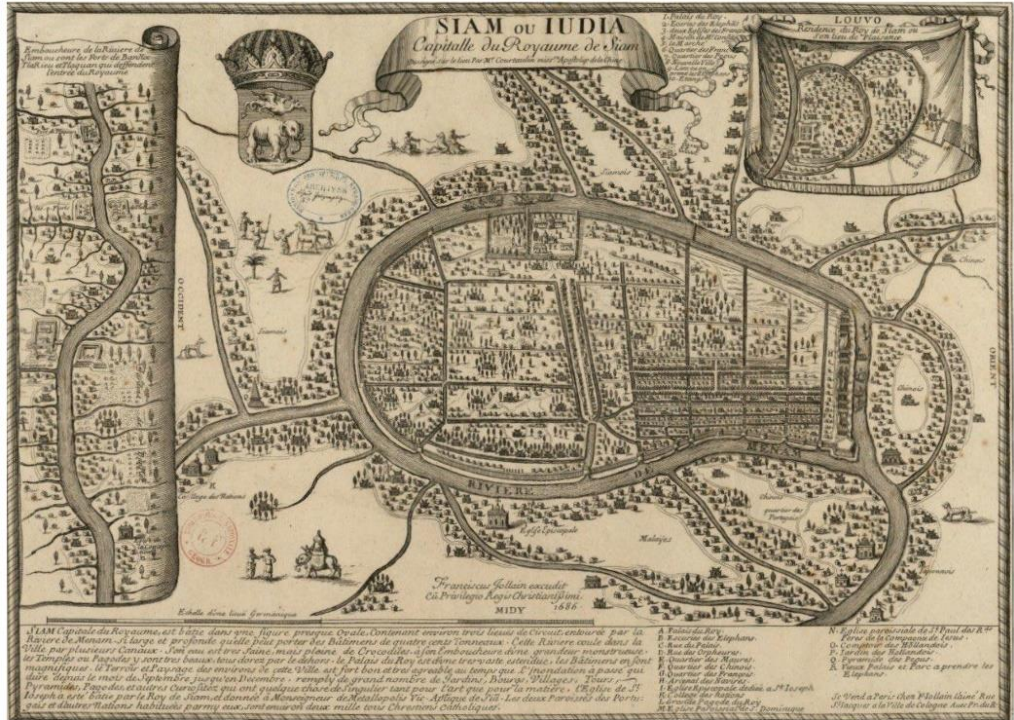
ที่มา โยสต์ สเคาเต็น “จดหมายเหตุของโยสต์ สเคาเต็นในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมและสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง” ใน ประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก เล่ม 262-260, หน้า 3

หลักฐานชั้นที่ 5
แผนที่ของกรุงศรีอยุธยา

ที่มา วินัย พงศ์ศรีเพียร . พรรณานาฏมิสถานพระนครศรีอยุธยา เอกสารจากหอหลวง : ฉบับความสมบูรณ์ ; มรดก
ความทรงจำพระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ : อู่ช้างเนย์, 2551 หน้า 30

หลักฐานชิ้นที่ 6
แผนที่ของกรุงศรีอยุธยา

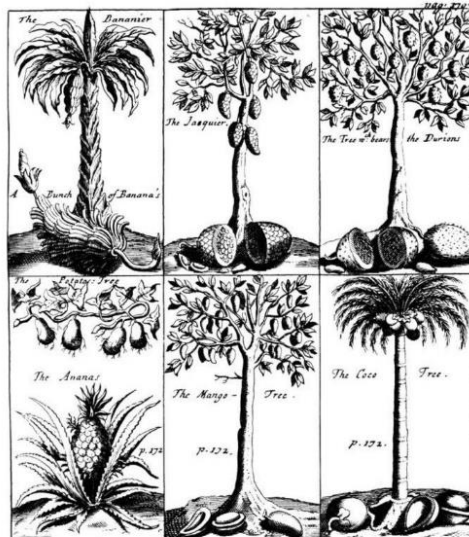
ที่มา วินัย พงศ์ศรีเพียร . พรรณนาภูมิสถานพระนครศรีอยุธยา เอกสารจากหอหลวง : ฉบับความสมบูรณ์ ; มรดก
ความทรงจำพระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ : อูชาคนธ์, 2551 หน้า 27

หลักฐานชิ้นที่ 7

แผนที่แสดงสยามและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เขียนโดยบาทหลวงชาวฝรั่งเศส ร่วมกับสมัยสมเด็จพระนารายณ์
 ที่มา : วินัย พงศ์ศรีเพียร . พรรณนาภูมิสถานพระนครศรีอยุธยา เอกสารจากหอหลวง : ฉบับความสมบูรณ์ ;
 มรดกความทรงจำพระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ : อูษาคเนย์, 2551 หน้า 26

หลักฐานชิ้นที่ 8

ภาพถ่ายเส้นภาพต้นไม้และผลไม้จากเอกสารของเดอ ลาลูแบร์ ที่เข้ามากรุงศรีอยุธยาในสมัยสมเด็จพระนารายณ์

ที่มา จากจดหมายเหตุลาลูแบร์ <https://lek-prapai.org/home/view.php?id=5307> เข้าถึงข้อมูลเมื่อ 2 พ.ค. 2564

หลักฐานชั้นที่ 9

“.....แรกสร้างกรุงศรีอยุธยา ศุภมัสดุ ศักราช ๗๑๒ ปีชลาโทศก (พ.ศ. ๑๘๙๓) วันศุกร์ เดือน ๕ ขึ้น ๖ ค่ำ เพลา ๓ นาฬิกา ๙ บาท สถาปนากรุงพระนครศรีอยุธยา ซึ่งพอพรหมณีให้ฤกษ์ตั้งพิธีกลบบัตร์ ได้สังข์ทักษิณาวัฏ ได้ต้นหมันใบหนึ่ง แล้วสร้างพระที่นั่งไพศุภย์มหาปราสาทองค์หนึ่งสร้างพระที่นั่งไพชยนต์มหาปราสาทองค์หนึ่ง สร้างพระที่นั่งไอศวรรย์มหาปราสาทองค์หนึ่ง

รัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (อุทอง) และพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเข้ามาเสวยราชสมบัติ ซึ่งพอพรหมณีถวายพระนามชื่อ สมเด็จพระรามาธิบดีศรีสุนทรบรมพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัวกรุงเทพทวารวดี ศรีอยุธยา มหาดิลกภวัตินราชธานีบุรีรัมย์ จึงให้สมเด็จพระเจ้าลูกเธอพระราเมศวร ขึ้นไปครองราชสมบัติใน เมืองลพบุรี ครั้งนั้น พระยาประเทศราชขึ้น ๑๖ เมือง คือ เมืองมะละกาเมืองชะวา เมืองตะนาวศรี เมืองนครศรีธรรมราช เมืองทวาย เมืองเกาะตะมา เมืองเกาะลัวะ เมืองสงขลา เมืองจันทบูร เมืองพิษณุโลก เมืองสุโขทัย เมืองพิษย เมืองสวรรคโลก เมืองพิฆิตร เมืองกำแพงเพชร เมืองนครสวรรค์ แล้วให้ขึ้นไปเชิญสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ พระราเมศวร ลงมาแต่ เมืองลพบุรี ทรงพระกรุณาตรัสว่า ขอมแปรพักตร์ จะให้ออกไป กระทำเสีย พระราเมศวรได้ฤกษ์ยกพล ๕๐๐๐ ไปถึงกัมพูชาธิบดีเพลาพลบค่ำ พระยาอุปราชา ราชบุตรพระเจ้ายกทัพมาสู้รบว่า ท้าพซึ่งยกมาเลือนล้าอยู่ยังมีได้พร้อมมูล จะขอออกโจมตีพ พระเจ้ายกทัพมาสู้รบเห็นด้วย พระยาอุปราชาก็โจมตีพ ท้าพหน้ายังไม่ทัน ตั้งค่าย ก็แตกฉานมาปะทะทัพหลวง เสียพระศรีสวัสดิ์แก่ชวาก็พญา ธิบดี มีข่าวเข้ามาถึงพระนคร มีพระราชโองการให้ขุนตำรวจออกไปเชิญสมเด็จพระบรมราชาธิราชเจ้า ผู้เป็นพระเชษฐา อยู่ณเมืองสุพรรณบุรี ครั้นเสด็จเข้ามาถึงพระนครแล้ว พระเจ้าหัวตรัสว่าให้อ้างเชิญท่านออกไปช่วยหลานท่าน สมเด็จพระบรมราชาธิราชเจ้า จึงยกทัพไปตั้งกรุงกัมพูชาธิบดี ได้รับเอาชัยชนะได้ ให้กวาดเอาครัวชาวกรุงกัมพูชาธิบดีเข้าพระนครเป็นอันมาก

ศักราช ๗๑๕ ปีมะเส็งเบญจศก (พ.ศ. ๑๘๙๖) วันพฤหัสบดี เดือน ๔ ขึ้น ๑ ค่ำเพลา ๒ นาฬิกา ๕ บาท ทรงพระกรุณาตรัสว่า ที่พระตำหนักเวียงเหล็กนั้น ให้สถาปนาพระวิหาร และพระมหาธาตุเป็นพระอารามแล้ว ให้นำมชื่อวัดพุทธไสวรรย์ มาขุนสุวรรณพินิจัย ตกลูกศิระเดียว ตัวเป็น ๒ ตัว ๘ ทำเดินชิงศิระกัน ไก่พระศรีมหาโพธิ์ ฟักทองตกลูกตัวเดียว ๒ ศิระะ ศักราช ๗๒๕ ปีเถาะเบญจศก (พ.ศ. ๑๙๐๖) ทรงพระกรุณา ตรัสว่า เจ้าแก้วไทยออกอหิวตตกโรคตายให้ขุดขึ้นเผาเสีย ที่ปลง ศพนันให้สถาปนาเจดีย์วิหารเป็นพระอารามแล้ว ให้นำมชื่อวัดป่าแก้ว ศักราช ๗๓๑ ปีระกาเอกศก (พ.ศ. ๑๙๑๒) สมเด็จพระรามาธิบดีเสด็จสวรรคต อยู่ในราชสมบัติ ๒๐ ปี.....”

ที่มา : พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) และพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ คำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การขุนหลวงหาวัด. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ศรีปัญญา, ๒๕๕๓ หน้า ๓๗, ๔๑

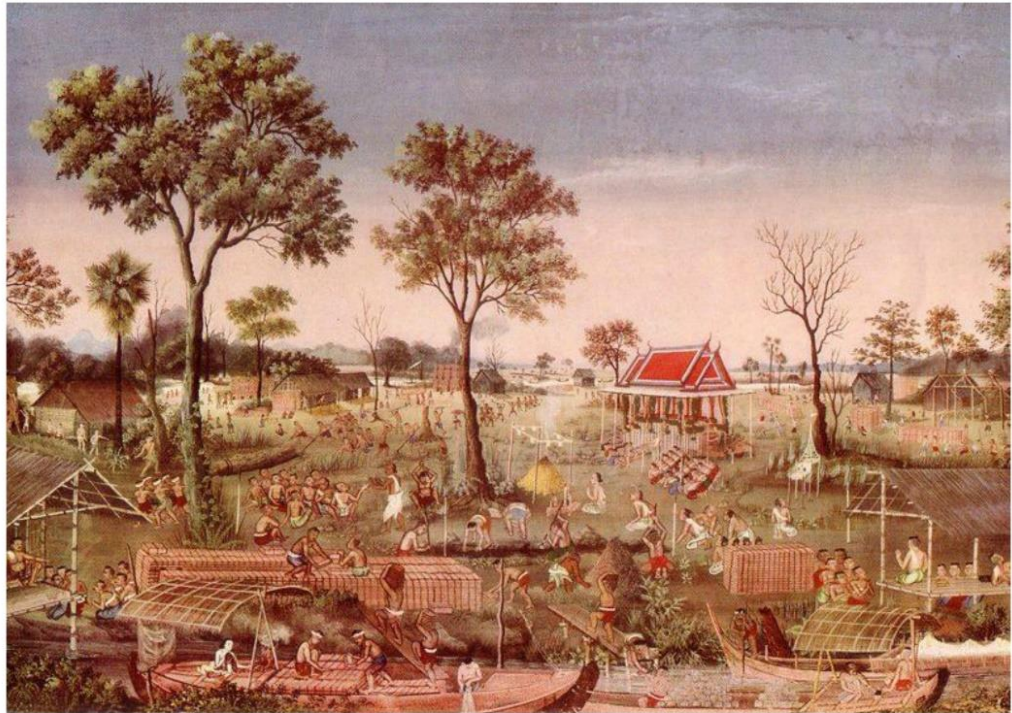
หลักฐานชั้นที่ 10

ภูมิสถานฐาน

“.....จะกล่าวถึงภูมิลำเนากรุงเทพมหานคร บวรทวารวดีศรีอยุธยาราชธานี พระนครตั้งอยู่บนเกาะหนองโสน ในประเทศสยาม มีแม่น้ำล้อมรอบเกาะ เกาะนั้นมีสันฐานคล้ายสำเภานาวา พระนครนั้นมีนามปรากฏว่า กรุงเทพมหานครบวรทวารวดีศรีอยุธยา มหาตติลภพนพรัตนราชธานี บุรีรมย์อุดมพระราชนิเวศน์มหาสถาน มีสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยามเสด็จดำรงราชสมบัติในพระมหานคร เป็นพระบรมราชาธิราชใหญ่ในสยามประเทศ มีพระราชอาณาเขตรกว้างขวาง ทิศเหนือถึงแดนลาว ทิศใต้ถึงแดนมลายู ทิศตะวันออกถึงแดนเมืองเขมร ทิศตะวันตกถึงแดนมอญ มีเจ้าประเทศราชลาวพุงขาว ลาวพุงดำ เขมร เขมรลายุ มาถวายดอกไม้ทองเงินเสมอมิได้ขาด มีพระราชอภินิหารเดชาณุภาพล้ำเลิศประเสริฐยิ่งนักหนา ทรงรักษาไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินโดยทางทศพิธราชธรรม ทรงทำนุบำรุงพระบวรพุทธศาสนา และสมณพราหมณจารีแลไพร่ฟ้าประชาราษฎร์ให้อยู่เย็นเป็นสุขสโมสรหาสิ่งเสมอมิได้ พวกพานิชนานาประเทศทราบเหตุว่ากรุงศรีอยุธยาผาสุกสมบุรณ์ด้วยสินค้าอุดมดี พวกพานิชก็แตกตื่นกันเข้ามาถวายบรรณาการ ขอพระราชทานพึ่งพระบรมโภธิสมภาร ค้ำขายในพระมหานครเป็นอันมากจะนับคณณามิได้ กรุงศรีก็ไพศาลสมบุรณ์เป็นรัตนธานี ศรีสวัสดิ พิพัฒมงคลแก่ชนชาวสยามความเจริญทั่วพระนคร.....”

ที่มา : วินัย พงศ์ศรีเพียร . พรรณนาภูมิสถานพระนครศรีอยุธยา เอกสารจากหอหลวง : ฉบับความสมบูรณ์ ; มรดกความทรงจำพระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ : อูชาคนย์, 2551 หน้า 29

หลักฐานชิ้นที่ 11

สมเด็จพระเจ้าอยู่ทองโปรดให้สร้างพระนครใหม่ขึ้น ณ ตำบลหนองโสน (ปัจจุบันเรียกว่าบึงพระราม) ครั้น ณ วัน ศุกร์
 ขึ้น ๖ ค่ำเดือน ๕ ปีชาล โทศก จุลศักราช ๗๑๒ ซีพื่อพราหมณ์จึงให้ฤกษ์ตั้งพิธีกลบบัตร์สมเพลิง คนงานชุดได้สังข์
 ทักขิณาวรรตขอนหนึ่ง ได้ต้นหมันในบริเวณพินัน ครั้นแล้วจึงสร้างพระที่นั่ง และสถาปนาพระนครนั้นขึ้นเป็นราชธานี
 ขนานนามว่าพระนครศรีอยุธยา สมเด็จพระเจ้าอยู่ทองเสด็จเข้ามาเสวยราชสมบัติ ทรงพระนามว่า สมเด็จพระรามาธิบดี
 ศรีสุนทรบรมบพิตร พระพุทธเจ้าอยู่หัวกรุงเทพมหานครบวรทวารวดีศรีอยุธยา มหาตติลกภนพรัตน์ราชธานีบุรีรมย์

ที่มา : โคลงภาพพระราชพงศาวดาร นายอ้อม เขียนในสมัยรัชกาลที่ 5

ตัวอย่าง

ข้อสอบรายวิชา ส 23101 ประวัติศาสตร์ 3
 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย
 อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ชื่อ-สกุล.....ชั้นม. 2/.....

ตอนที่ 1 คำชี้แจง

ข้อสอบปรนัยจำนวน 30 ข้อ ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย x ลงในกระดาษคำตอบ

1. การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการสถาปนากรุงศรีอยุธยา ควรเลือกใช้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ดังนี้ ยกเว้นข้อใด
 - ก. พระราชพงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ - หลักฐานลายลักษณ์อักษร
 - ข. พระปรารักษ์วัดพุทไธศวรรย์ - หลักฐานไม่เป็นลายลักษณ์อักษร
 - ค. หลวงพ่อโตวัดพนัญเชิง- หลักฐานไม่เป็นลายลักษณ์อักษร
 - ง. กฎมณเฑียรบาล- หลักฐานลายลักษณ์อักษร

หลักฐานที่ 1 “สมเด็จพระเจ้ารามาธิบดีบรมไตรโลกนารถมหามงกุฎ**เทพมุนยวิสุทธิสุริยวงษ**ค พุทธางกูร บรมพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัว**ทรงทศพิธราชธรรม** ถวถัยราชประเวณีศรีบรมภักษัตราธิราชพระบาท ดำรงมณเฑียร สกลสิมาประชาราษฎร์ บรมนารถบรมพิตร” ที่มา : วินัย พงศ์ศรีเพียร , บรรณาธิการ, กฎมณเฑียรบาล ฉบับเฉลิมพระเกียรติ หน้า 63,65

หลักฐานที่ 2 “...พระเจ้ากรุงศรีอยุธยาจึงโปรดให้เอาไม้มะเดื่อนั้น มาทำตั้งสำหรับประทับสงพระ กระจาสนานในการมงคล เช่น **พระราชพิธีบรมราชาภิเษก** เป็นต้น พระองค์ยอมประทับเหนือพระที่นั่งตั้งไม้ มะเดื่อ สงพระกระจาสนาก่อนแล้ว (จึงตั้งไปประทับพระที่นั่งภัทรบิฐ) मुखอำมาตย์ถวาย**เครื่องเบญจราช กฤถภัณฑ์** คือ มหามงกุฎ 1 พระแสงขรรค์ 1 พัดวาลวิชนี 3 ธาตุพระกร 1 ฉลองพระบาทคู่ 1...”

ที่มา <https://www.newtv.co.th/news/33654> (เข้าถึงข้อมูลเมื่อ 30 เมษายน 2564)

หลักฐานที่ 3 “..... พระมหากษัตริย์ทรงเป็นหลักที่สำคัญที่สุดในระบบการปกครองของสยาม ทรง พระราชสมัญญาว่า “**พระเจ้า**” ซึ่งหมายถึง “**ผู้ที่เป็นใหญ่เหนือทุกคน**” พระราชอำนาจของพระองค์ถือเป็น สิทธิขาด บางครั้ง พระราชอำนาจนี้จะเกี่ยวกับเรื่องสิกกลับหรือสัญลักษณ์บางอย่าง เช่น การครอบครอง ช้างเผือก”

ที่มา มาเรีย ดา กงโกซา ฟลอริซ . **โปรตุเกสและสยามในคริสต์ศตวรรษที่ 16** มหาวิทยาลัยโนวาดีโอ ลิสบัว ปรีดี พิศภูมิวิถึ แปล มหาวิทยาลัยเปอร็โต 2005

8. เมื่อนักเรียนอ่านข้อมูลแล้ว ข้อใด ไม่ใช่ พระราชอำนาจและฐานะเป็น“เทวราชา”
 ของพระมหากษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา
- ทรงเป็นกึ่งเทพ กึ่งมนุษย์
 - ทรงมีอำนาจสูงสุดในแผ่นดิน
 - ทรงเป็นเจ้าของชีวิตของประชาชน
 - ทรงอยู่ภายใต้กฎหมายแผ่นดิน

อ่านข้อมูลแล้วตอบคำถาม

“.....สยามเป็นรัฐเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ทำเกษตรในที่ราบลุ่มแม่น้ำ แม้ว่าที่ดินทั้งหมดในอาณาจักรจะเป็นของพระเจ้าแผ่นดินก็ตาม แต่ชาวไร่ชาวนาก็สามารถเพาะปลูกพืชผลและส่งเป็นส่วยจำนวนหนึ่งในสี่ของผลผลิตเข้าทูลพระคลังหลวงได้ นอกจากนั้นสยามยังเป็นแหล่งเสเบียง ที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่ง โดยเฉพาะข้าว ส่วนในด้านอุตสาหกรรมยังไม่พัฒนามากนัก.....” “.....พระมหากษัตริย์สยามเป็นบุคคลที่ร่ำรวยที่สุดคนหนึ่งในภาคตะวันออกนี้ในการเก็บภาษีอากรนั้น พระองค์จะทรงแต่งตั้งข้าราชการให้ดำเนินการหลายคนด้วยกัน แต่ละคนจะต้องทำบัญชีส่งปีละครั้ง เงินรายได้จากภาษีอากรนี้ ส่วนใหญ่พระองค์ทรงใช้ในการสร้างวัดและให้เป็นบำเหน็จรางวัลแก่ข้าราชการ หรือใช้สอยในสิ่งจำเป็นเกี่ยวกับรัฐและราชสำนัก.....” “.....ภายในเมืองทั้งหลายและศูนย์ชุมชนอื่นๆ ประชาชนหาเลี้ยงชีพโดยการค้าขาย การทำงานในวัง การเดินเรือสำเภา เรือใบ และเรือแบบพื้นเมือง การประมงและการอุตสาหกรรมและประดิษฐกรรมที่ใช้ฝีมือ โดยการทำทองและเงินรูปพรรณอย่างชำนาญ ประชาชนในหมู่บ้านและชนบททำงานในลักษณะทาส ทำงานในไร่นา....”

13. การประกอบอาชีพหลักต่อไปนี้ ยกเว้นข้อใด มีความสำคัญน้อยที่สุด
- การเกษตรกรรม
 - การทำหัตถกรรม
 - การทำเหมืองแร่
 - การทำพาณิชย์กรรม
14. รายได้หลักของอาณาจักรอยุธยาจากแหล่งใด
- การเก็บภาษีอากร
 - การค้าทางเรือสำเภา
 - บรรณาการจากเมืองประเทศราช
 - ภาษีอากรและการค้ากับต่างประเทศ

25. การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 1 ควรเลือกใช้

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ดังนี้ ข้อใดเกี่ยวข้องน้อยที่สุด (K3)

- ก. เจดีย์วัดกุฎีเขาทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา – หลักฐานไม่เป็นลายลักษณ์อักษร
- ข. พระราชพงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์- หลักฐานลายลักษณ์อักษร
- ค. ป้อมวิชัยเขนทร์ - หลักฐานไม่เป็นลายลักษณ์อักษร
- ง. ตำราพิชัยสงคราม- หลักฐานลายลักษณ์อักษร

แบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์

รายวิชา ส 23103ประวัติศาสตร์ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1/2564

คำชี้แจง

แบบวัดความสามารถฉบับนี้เป็นแบบทดสอบชนิดเขียนตอบเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรอยุธยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแคว้น

คำอธิบายเกี่ยวกับเกณฑ์การให้คะแนน
แบบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์

การให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์ หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดในการอธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ โดยการถามที่นำไปสู่การวิเคราะห์สาเหตุ และผลที่ตามมาจากการเลือกใช้และอ้างอิงข้อมูลหลักฐาน ประกอบด้วย 3 ข้อ ดังนี้

1. ตั้งคำถามสำคัญที่นำไปสู่การสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ คือ การตั้งคำถามที่นำไปสู่การสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ โดยการระบุแหล่งในการสำรวจ รวบรวมข้อมูลหลักฐาน กำหนดประเด็นในการสืบค้นและจัดหมวดหมู่ที่ได้จากหลักฐาน
2. เปรียบเทียบและตีความเรื่องราวประวัติศาสตร์จากแหล่งข้อมูล/หลักฐาน คือ การจัดหมวดหมู่คัดเลือกเพื่อเปรียบเทียบและทำการตีความเนื้อหาที่ได้จากหลักฐาน ประเมินว่าเชื่อถือโดยอ้างอิงหลักฐานที่เชื่อมโยงกัน
3. วิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องที่ตามบริบทของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ คือ การอธิบายความแตกต่างของช่วงเวลา สถานที่ เหตุการณ์ ในด้านต่างๆ ที่ส่งผลต่อการกระทำของมนุษย์ในอดีต โดยสามารถจัดเรียงลำดับความสำคัญของช่วงเวลาและสถานที่ อธิบายสาเหตุและผลกระทบที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

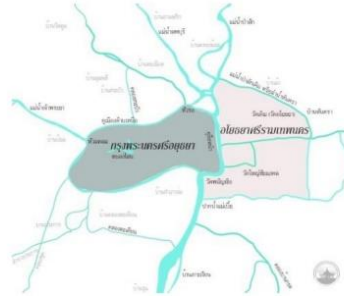
เกณฑ์การตรวจให้คะแนน
แบบทดสอบวัดความสามารถในการให้เหตุผลทางประวัติศาสตร์

คะแนน / ความหมาย	ตั้งคำถามสำคัญที่นำไปสู่การสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ (Asking important questions that lead to inquiry history)
3 ดี	<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์ โดยการระบุแหล่งในการสำรวจรวบรวมข้อมูลหลักฐานอย่างถูกต้อง - และมีการกำหนดประเด็นในการสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่ชัดเจน ตรงประเด็น - สามารถจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้จากหลักฐาน/แหล่งข้อมูล/ที่มาของข้อมูลได้อย่างถูกต้อง
2 พอใช้	<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์ โดยการระบุแหล่งในการสำรวจ รวบรวมข้อมูลหลักฐาน และมีการกำหนดประเด็นในการสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ - แต่ไม่สามารถจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้จากหลักฐาน/แหล่งข้อมูล/ที่มาของข้อมูล
1 ต้องปรับปรุง	<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์ แต่ยังไม่อาจระบุแหล่งในการสำรวจ รวบรวมข้อมูลหลักฐาน - ไม่มีการกำหนดประเด็นในการสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ - และไม่สามารถจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้จากหลักฐาน/แหล่งข้อมูล/ที่มาของข้อมูลได้

คะแนน / ความหมาย	เปรียบเทียบและตีความเรื่องราวประวัติศาสตร์จากแหล่งข้อมูล/หลักฐาน(Selection and comparison of reliable sources of evidence)
3 ดี	<ul style="list-style-type: none"> - คัดเลือกและเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จัดหมวดหมู่ตามเรื่องที่ศึกษาได้อย่างถูกต้อง - สามารถตีความแนวคิดและเรื่องราวเนื้อหาที่ได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างสมเหตุสมผลโดยอ้างอิงกับหลักฐานตั้งแต่ 3 หลักฐานที่เชื่อมโยงกัน - ประเมินความน่าเชื่อถือโดยการอ้างอิงหลักฐานที่เชื่อมโยงกัน
2 พอใช้	<ul style="list-style-type: none"> - คัดเลือกและเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จัดหมวดหมู่ตามเรื่องที่ศึกษา - แต่ไม่สามารถตีความเนื้อหาที่ได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ - ประเมินความน่าเชื่อถือโดยการอ้างอิงหลักฐานที่เชื่อมโยงกัน
1 ต้องปรับปรุง	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่สามารถคัดเลือกและเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จัดหมวดหมู่ตามเรื่องที่ศึกษาไม่ได้ - ไม่สามารถตีความเนื้อหาที่ได้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ - ไม่สามารถประเมินความน่าเชื่อถือโดยการอ้างอิงหลักฐานที่เชื่อมโยงกัน

คะแนน / ความหมาย	วิเคราะห์สาเหตุและผลสืบเนื่องที่ตามบริบทเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ (Contextual analysis and explaining the causes and consequences of historical event)
3 ดี	<ul style="list-style-type: none"> - อธิบายความแตกต่างของช่วงเวลา สถานที่ เหตุการณ์ และสามารถจัดเรียงลำดับความสำคัญของช่วงเวลาและสถานที่ได้ถูกต้อง - อธิบายสาเหตุที่เกิดขึ้นของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง - อธิบายผลกระทบที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง
2 พอใช้	<ul style="list-style-type: none"> - อธิบายความแตกต่างของช่วงเวลา สถานที่ เหตุการณ์ แต่ไม่สามารถจัดเรียงลำดับความสำคัญของช่วงเวลาและสถานที่ได้ แต่สามารถอธิบายสาเหตุที่เกิดขึ้นของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์อธิบายผลกระทบที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้ถูกต้อง
1 ต้องปรับปรุง	<ul style="list-style-type: none"> - อธิบายความแตกต่างของช่วงเวลา สถานที่ เหตุการณ์ แต่ไม่สามารถจัดเรียงลำดับความสำคัญของช่วงเวลาและสถานที่ ของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ไม่สามารถอธิบายสาเหตุและผลกระทบที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

คำชี้แจงให้นักเรียนศึกษาชุดข้อมูล/หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่ออภิปรายและกำหนดประเด็นคำถามในการศึกษาร่วมกัน ดังนี้

ภาพที่ 1 แผนที่แสดงบริเวณเมืองอโยธยาศรีรามเทพนครและกรุงพระนครศรีอยุธยา

ที่มา <https://lek-prapai.org/home/view.php?id=5041>

ภาพที่ 2 พระพุทธรูปไตรรัตนนายก (หลวงพ่โต) (เข้าปกอง) วัดพนัญเชิง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ที่มา <https://sites.google.com/site/ngankhrangraek/hna-2>

ข้อความที่ 1 “จุลศักราช ๖๘๖ ชวดศก (พ.ศ. ๑๘๖๗) แรกสถาปนาพระพุทธเจ้า เจ้าพะเนางเชิง”

ที่มา : พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) และพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ คำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การขุนหลวงหาวัด. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ศรีปัญญา, ๒๕๕๓ หน้า ๓๙๐

ข้อความที่ 2 พระสุนทรและพระอินทสี่ซึ่งเป็นศิษย์ของมหาบรรพต พระสังฆราชเมืองสุโขทัย เดินทางไปศึกษา “พระธรรมปิฎกทั้ง ๓ ในเมืองอโยธยาโพ้น”

ที่มา : ตำนานมูลศาสนาและชินกาลมาลีปกรณ์ ตัดความจาก อาณาจักรอยุธยา ในเอกสารประกอบการอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพการสอนที่เน้นกระบวนการคิดผ่านการศึกษาศาสตร์นิพนธ์สำหรับครูผู้สอนในสถานศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

คำถาม

ตัวอย่างคำถาม

<p>เชิงบรรยาย</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>เชิงสาเหตุ</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>เชิงเปรียบเทียบ</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>เชิงประเมินค่า</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

คำสั่ง ให้นักเรียนศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์แล้วตอบคำถาม

หลักฐานชั้นที่ 1

“...จุลศักราช ๖๘๖ ขวดศก (พ.ศ. ๑๘๖๗) แรกสถาปนาพระพุทธเจ้า เจ้าพะเนงเชิง ศักราช ๗๑๒ ขาดศก (พ.ศ. ๑๘๙๓) วันศุกร์ขึ้น ๖ ค่ำเดือน ๕ เวลารุ่งแล้ว ๓ นาฬิกา ๙ บาท แรกสถาปนากรุงพระนครศรีอยุธยา

ศักราช ๗๓๑ ระกาศก (พ.ศ. ๑๙๑๒) แรกสร้างวัดพระราม ครั้นนั้นสมเด็จพระรามาธิบดีเจ้าเสด็จ นฤพาน จึงพระราชกุมารท่านสมเด็จพระรามศวรเจ้าเสวยราชสมบัติ ครั้นถึงศักราช ๗๓๒ จอดศก (พ.ศ. ๑๙๑๓) สมเด็จพระบรมราชาธิราชเจ้าเสด็จมาแต่เมืองสุพรรณบุรี ขึ้นเสวยราชสมบัติ พระนครศรีอยุธยา แลท่านจึงให้สมเด็จพระรามศวรเจ้าเสด็จไปเสวยราชสมบัติเมืองลพบุรี.....”

ที่มา : พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) และพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ คำให้การชาวกรุงเก่า คำให้การขุนหลวงหาวัด. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ศรีปัญญา, ๒๕๕๓ หน้า ๓๙๐

หลักฐานชั้นที่ 2

ภาพมุกกว้างของกรุงศรีอยุธยา หรือ ภูมิทัศน์ของกรุงโยเดีย นครหลวงแห่งราชอาณาจักรสยาม เป็นผลงานของ โยฮันเนส วิงโบนส์ ภาพนี้แสดงให้เห็นชัดเจนว่ากรุงศรีอยุธยามีสภาพเป็นเกาะที่มีแม่น้ำล้อมรอบสามสาย คือ เจ้าพระยา ลพบุรี และป่าสัก เขียนขึ้นปี พ.ศ. ๒๒๐๖ สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ที่มา http://jirapatnaka.blogspot.com/2010/05/blog-post_26.html

หลักฐานชั้นที่ 3

“.....ราชอาณาจักรสยามมีแม่น้ำใหญ่ 3 สาย แม่น้ำสายสำคัญไหลผ่านนครหลวงลงไปสู่อ่าว ซึ่งกว้างประมาณ 1 ลี (4 กม.) จากปากน้ำนี้ไปถึงนครหลวงมีระยะทางประมาณ 30 ลี (120 กม.) เรือขนาด 300-400 ตัน สามารถแล่นไปตามแม่น้ำนี้ได้ ส่วนเรือขนาดใหญ่จะต้องรอที่ปากน้ำ เพราะติดสันดอนจนกว่าน้ำจะตื้นถึงแล่นข้าม่งน้ำได้ ชายฝั่งใต้ของปากน้ำมีเกาะแก่งผืนน้ำที่ล้นน้ำหรือท่วมตลิ่ง

หลักฐานชั้นที่ 4

“.....พระนครศรีอยุธยา จึงอยู่ในภูมิฐานที่ดีและมั่นคงสุดวิสัยที่ข้าศึกศัตรูจะโจมตียึดครองได้ง่ายๆ เพราะทุกๆ ปี น้ำจะท่วมขึ้นมาถึง 6 เดือน ทิวท้องที่นอกกำแพงเมืองจึงเป็นการบังคับให้ศัตรูอยู่ไม่ได้ ต้องล่าถอยทัพไปเอง.....และพระนครศรีอยุธยาเป็นราชธานีและเป็นที่พักพิงของพระมหากษัตริย์ บรรดาขุนนางข้าราชการเจ้านายทั้งหลายทั้งปวง ก็อยู่ที่พระนครศรีอยุธยา นี้ เมืองๆ นี้ตั้งอยู่บนเกาะเล็กๆ ในแม่น้ำเจ้าพระยา ท้องที่รอบนอกเป็นที่ราบไปทั่วทุกทิศ รอบกรุงศรีอยุธยามีกำแพงหินสร้างอย่างหนาแน่นแข็งแรง เป็นนครหลวงที่กว้างขวางใหญ่มาก ภายในพระนครมีโบสถ์วิหารวัดวาอารามสร้างขึ้นติดๆ กัน ประชาชนพลเมืองผู้อาศัยอยู่ก็อาศัยอยู่หนาแน่น.....”

ที่มา โยสต์ สเคาเต็น “จดหมายเหตุของโยสต์ สเคาเต็นในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรมและสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง” ใน ประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก เล่ม 262-260, หน้า 1

4. นักเรียนวิเคราะห์เกี่ยวกับชัยภูมิในการสถาปนากรุงศรีอยุธยา และวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้น

4.1 การตั้งราชธานีที่เวียงเหล็ก

ผลที่เกิดขึ้น

.....

.....

.....

.....

.....

4.2 การตั้งราชธานีที่หนองโสน

ผลที่เกิดขึ้น

.....

.....

.....

.....

.....

4.3 การตั้งราชธานีที่เมืองอโยธยาเดิม

ผลที่เกิดขึ้น

.....

.....

.....

.....

.....

5. การสถาปนากรุงศรีอยุธยาใน พ.ศ. ๑๘๙๓ ส่งผลต่อมาเป็นมรดกถึงปัจจุบันอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาชุดข้อมูล/หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่ออภิปรายและกำหนดประเด็นคำถามในการศึกษาร่วมกัน ดังนี้

หลักฐานที่ 1 “สมเด็จพระเจ้ารามาธิบดีบรมไตรโลกนารถมหามงกุฎเทพมุนษยวิสุทธิสุริยวงษกษัตริย์บรมพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัวทรงทศพิธราชธรรม ถวญราชประเวณีศรีบรมกษัตริราชพระบาทดำรงภูมณฑล สกลสีมาประชาราษฎร์ บรมนารถบรมพิตร”

ที่มา : วินัย พงศ์ศรีเพียร , บรรณาธิการ, ภูมิณฑลเกียรติคุณ ฉบับเฉลิมพระเกียรติ หน้า 63,65

หลักฐานที่ 2 “...พระเจ้ากรุงศรีอยุธยาจึงโปรดให้เอาไม้มะเดื่อนั้น มาทำดั่งสำหรับประทับสงพระกระยาसनในการมงคล เช่น พระราชพิธีบรมราชาภิเษก เป็นต้น พระองค์ยอมประทับเหนือพระที่นั่งตั้งไม้มะเดื่อสงพระกระยาसनก่อนแล้ว (จึงตั้งไปประทับพระที่นั่งภัทรบิฐ) มุขอำมาตย์ถวายเครื่องเบญจราชกกุธภัณฑ์ คือ มหามงกุฎ 1 พระแสงขรรค์ 1 พัดวาลวิชนี 3 ถารพระกร 1 ฉลองพระบาทคู่ 1...”

ที่มา <https://www.newtv.co.th/news/33654> (เข้าถึงข้อมูลเมื่อ 30 เมษายน 2564)

หลักฐานที่ 3 “..... พระมหากษัตริย์ทรงเป็นหลักที่สำคัญที่สุดในระบบการปกครองของสยาม ทรงพระราชสมัญญาว่า “พระเจ้า” ซึ่งหมายถึง “ผู้ที่เป็นใหญ่เหนือทุกคน” พระราชอำนาจของพระองค์ถือเป็นสิทธิ์ขาด บางครั้ง พระราชอำนาจนี้ก็เกี่ยวกับเรื่องสิทธิ์หรือสัญลักษณ์บางอย่าง เช่น การครอบครองช้างเผือก”

ที่มา มาเรีย ดา กงโกซา ฟลอริซ . โปรดุเกสและสยามในคริสต์ศตวรรษที่ 16 มหาวิทยาลัยโนวาดีโอ ลิสบัว ปรีดี พิศุมิวิถึ แปล มหาวิทยาลัยเปอรโต 2005

หลักฐานที่ 4 “.....ศักราช 725 (ปี พ.ศ.1960) ทรงพระกรุณาตรัสว่า ให้ขึ้นไปเชิญพระราเมศวรลงมาจากเมืองลพบุรี แล้วทรงพระกรุณาตรัสว่า “ขอมแปรพักตร์” นี่เป็นเหตุการณ์ครั้งแรกในสมัยพระเจ้าอยู่ทงปรากฏว่าขอมแปรพักตร์ ก็แปลว่าขอมอยู่ใต้อำนาจพระเจ้าอยู่ทงแล้ว มิฉะนั้นจะแปรพักตร์ได้อย่างไร จึงได้ตรัสให้พระราเมศวรพระราชโอรสซึ่งครองลพบุรีอยู่ยกทัพไปปราบเขมร คือ เขมรที่นครหลวง แสดงให้เห็นว่าเมื่อก่อนที่จะมาสวຍราชย์ที่กรุงศรีอยุธยา นั้น พระเจ้าอยู่ทงทรงเป็นเจ้าของใหญ่เหนือเขมรอยู่แล้ว เหตุผลยังมีอีก ต่อมาปี พ.ศ.1960 พระราชพงศาวดารเขียนไว้ว่า ทรงพระกรุณาตรัสว่า เจ้าแก้ว เจ้าไทออกอหิวาตกโรคตาย เจ้าแก้ว เจ้าไทไม่ใช่เจ้าไทย แต่เป็นเจ้าเขมรเอามาไว้ที่กรุงศรีอยุธยาในฐานะตัวจ่านำเพื่อให้เขมรอยู่ใต้อำนาจตั้งแต่แรกตั้งกรุงศรีอยุธยา แล้วเป็นอหิวาตกโรคตาย มาชุดขึ้นมาเผาในเวลาต่อมา และเหตุที่ขอมแปรพักตร์ ก็เพราะตัวจ่านำตายนั่นเอง.....”

ที่มา https://www.matichonweekly.com/column/article_13433

(เข้าถึงเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2564)

คำถาม	ตัวอย่างคำถาม
เชิงบรรยาย	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
เชิงสาเหตุ	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
เชิงเปรียบเทียบ	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
เชิงประเมินค่า	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายปองพล วิชาดี
วัน เดือน ปี เกิด	23 สิงหาคม พ.ศ. 2532
สถานที่เกิด	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
วุฒิการศึกษา	- ศึกษาศาสตรบัณฑิต (สังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยศิลปากร - กำลังศึกษาต่อ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนสังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	73/5 หมู่ 3 ตำบลประตู่ชัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา

